

Tà àpóstolò ì dré 'òle dhi ì

Búkù kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Dhya búkù kònìdhi ni tisìlepi dhi tá Lúkà 'i. Akódhi nda tá Pólò ni atsiàmú ki àlo 'i (16:10, àruka ni íbe), ìndì akódhi ni àziàmú ki àlo 'i (2 Tìmòtéyò 4:11; Kòlòsáyì 4:14). Kònìdhi búkù Lúkà dré tisìle dhi ni rì 'i. Akódhi ni búkù ni àlo rú zìle «Rúbì Tani Lúkà dré tisìle dhi» léna dhi, adrè tà tíí Yésu dré 'òle ìndì tadhálé, kídhólé áyì àzì ni kídhoma lésè, tsàle kítú áyì dorà'a bhù na dhi 'á dhi ki tíí (1:1-2). Akódhi ni búkù ni rì kònìdhi léna dhi, adrè tà àpóstolò ì dré 'òle dhi ki tíí kòdhya. Adrè di mómnyá Yésu ni ka'ìbhá drìdrì dhi ì kisé tá Tírì Lólo gò, ì dré Yésu ni Rúbì Tani longózó Yèrusalémà na, bvò Yúdáyà àdhya na ìndì Sàmàríyà àdhya na, tsàle byá bvò ni kùdù na ngìni ya dhi ni tíí (1:8). Adrè kpà tadhá dhi, Gìká kídhó rè zyà Rúbì Tani nda ni mu Yúdà ànzì ì véna gò, dré kpà mùzoá mómnyá sùrú twá ro dhi ì véna. Di tà Gìká dré kiséle 'òle kíno lésè gò kídhózó 'oá Yúdà ànzì ì kòfalé dhi, adrè 'oá kítswalé tíí mómnyá ka'ìbhá Èkèlézyà le dhi ì kòfalé.

Tà kàdrì àruka Lúkà dré adrézó tà ni kì tíí dhi ì kònì 'i: (1) Tírì Lólo ni àzì mómnyá ka'ìbhá ì léna dhi; (2) mómnyá ka'ìbhá dhi ki lídrì ladzama atsálé Krísto àdhya tíni dhi; (3) mómnyá ka'ìbhá dhi ki àzì lizo Rúbì Tani longó sùrú tíí ì dré dhi; (4) mómnyá ka'ìbhá dhi ki mì pfòma ìndì àyì kì togó tsìma àzì tayílé àyì drígá dhi na dhi.

- Tà kàdrìkàdrì búkù kònìdhi léna dhi kì atìma*
- 1) Yésu ni ka'ìbhá kì 'òma adrélé gànzi ró akódhi ni àzì 'o dhi (1:1-2:47)
 - 2) Móndyá ka'ìbhá dhi kì àzì Yésu ni Rúbí Tani longózó Yèrúsalmà na dhi (3:1-8:3)
 - 3) Móndyá ka'ìbhá dhi kì àzì lizo Rúbí Tani longó bvò Yùdáyà àdhya na ìndì Sàmàríyà àdhya na dhi (8:4-12:25)
 - 4) Pólò ni àzì lizo Rúbí Tani longó móndyá sùrú twá ro dhi i dré dhi (13:1-28:31)
 - a) Pólò ni atsí andre ni àlo (13:1-14:28)
 - b) Ru kisuma Yèrúsalmà na dhi (15:1-35)
 - c) Pólò ni atsí andre ni rĩ (15:36-18:22)
 - d) Pólò ni atsí andre ni na (18:23-21:16)
 - e) Pólò ni rùma Yèrúsalmà na dhi, ìndì akódhi ni lìmá Rómà na dhi (21:17-28:31)

Yésu lazì áyi ka'ìbhá i dré dhi, ì ni Tírí Lólo kisú

¹ Atálágó Tèyòfilè, áma búkù drìdrì dhi léna dhi, má tisì tá tà tíí Yésu dré 'òle ìndì tadhále, kídholé áyi àzì ni kídhoma lésè,

² tsàle kítú áyi dorà'a bhù na dhi 'á dhi i.* Drìdrì akódhi ni dòzo dhi kandrá dhi, lazì tá tà àpóstolò í dré tá kípèle dhi i dri Tírí Lólo ni rĩnyí sè.

³ Tàko ko, akódhi ni dràma àmvolésè dhi, tadhá tá áyi tàndi vésè be bí àyi nda i kandrá gò, dré tà bí dhi kì 'òzo tadházóá ngádra 'á dhi, i lídrì íbe káyà dhi. Agá tá àyi kandrá tà ta àyi dré Gìká ni Opì ni tà dri kítú nyadhì-rì.

* **1:2 1:2** Búkù drìdrì Lúká àdhya «Rúbí Tani Lúká dré tisìle dhi» 'i. A kònò Lúká 1:1-4.

⁴ Kítú àlo, Yésu dré tá adrérà'a ngá nya àyi íbe dhi 'á dhi, lazí tá tà àyi dri kònini: «Lè mì konga Yèrúsalmà 'ásè ko. Be ró dhi, mì kàdré tà áma Atá dré lazílé gò, má dré tà ni ni tàzo àmi dré dhi ni letè.

⁵ Tàko ko, Yòwánì fè tá ína bàtisimò mómí ì dré dhi yí sè. Dì, tayí ngbà 'í lókyá tsà, mì dré àmikya bàtisimò kisúzó Tírí Lólo sè.»†

Giká do Yésu bhù na

⁶ Apóstolò nda ì kòkimó ru Yésu làga dre dhi, ì dré lizízóá tíá dhi: «Mírì, mí ni go Ìsèrélè ànzi kì òpì bha áyi totó tódhyá gbă lókyá kònìdhi sè?»

⁷ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Lókyá ìndì kítú áma Atá dré bhàle áyi tàndì ni rinyí sè dhi kì nìma, àmi kì tà 'i ko.

⁸ Dì, lókyá Tírí Lólo dré dra asizó àmi kì asó dhi tú dhi, mì ni rinyí kisú. Gò mì dré áma tà mì dré nòle ìndì mì dré yìle dhi kì longózó kidhólé Yèrúsalmà 'a, bvò Yúdáyà àdhyà na, bvò Sàmàríyà àdhyà na, tsàle byá bvò ni kùdù na.»

⁹ Yésu kòtà tà nda ì dre dhi, Giká dré akódhi ni dòzo bhù na àyi misè gò, ndùrùku dré akódhi ni kimózó.

¹⁰ Dì dré tá adrérà'a mbàle, ìndì ì dré adrérà'a ngá no bhù na dhi 'á dhi, àgo rì kítá kemve asóbhá áyi rú dhi ì dré agázó ngbõ ró àyi mìle gò,

¹¹ tàá àyi dré dhi: «Àmi mómíyá Gàliláyà àdhyà ni ì, mì totó àmi adrélé ngá no bhù na àdho tà sè? Yésu dòle àmi vélèsè bhù na kòdhi ni

† 1:5 1:5 A kònò Mátáyò 3:11; Mároko 1:8; Lúkà 3:16; Yòwánì 1:33.

agò làsú be ngóró mì dré akódhi nì nòle mbàrà'a bhù na dhi tìni.»

A zì Màyà àzì do Yùdàsì nì àrà 'a

¹² Gò àpóstolò nda ì dré sizo kóngó Olívè fa kya drílèsè, atsí kitswálé tòle sàbátù tú bwà dhi nì to gòzo Yèrúsalmà na.‡

¹³ Ì kòtsa bhàandre nda na dre dhi, ì dré fizo mbàle dzó 'a kile kurú na ì dré tá adrézó adrélé lána dhi na. Ayì nda ì tá: Péteró, Yòwànì, Yàkóbhò, Andréyà, Fílípò, Tòmá, Bàràtòlòmáyò, Mátáyò, Yàkóbhò (Aláfáyò nì mvá), Símónà (dhya adrélépi tá àtsi ró áyi sùrú nì tà sè dhi), tsàle Yùdàsì (Yàkóbhò nì mvá).

¹⁴ Ayì nda ì adré tá ru kimó títi, adrélé tà ta Gìkà be togó àlo sè landè àko ró. Ì adré tá 'òá kònìnì tùmání tòkó àruka íbe, Màyà Yésu nì andre be, ìndì adrúpi nì íbe.

¹⁵ Kítú nda kòna kì àlo sè dhi, Yésu nì ka'ìbhá ànyìanyi kámá-àlo-drì-nyadhi-àlo dhi ì kimó tá ru. Gò Péteró dré ngàzo áyi totó àyi kòfalé tàá dhi:

¹⁶ «Áma adrúpi ì, adré tá leà dhi, tà Tírí Lólo dré tá longólé Dàwíḏí tí Yùdàsì nì tà dri gò, tisizoá Gìkà nì Kúlí na dhi kò'o ru. Yùdàsì nda fè tá ína ì dhya Yésu nì lebhá rùle dhi kì adri dhi nì.

¹⁷ Akódhi tá àma kì àlo 'ì, ìndì Mírì tayí tá àzì kònìdhi àma drígá akódhi be.

¹⁸ Làfa akódhi dré kisúlé tà kònzi ì dré 'òle nda sè dhi sè dhi, gí tá amvú gò, dhèzo amvú nda na

‡ **1:12 1:12** «Atsí kitswálé tòle sàbátù tú bwà» kònìdhi tá ànyìanyi kílóméterè àlo dhi 'ì.

tsílítsili ró, 'a lafulé gò, fí ni ì dré adàzo tí tí kǐnǐ mi.

¹⁹ Mǒndyá tí tí Yèrúsalmà 'a dhi ì yi tá tà nda ni rúbí 'í. Àsà dhi, ì dré amvú nda ni rú zìzo àyi kǐ bhàti sè <Akèlédámà>. Rú nda adrè lèá tàle dhi <Amvú kàrí àdhya>.§

²⁰ Tàko ko, à tisì tá búkù Yúdà ànzi kǐ Longó kya na dhi:

<Lè akódhi ni bhà kàtsá tándró ro.

Lè kpà dhya àlo kòmo bhà àrà nda na ko.>^{*}

A tisì kpà dhi:

<Lè mǒndí àzya kòdo akódhi ni àzǐ akódhi ni àrà 'a.>[†]

²¹⁻²² Àsà dhi, lè mà kòkipè mǒndí àzya àzǐ do Yúdàsǐ ni àrà 'a, mǒndyá adrébhá tá túmǎní àma íbe lókyá wǎyi mà dré tá adrerà'a tatsilé Mírǐ Yésu be dhi 'á dhi ì kòfalé. Ayi nda ì tá àma kòfalé kǐdhólé Yòwánì dré bàtísimò fèzo Yésu dré dhi sè, atsálé kítú akódhi ni dorà'a àma vélésè dhi 'á. Adré lèá dhi, dhya dra kípèle nda kàmú ì àma Mírǐ ni tà nobhá mǐ sè ni íbe, mà kàdréro Mírǐ ni ngàma dràdrà 'ásè dhi ni tà longó túmǎní akódhi be mǒndí ì dré.»

²³ Dì ì dré mǒndí rǐ dhi kǐ bhàzo àyi kandra: Yòséfa adréle kpà rú zìle Bàràsábà, rú àzya be Yúsitò dhi, ìndì Mátýà be.

²⁴ Gò ì dré tà zìzo Gǐká tí kònìni: «Mírǐ, mí nǐ mǐna mǒndyá tí tí dhi kǐ togó be. Mí tadhá àma dré dhya mí dré kípèle àyi rǐ kònì ì kòfalé dhi kòdhya,

§ 1:19 1:19 A kònò Mátáyò 27:3-8. * 1:20 1:20 A kònò Longó ì 69:26. † 1:20 1:20 A kònò Longó ì 109:8.

²⁵ akódhi nda kòdoró àzì àma adrèbhá àpóstolò ro ni ì kòfalé Yùdàsì ni àrà 'a. Tàko ko, Yùdàsì tayí ína àzì nda lizo àrà kitswálépi í dré dhi na.»

²⁶ Gò ì dré dzègé vùzo àyi rĩ nda ki rú sè.‡ Mátíyà dré lavúzó, gò ì dré akódhi ni bhàzo àpóstolò mudrí-drĩ-àlo nda ì rú.

2

Tirí Lólo así adhéle Yésu ni ka'ibhá ì drìsè

¹ Kítú gwányá Pàtèkótè àdhya dré atsázó dhi sè dhi, Yésu ni ka'ibhá ì kimó tá ru adrélé títi àrà àlo dhi na.*

² Gbá kòdhwa, kpòrò dré ndròzo bhù lésè ngóro lyãandre gú dhi dré adrélé avilé dhi tìni gò, kpòrò nda dré afízó gàle dzó ì dré tá adrézó lírílé lána dhi léna.

³ Gò ì dré ngá ngóro àtsí làdra tìni dhi ni nòzo ru lanzírà'a asilé lírílé àyi àlo àlo títi dhi ì drìsè.

⁴ Dì àyi títi dhi ì dré gàzo Tirí Lólo sè gò, ì dré ngàzo adrélé ti twátwa ki ta, ngóro Tirí nda dré adrélé bhàle àyi tí dhi tìni.

⁵ Lókyá nda sè dhi, móndí zyandre Yúdà ànzi ró angábhá sùrú títi bvò drì dhi ì lésè, adrèbhá kpà tròle Gíkà ni tà rú dhi ì adrè tá adrélé Yèrúsalmà 'a.

‡ **1:26 1:26** Lókyá àruka ì sè dhi, Yúdà ànzi ì adrè tá móndí ki kipè kitswálé Gíkà ni àzì 'o dhi dzègé sè. † adrè tá tà zi Gíkà tí gò, adrézó dzègé vu, Gíkà kòtadháro àyi dré dhya í dré kipèle dhi kòdhya be dhi bvó. * **2:1 2:1** Pàtèkótè kònàdhi, gwányá Gíkà dré fèle Yúdà ànzi ì dré adrézó lenzélé lánýá lokoma ni tà sè dhi 'i. A kònò Pfòma 23:16; 34:22; Lèvítikè 23:15-21; Dùtèrònómè 16:9-11. Pàtèkótè nda kítú nyadhi-rĩ-drì-mudrí gwányá Pásikà àdhya àmvolésè.

⁶ Di ì kòyi kpòrò nda dre dhi, ì dré ru kimózó zyandre ró gò, àyi ki drĩ dré abízó, àyi àlo àlo títi dhi ì dré adrélé àyi nda ki yi adrérà'a àyi ki tàndi ki ti ta dhi sè.

⁷ Di àyi ki líndrí dré gàzo bhwăbhwa gò, ì dré adrézó tàà dhi: «Móndyá títi adrėbhá tà ta kòni ì tsĩ móndí Gàliláyà lésè dhi 'i ko?

⁸ Di àma àlo àlo títi dhi ì, mà adré àyi ki yi adrérà'a àma ki tàndi ki ti ta ngíningíni ró?

⁹ Ama kòfalé dhi, móndí àruka ì angá bvò Pàrùtíyà àdhya lésè, Mèdíyà àdhya lésè, Elámà àdhya lésè, Mèsòpòtámíyà àdhya lésè, Yùdáyà àdhya lésè, Kàpàdòkíyà àdhya lésè, Pótò àdhya lésè, Asíyà àdhya lésè,

¹⁰ Fírìgíyà àdhya lésè, Pàfiliyà àdhya lésè, Ezèpétò àdhya lésè, àrà ànyi Kírénè làga bvò Lìbíyà àdhya na dhi lésè, bhàandre Rómà àdhya lésè,

¹¹ tùrù Kùrétè àdhya lésè, ìndì bvò Aràbíyà àdhya lésè.† Ama ki àruka ì Yúdà ànzi 'i. Aruka ni ì kó móndí sùrú twá ro Yúdà ànzi ki Gĩká ni ka'ibhá dhi 'i. Di àma títi, mà adré àyi ki yi adrérà'a tà kàdrìkàdrì Gĩká dré 'òle dhi ki tà ta àma ki tàndi ki ti sè!»

¹² Di àyi títi nda ki líndrí adré tá gàle bhwăbhwa, àyi ki drĩ dré kpà adrézó abílé gò, ì dré adrézó lizíyà àyi kòfalésè dhi: «Tà kòdhi adré lèá tàle ngíni?»

¹³ Di, àyi ki àruka ì adré tá àyikya Yésu ni ka'ibhá nda ki gu, adrézó tàà dhi: «Ì adré dràle

† 2:11 2:11 Móndyá bvò Ezèpétò àdhya lésè ìndì Lìbíyà àdhya lésè kòni ì angá tá kpà bvò kàdrì Afirikà àdhya lésè.

wá lĩtsí dré!»

Pétèró longó Giká ni kúlí mǒndí zyandre i dré

¹⁴ Dì Pétèró i àpóstolò mudrí-drì-àlo àruka nda ìbe dhi, ì dré ngàzo àyi ki totó mǒndyá zyandre nda i kandrá gò, akódhi dré kúlí yòzo tàzoá àyi dré dhi: «Àmi Yúdà ànzi ró ni i, ìndì àmi títi adrèbhá adrélé Yèrusalémà 'a ni i, mì ga rè bíbhálé má vélé ká! Lè mì kòni tà adrélépi lavulé kòdhi dóro.

¹⁵ Wá adré mǒndyá kòni ki tsi nì ngóro mì dré adrélé kisùle dhi tíni ko. Tàko ko, dhu rè tìdzí 'i.

¹⁶ Be ró dhi, tà kòdhi ìna tà pròfètà Yòwèlè dré tá longólé dhi 'i:

¹⁷ <Giká tà dhi: Lókyá kùdù sè dhi,

má ni áma Tírí kutú mǒndyá títi i dri.

Dì àmi ki ànziàgo i àmi ki ànzitòkó ìbe dhi ki tà longó pròfètà kya tíni.

Àmi ki kàdhùrà ki ngá dra agábhá àyi mi toróbí tíni dhi ki no,

ìndì àmi ki màlìga ki toróbí twátwa dhi ki abì.

¹⁸ Lókyá nda sè dhi, má ni áma Tírí kutú áma màrábà àgo ró ìndì tòko ró dhi i dri gò,

ì dré adrézó tà longó pròfètà kya tíni.

¹⁹ Má ni tà língriga ró dhi ki 'o agalé bhù mǐbhalé 'á,

adrézó tà adrèbhá áma rĩnyí tadhá dhi ki 'o agalé bvò dri:

kàrí ni kutú, àtsí ni ko, ìndì àtsíkà ni sa tátá.

²⁰ Kítú ni ru ladzá atsálé tìnĩmvá ro, ìndì mbǎ ni líká kàrí tíni 'íká,

gò Mírĩ ni kítú múrúngú ìndì rúku ró dhi dré atsázó ndò.

21 Di mónnyá tíí dra liyíbhá Mírì rú dhi ki adrí.>‡»

22 Péteró gò tàá dhi: «Àmi Ìsèrèlè ànzì nì ì, m̀ yi r̀ è áma kúlí nì ì ká! G̀íká tadhá àmi dré ngádra 'á dhi, Yésu Nàzàrètà lésè dhi tá dhya í dré amùle ǹ dhi 'ì, tà twátwa lín-dríga ró í dré fèle Yésu nda dré 'òle àmi kòfalé dhi ì sè, ngóró àmi ki tàndì m̀ dré ǹile be dhi t́nì.

23 Á lefè tá akódhi nda àmi dríga, ngóró G̀íká dré tá tà nì nì bhàle ǹizoá dr̀dr̀ dhi t́nì gò, àmi túmáńí móndí kònzì dhi íbe dhi, m̀ dré akódhi nì tidízó dràle fa kipakipa dri.

24 Di, G̀íká dré ína akódhi nì tingázó dràdrà lésè, akódhi nì apázó ngáaswa dràdrà àdhya lésè. Angyá ko, dràdrà nì r̀inyí kitswá tá ína akódhi nì ru bwà ko.

25 Dàwídì tà tá akódhi nì tà dri dhi:
<Má adré tá ngbú Mírì G̀íká nì no má kandrá.
Angyá ko, akódhi áma dríagó lésè, má kòlyàró t́rì dré àlomvá ko.

26 Di ásà dhi, áma togó adré gàle arí sè b́, ìndì áma làdra adré lenzélé.
Áma rúbhá nì kpà adré lídrì íbe, má dré adrélé m̀ bha Mírì véna dhi sè.

27 Tàko ko, mí kitswá mína áma tayí mónnyá dràbhá dre dhi ki àrà na ko,
ìndì mí kitswá ámi Dhya lólo dhi nì tayí njwàle mógó na ko.

28 Mí 'o ma láti lídrì àdhya ki ni dre.
Di mí nì áma fe gàle arí sè b́ mà dré adrélé túmáńí mí be dhi sè.>§

‡ 2:21 2:21 A kònò Yòwélè 3:1-5. § 2:28 2:28 A kònò Longó ì 16:8-11.

29 Ama adrúpi i, má kitswá tàà àmi dré ngádra 'á dhi: Ama ki tábhí Dàwídi drà tá ína sile gò, akódhi ni mógó dré adrézó àma kòfalé be atsálé ándrò kònìdhi.

30 Di, akódhi nda tá pròfétà 'i. Nĩ tá kpà tà Gĩká dré tá lazilé í dré mòndrà sè tàle dhi, Gĩká ni áyi toyó ki àlo bha adrélé ópí kàdrì ro í tíni dhi be.

31 Di kònò tà adrélépi tá alìle dhi drìdrì dre dhi, dré Mèsíyà ni ngàma dràdrà 'ásè dhi ni tà longózó tàzoá dhi, Gĩká kitswá akódhi ni tayí mónyá dràbhá dre dhi ki àrà na ko, ìndì kitswá akódhi ni rúbhá tayí ñwàle mógó na ko.

32 Di Gĩká tingá Yésu nda dràdrà lésè dre. Ama títi kòni i, dhya tà nda ni nobhá mì sè dhi 'i.

33 Di Gĩká kòtingá akódhi nda kurú na bhàle áyi driágó lésè dre dhi, akódhi dré Tirí Lólo áyi Atá dré tá lazilé dhi ni kisúzó gò, dré Tirí nda ni kutúzó àma dri, ngóro mì dré adrélé nòle ìndì yìle ándrò kònìdhi tíni.

34 Tàko ko, Dàwídi mbà tá ína bhù na nì ko. Di, tà tá ína dhi:

<Mírì Gĩká tà áma Mírì dré dhi:
Mí alì lirílé áma driágó lésè,

35 tsàle lókyá má dré dra ámi kàribhá ki bhàzo adrélé ámi pá zàle dhi 'á.*

36 Adré di làá dhi, sùrú wáyi Isèrélè ànzi kya ì kònì tà kònìdhi dóro: Gĩká bhà Yésu mì dré tá tidíle fa kipakipa dri nda kòdhi adrélé Mírì ro, ìndì Mèsíyà ro!»

37 Mónyá nda ì kòyi tà nda ì dre dhi, àyi ki togó dré ñòzo kizà dré gò, ì dré lizízoá Péteró ì

* 2:35 2:35 A kònò Longó ì 110:1.

tí àpóstolò àruka íbe dhi: «Àma ki adrúpi i, adré di léá dhi, mà kò'o ngíni?»

³⁸ Pétèró logó àyi dré dhi: «Àmi àlo àlo tíí ni i, mì kòladzá àmi ki togó gò, bàtisimò dòzo Yésu Krísto ni rú sè, Gĩká kòtrĩró àmi ki tàkonzì i be dhi bvó. Di mì ni Tĩrĩ Lólo Gĩká dré dra fèle àmi dré àngyá dhi ni kisú.

³⁹ Tàko ko, tà Gĩká dré lazilé kòdhi àmi dré, àmi ki ànzi i dré, ìndì mónyá tíí adrébhá làwú làvo 'àsè dhi i dré. Tà bàti ró dhi, lazikulí nda mónyá tíí Mĩrĩ àma ki Gĩká dré dra azilé dhi i dré.»

⁴⁰ Di Pétèró dré kulí àruka bĩ dhi ki tàzo àyi dré, àyi ki kodzózó tàzoá dhi: «Mì kòtidrí àmi lapázó mónyá àndrò gòdhógòdho ni i kòfalèsè wã.»

⁴¹ Di àyi Pétèró ni kulí ka'ìbhá dhi ì dré bàtisimò dòzo. Gò móndí ànyíànyì ngulù-na dhi ì dré ru amúzó Yésu ni ka'ìbhá nda íbe kítú nda sè.

Yésu ni ka'ìbhá ki adrema ngá àlo ró dhi

⁴² Di Yésu ni ka'ìbhá nda ì adré tá àyi ki fe adréle tà àpóstolò ì dré tá adréle tadhále dhi ki yi, adrézó ngá àlo ró àyi kòfalèsè. Ì adré tá ngá nya túmání, adrézó tà ta Gĩká be landè àko ró.

⁴³ Ayi tíí dhi ki líndrí adré tá gále bhwãbhwa, Gĩká dré tá adréle àpóstolò nda ki 'o adréle tà twátwa líndrĩga ró dhi ki 'o bĩ dhi sè.

⁴⁴ Mónyá ka'ìbhá tíí nda ì adré tá ru amú adréle ngá àlo ró, adréle àyi ki ngá ki lanzí àyi kòfalèsè.

45 Ì adré tá àyì kì amvú kì lagí àyì kì ngá íbe, adrézó làfa nì nì lanzí àyì kòfalésè, ngóró àyì kì àruka kì lemerè dré adrélé dhi t́nì.

46 Kítú àlo àlo títí ì sè dhi, ì adré tá ru kimó togó àlo sè tépelò na. Ì adré tá kpà mányàngá do nyàle àyì kì dzó ì 'ásè, adrézó nyàá arí sè togó ànzimvá kya t́nì dhi be.†

47 Ì adré tá kpà Gìká nì rú bha kùle. Ayi kì tà tá dóro mónyá títí ì m̀lèsè. Dì kítú àlo àlo títí ì sè dhi, Mírì adré tá móndí àruka í dré tá adrélé tídrílé dhi kì amú tùmáńí àyì íbe.

3

Pétèró tídrí agó àlo òlè m̀rèk̀pè ro dhi

1 Kítú àlo dhi, Pétèró ì Yòwánì be dhi ì adré tá mbàle tépelò na sáà na kítú rírí àmvolésè dhi sè, lókyá ànzyà gá adrézó tà zi Gìká tí dhi sè.

2 Lókyá nda sè dhi, à adré tá agó àlo òlè m̀rèk̀pè ro dhi nì adó bhàle tépelò nda nì zèribàtì z̀lè Aveave ró dhi làga, ànzyà ì dré adrélé 'òle kítú àlo àlo títí ì sè dhi t́nì, kàdréro ngá zi móndí adrébhá f̀lè tépelò na dhi ì tí.

3 Dì akódhi nda kònò Pétèró ì Yòwánì be adrerà'a 'òle f̀lè dre dhi, dré kídhozó adrélé làfa zi àyì tí.

4 Pétèró ì Yòwánì be dhi ì dré akódhi nì nòzo d̀hí gò, Pétèró dré tàzoá drá dhi: «Mí nò rè àma ká!»

5 Dì agó nda dré adrézó àyì kì no adrézó kisúá dhi, í nì ngá kisú àyì drígásè.

† 2:46 2:46 Gìká nì Kúlí tísìle Gírìkì tí sè dhi adré tàà kònwa dhi: «...ì adré tá m̀pá tonjò». Kúlí kòdhi ì kitswá lèá tàle dhi, ì adré tá mányàngá Mírì àdhya nì nya.

⁶ Di, Pètèró dré tazoá drá dhi: «Ma làfa ledélé àrezá sè yà, kó ngalè órò sè yà dhi àko. Di, ngá má dré adrézó ába dhi, má adré mána feá mí dré: Yésu Krísto Nàzàrétà lésè dhi nì rú sè, mí nga, mí kidhó atsí to!»

⁷ Gò Pètèró dré akódhi nì dríágó rùzo, akódhi nì 'òzo ngalè dhi bvó. Gbã kòdhwa, akódhi nì pá ì kùlìkpo nì ìbe dhi ì dré tombázó gò,

⁸ dré ngàzo áyì totó trà pá dri gò, kidhólé atsí to. Di dré adrézó ìlè lowábe, adrélé Gìká nì rú bhabe kùle. Gò ì dré fìzo akódhi be tépelò na.

⁹ Móndyá títi dhi ì kònò akódhi adrérà'a atsí to, adrézó kpà Gìká nì rú bha kùle dre dhi,

¹⁰ ì dré nìzoá tàle dhi, akódhi tá mèrèkpè agó adrélépi tá lírìlé adrélé ngá zi tépelò nì zèribàti zìle Aveave ró dhi làga dhi 'i dhi be. Di àyì kì líndrí dré gàzo bhwäbhwa gò, ì dré adrézó síbhálé be ngbo tà atsálépi akódhi nda rú dhi sè.

Pètèró longó Gìká nì kùlì tépelò na

¹¹ Agó nda dré rè dhu adrérà'a tròle Pètèró ì rú Yòwánì be dhi 'á dhi, móndyá zyandre títi nda ì dré arázó líndríga be afilé àyì véle tépelò nì kògbo zìle Sòlòmónò àdhya ró dhi lé.

¹² Pètèró kònò tà nda dre dhi, dré tazoá móndyá nda ì dré dhi: «Ìsèrélè ànzì nì ì, àmì kì líndrí adré gálè tà kòdhi sè àdho tà sè? Mì adré kpà àma kì no, ngóró mà 'o tá àmakya agó kònìdhi atsí to àma kì tàndì kì rìnyí sè yà, kó ngalè mà dré adrélé tròle Gìká nì tà rú dhi sè yà dhi na tíni àdho tà sè?

¹³ Gìká Àbàràrà àdhya, Ísákà àdhya, ìndì Yàkóbhò àdhya, Gìká àma kì tábhí kya nda bhà

áyi adhemakandra Yésu ni mǐ lanzìle tà kòdhi sè dhi nì. Mì lefè tá àmikya Yésu nda kitswálé dràle gò, akódhi ni tà gàzo rè Pìlátò kandrà, tágba Pìlátò nda dré tá ína akódhi ni lèzo trìle dhi.

¹⁴ Dì mì gà tá àmikya Dhya lólo ìndì gyágya nda gò, mǒndí pfùlepi àlo dhi ni zìzo trìle àmì dré kòdhya.

¹⁵ Dì mì pfu tá dhya láti nzìlepi mǒndí i dré adrízó nda dràle gò, Gìká dré ína akódhi ni tingázó dràdrà lésè. Ama dhya tà nda ki nobhá mǐ sè dhi 'i.

¹⁶ Agó mì dré adrélé nòle ìndì nìle kònìdhi bhà ína áyi tà ka'íka'í Yésu ni rú na gò, rú nda dré akódhi ni 'òzo tombálé. Tàko ko, Yésu ni rú nda i túmǎní tà ka'íka'í bhàle rú nda léna dhi be dhi, ì 'o agó kònìdhi adrélé wǎyi, ngóro àmì títi mì dré adrélé nòle dhi tíni.

¹⁷ Ama adrúpi i, má nǐ tàle dhi, tà mì dré 'òle àmì ki kàdrì íbe Yésu rú nda i, mì 'o tá tà nǐma ko na dhi be.

¹⁸ Dì, láti nda sè dhi, Gìká 'o tà í dré tá longólé drìdrì áyi pròfétà títi dhi i tí dhi kitswálé títi. Longó tá dhi, áyi Mèsíyà ni kizà nya.*

¹⁹ Adré di leá dhi, mì kòladzá àmì ki togó agòzo Gìká vélé, kòtrìro àmì ki tàkonzì i be dhi bvó.

²⁰ Mì kò'o kònìni dhi, mì ni lókyá adrézó àmì ki togó tindrì dhi ni kisú Mírì véna. Akódhi ni kpà Mèsíyà í dré zìle àmì dré drìdrì dhi ni amù. Akódhi nda Yésu 'i.

²¹ Dì, adré leá dhi, akódhi nda kàdré dhu rè bhù na, tsàle lókyá Gìká dré dra tà títi dhi ki 'òzo

* **3:18 3:18** A kònò Lúkà 24:25-27.

atsalé tídhí ro dhi 'á, ngóro dré longólé kínó lésè áyi pròfètà lólo dhi i tí dhi t́ni.

²² Tàko ko, Mósè tà tá dhi: <Mírì àmi ki Gìká ni pròfètà àlo má t́ni dhi ni 'o apfòle àmi ki tàndi ki sùrú lésè amùle àmi dré. Adré làá dhi, mì kàdré tà títi dré dra tàle àmi dré dhi ki yi.

²³ Di, dhya ángùdhi dra pròfètà nda ni yìlepi ko dhi, Gìká ni akódhi nda ni tingá mónnyá ína i kòfalésè gò, akódhi ni tà 'òzo akílè.>†

²⁴ Tà bàti ró dhi, kidhólé Sàmùwélè rú dhi, pròfètà àlo àlo títi kúlí longóbhá dhi i longó tá tà adrèbhá ru 'o ándrò kòni i kòdhya.

²⁵ Àmi ró dhi, àmi ànzi adrèbhá tà pròfètà i dré longólé nda ki kisú tàyílè ro dhi 'i. Mì adré kókpà tà Gìká dré bhàle ru yǐzo àmi ki tábhí íbe dhi ni kisú tàyílè ro. Tàko ko, Gìká lazí tá Abàràrà dré dhi: <Má ni tà tani bha sùrú títi bvò àdhya i dri ámi ànzi i sè.>‡

²⁶ Di Gìká kò'o áyi adhemakandra Yésu nda apfòle dre dhi, dré rè zyà akódhi ni amùzo àmi, Ìsèrèlè ànzi i vélé 'íká, kàdrìró àmi àlo àlo títi dhi i àmi ki tà kònze lésè, tà tani bhàzo àmi dri be dhi bvó.»

4

Péteró i Yòwánì be dhi i pfo Yúdà ànzi ki bhàgo kàdrì i kandrà

¹ Péteró i Yòwánì be dhi i dré rè dhu adrérà'a tà ta mónnyá zyandre nda i dré dhi 'á dhi, kòwánà

† **3:23 3:23** A kònò Dùtèrònómè 18:15, 18, 19. ‡ **3:25 3:25** Gìká ni kúlí tisìle Gírìkì ti sè dhi adré tàá kònwà dhi: «Má ni tà tani bha sùrú títi bvò àdhya i dri ámi kòrì sè.» Kòrì nda Yésu, Mèsíyà 'i. A kònò Kidhoma 22:18; 26:4.

i, tépelò likíbhá ki kàdrì, ìndì Sàdùkáyò íbe dhi ì dré atsázó àrà nda 'á.

² Ayi ki togó adré tá aswálé àpóstolò nda i rú, ì dré tá adrélé tà tadhá móndí i dré dhi sè. Angyá ko, ì adré tá Yésu ni ngàma dràdrà 'ásè dhi ni tà longó, adrézó kpà longóá dhi, móndyá Yésu ni ka'íbhá dhi ki kókpà nga dràdrà 'ásè.*

³ Di ì dré Pétèró ki rùzo Yòwánì be bhèle bǎdzó na ngá wàle tà. Tàko ko, kítú ndì dre.

⁴ Di, móndí àruka bí àyi ki kúlí yibhá dhi ì ka'í tá Yésu gò, móndyá títi Yésu ni ka'íbhá dhi ì dré lizózó tsàle ànyíànyì ngùlù-nzi.

⁵ Ngá kòwa dre dhi, Yúdà ànzi ki drì kobhá i, àyi ki bhàgo ì ìndì tǎtrǎtrǎ kúlí tadhábhá íbe dhi, ì dré ru kimózó Yèrúsalémà 'a.

⁶ Ayi kòfalé dhi tá: kòwánà ki kàdrì rú zìle Ànà dhi, Kàyáfà, Yòwánì, Alìgizándrè, tsàle móndí àruka kòwánà ki kàdrì ni sùrú lésè dhi íbe.

⁷ Di ì dré Pétèró ki 'òzo apfòle Yòwánì be àyi kandrà gò, ì dré lizízóá àyi tí dhi: «Mì 'o àmikya tà kòdhi àdhi ni rǎnyí sè ya, kó ngalè àdhi ni rú sè ya dhi?»

⁸ Di Pétèró gǎlepi Tirí Lólo ni rǎnyí sè dhi dré logózóá àyi dré dhi: «Àmi, Yúdà ànzi ki kàdrì i bhàgo íbe ni i,

⁹ àndrò kònìdhi, à adré àma ki lizí tà dóro 'òle mèrèkpe agó àlo dhi dré dhi ni tà sè, ìndì akódhi nda adrí ngíni ya dhi ni tà sè.

¹⁰ Adré dī lèá dhi, àmi túmǎní Ìsèrèlè ànzi íbe títi dhi i, mì kònì tà kònìdhi dóro: Agó kònìdhi

* **4:2 4:2** Sàdùkáyò kòni i tá Yúdà ànzi ki drì kobhá, adrèbhá ngangà dràdrà 'ásè dhi ni tà ka'í ko dhi 'i.

adré áyi totó rúbhá be dóro àmi kandrá, Yésu Krísto Nàzàrétà lésè dhi ni rú ni rinyí sè. Mì tidí tá Yésu nda dràle fa kipakipa dri gò, Giká dré ína akódhi ni tingázó dràdrà lésè.

¹¹ Akódhi nda ni tà sè dhi, Giká ni Kúlí adré tàá dhi:

«Kírà àmi dzó sibhá i mì dré gàle gàgà dhi, gò atsálé kírà agógó dzó nda dré adrézó áyi totó driá dhi ró.»[†]

¹² A adré tà tidrízó dhi ni kisú móndí twá Yésu nda rúsè dhi na ko. Tàko ko, rú àzya Giká dré afèle mónnyá bvò dri dhi i dré kitswázó adrílé ásà dhi yókódhó.»

¹³ Di Yúdà ànzi ki bhàgo kàdrì nda ì kònò Péteró i Yòwànì be adrérà'a tà ta tirì àko dre dhi, àyi ki líndrì dré gàzo bhwäbhwa. Angyá ko, ì nò tá dhi, àyi nda i tá móndí tàko tà ndabhá nìle ko dhi 'i. Di, ì nì kpà tàle dhi, àyi móndí adrèbhá tá tùmání Yésu be dhi 'i dhi be.

¹⁴ Di, ì dré tá adrélé mèrèkpè agó adrílépi nda ni no adrérà'a áyi totó àyi làga dhi sè dhi, ì kitswá tá àyikya kúlí logó àyi tí bwà ko.

¹⁵ Di ì dré Péteró ki 'òzo pfòle Yòwànì be àyi kandrásè kivì na gò, ì dré tà nda ni 'a nyàzo àyi kòfalé

¹⁶ tàzoá dhi: «Mà ni 'òá àgo kòdhi ki tà sè ngíni? Tàko ko, mónnyá títi adrèbhá Yèrúsalmà 'a dhi ì nì tàle dhi, àyi nda ì 'o àyikya tà líndrìga ró dhi 'í dhi be. Mà kitswá àmakya kayíá bwà ko.

¹⁷ Di, adré làá dhi, mà kòlogá àyi tàzoá dhi, ì kògò véle tà ta dhya àlo dré agó kòdhi ni rú sè

[†] 4:11 4:11 A kònò Longó i 118:22.

ko, tà kòdhi ni rúbí kògòró la'úlé móndí i kòfalésè lile drìdrì ko dhi bvó.»

¹⁸ Dì ì dré gòzo àyi nda ki azí gò, tà tàma ìndì tà tadhama Yésu ni rú sè dhi ni logázó àyi dré tà tàndì ró.

¹⁹ Dì, Pétèró i Yòwánì be dhi ì dré logózóá àyi tí dhi: «Mì lanzí rè tà kònìdhi ni bvó ká: Adrélé Gìká ni kúlí ga 'òle, kitswázó àmi ki kúlí ka'ì 'òle dhi, tsì dóro Gìká m̀lèsè?

²⁰ Tàko ko, mà kitswá àmakya tà mà dré nòle m̀ sè ìndì mà dré ỳle bíbhálé sè dhi ki longoma tayí bwà ko.»

²¹ Dì bhàgo kàdrì nda ì dré gòzo kúlí aswaaswa ki ta àyi dri gò, ì dré àyi ki tayízó lile. Ì kisú tá àyikya tà àlo tà ñòzo àyi dri dhi ko. Tàko ko, móndyá títi dhi ì adré tá Gìká ni rú bha kùle tà ru 'òlepi nda ni tà sè.

²² Angyá ko, mèrèkpè agó adrìlépi líndrìga ró nda ni kóná lavú tá ína nyadhi-rì.

Yésu ni ka'ìbhá ì zi tà Gìká tí

²³ A kòtayí Pétèró i Yòwánì be dre dhi, ì dré gòzo àyi ki arúpi Yésu ni ka'ìbhá dhi i véna, tà títi kòwánà kàdrì i bhàgo íbe dhi ì dré tàle àyi dré dhi ki títi.

²⁴ Àyi nda ì kòyi tà nda i dre dhi, ì dré ngàzo kúlí yo togó àlo sè tàzoá Gìká dré dhi: «Mìrì rúku ró bhù ki bhàlepi bvò be, ỳandre be, ìndì ngá títi àyi lé dhi íbe ni,

²⁵ mí longó tá kúlí àmi màràbà, àma ki tábhi Dàwídí tí Tirí Lólo ni rìnyí sè mi, tàzoá dhi:

«Súrú títi dhi ki togó aswá àdho tà sè?

Móndyá bvò àdhya ì yi ru kitswázó tà àngyá 'o àdho tà sè?

26 Opí kàdrì bvò àdhya ì lotó àyi, ìndì móndí ki kàdrì ì kimó ru, kitswázó ru pfu Mírì Giká rú, ìndì akódhi ni Mèsíyà rú.»‡

27 Tà bàti ró dhi, bhàandre kònìdhi 'á dhi, Èródè ì Pòtiyò Pilátò be dhi ì amú tá ru tùmání móndí sùrú twá ro dhi ìbe ìndì Ìsèrélè ànzi ìbe, kitswázó tà 'o ámi adhemakandra lólo, Yésu mí dré zìle dhi rú. §

28 Ì 'o kònìni, kitswálé tà mí dré kisùle 'òle kíno lésè ámi rìnyí sè dhi ì kò'oró ru be dhi bvó.

29 Di nyànomvá dhi, Mírì, mí kòyi kúlí aswaaswa ì dré adrélé tàle àma rú dhi ì. Mí kòfè rìnyí àma ámi màràbà ì dré, adrézó ámi kúlí longó tirì àko.

30 Mí kòkidzì kpà ámi dríga rìnyi ró dhi, adrézó móndí ki tidrí àyi ki drà ì lésè, adrézó kpà tà líndrìga ró adrèbhá ámi rìnyí tadhá dhi ki 'o, ámi adhemakandra lólo, Yésu ni rú sè.»

31 Ì kòzi tà nda ì Giká tí akílè dre dhi, àrà ì dré ru kimózó lána nda dré ru kizízó. Di ì dré gàzo títi Tirí Lólo ni rìnyí sè gò, ì dré ngàzo adrélé Giká ni kúlí longó móndí ì dré tirì àko.

Yésu ni ka'ìbhá ì lanzí àyi ki ngá ì àyi kòfalésè

32 Móndyá títi Yésu ni ka'ìbhá dhi ì amú tá ru adrélé ngá àlo ró àyi ki togó na ìndì àyi ki tà kisùkisù na. Dhya àlo àyi kòfalé adrélèpi tàá dhi, ngá ína ngbà 'í ì dré kalóma dhi tá yókódhó. Be

‡ 4:26 4:26 A kònò Longó ì 2:1-2. § 4:27 4:27 A kònò Mátáyò 27:1-2; Lúkà 23:7-11.

ró dhi, ì adré tá àyi ki ngá tíí dhi ki lanzí àyi kòfalésè.

³³ Apóstolò ì adré tá Mírì Yésu ni ngàma dràdrà 'àsè dhi ni tà longó rinyí kàdrì sè. Di àyi tá Gìká ni togó tani íbe àyi rú.

³⁴ Dhya àlo lemerè ro àyi kòfalé dhi tá yókódhó. Angyá ko, àyi tíí adrébhá amvú íbe yà, kó ngalè dzó íbe yà dhi ì adré tá ngá nda ki lagí, adrézó làfa ni ni adó alìzo

³⁵ bhàá àpóstolò ì kandrà. Di à adré tá làfa nda ni lanzí mómí àlo àlo ì dré ngóro àyi ki lemerè dré adrélé dhi tíni.

³⁶ Agó àlo rú be Yòséfa angálépi Léví ni sùrú lésè, tìle tùrù Kìpirò àdhya na dhi tá àyi kòfalé. Apóstolò ì fè tá drá rú Bàrànába. (Rú nda kòdhi adré leá tàle dhi «Mvá adrélépi mómí ki togó timbà dhi».)

³⁷ Akódhi nda tá amvú àlo dhi íbe gò, dré lagízóá, làfa ni ni adózó alìzo bhàá àpóstolò ì kandrà.

5

Anànyà ì Sàfirà be dhi

¹ Agó àlo rú be Anànyà dhi ì tòkó ni Sàfirà be dhi ì tá kpà amvú àlo dhi íbe gò, ì dré lagízóá.

² Di, Anànyà nda dré ína làfa ni àruka tingázó zùle áyi tàndi dré gò, àmbí ni ni dòzo lèzo bhàá àpóstolò ì kandrà. Di akódhi ni tòkó nì tá kpà tà nda dóro.

³ Gò Péteró dré tàzoá drá dhi: «Anànyà, mí tayí mína Sàtánà file ámi togó na àdho tà sè?

Mí tà kinzò Tirí Lólo dré gò, amvú kòdhi ni làfa àruka tingázó zùle ámi tàndi dré.

⁴ Drìdrì mí dré amvú nda ni lagízó dhi kandrà dhi, amvú nda tá mína 'i ko? Mí dré lagízóá dhi àmvolésè dhi, làfa nda tá mí drígá gò, mí dré tá kitswázó tà ángùdhi mí dré lèle 'òle dhi ni 'o ásà dhi ko? Mí 'o di mi ngíni tà kòdhi ni kisù 'òle kònìni dhi? Mí tà kinzò móndí i dré ko. Be ró dhi, mí tà mína kinzò Gìká dré.»

⁵ Anànyà kòyi kúlí nda i dre dhi, dré dhèzo dràle. Di tirì dré móndyá títi tà nda ni yibhá dhi ki 'òzo lavúlé.

⁶ Gò kàdhùrà àruka ì dré alìzo akódhi ni àbvò do lambélé gò, ì dré pfòzo sĩa.

⁷ Anyiànyì sàà na àmvolésè dhi, Anànyà ni tòkó dré afízó Pètèrò i vélé, tà lavúlèpi nda ni nì àko ró.

⁸ Pètèrò dré lizízóá tíá dhi: «Mí tà rè má dré ká: Mì lagí amvú kòdhi làgí be kòdhòpi bàti?» Tòkó nda logó dhi: «Ayíya, kòdhi làgí nda 'i.»

⁹ Di Pètèrò tà drá dhi: «Mì 'o àmi ngíni ru yi ámi agó be kitswázó Mírì ni Tirí tabhì litilé dhi? Mí nò rè ká! Dhya ámi agó ni sibhá dhi i dzó tí. I ni kókpà ámi do pfòzo mí be.»

¹⁰ Gbã kòdhwa, tòkó nda dré dhèzo dràle Pètèrò kandrà. Gò kàdhùrà nda ì dré afízó akódhi ni àbvò kisú. I dré dòzoá, pfòzo sĩa agó ni làga.

¹¹ Di tirì dré móndyá títi Èkèlézyà le dhi ki 'òzo lavúlé, túmánì móndyá títi tà nda ni yibhá dhi íbe.

Apóstolò ì 'o tà líndrígá ró dhi i bí

¹² Apóstolò ì adré tá tà líndrígá ró adrébhá Giká ni rĩnyí tadhá dhi ki 'o bĩ mǒndí ì kòfalé. Mǒndyá ka'ibhá tí tí dhi ì adré tá ru kimó togó àlo sè tépelò ni kògbo zìle Sòlòmónò àdhya ró dhi na.

¹³ Dì, mǒndí àruka ì adré tá tabhìle ru amú àyi ìbe ko, tágba mǒndyá tí tí dhi ì dré tá adrézó àyi ki rú ta dóro dhi.

¹⁴ Tágba kònnì dhi, mǒndí zyandre àgo ró ìndì tòko ró dhi ì adré tá Mírì Yésu ni ka'ì, adrézó ru amú mǒndyá ka'ibhá nda ìbe adrélé lile drìdrì.

¹⁵ Asà dhi, à adré tá dràbhá ki do tobhàle lánzá ì dri ìndì kíndri ì dri láti ì bhálésè, kitswálé Péteró kònnì dra lavú dhi, ndìndì akódhi ni líndrì kòlavúró àyi nda ki àruka ì drìsè gò, ì kàdrìró be dhi bvó.

¹⁶ Mǒndí zyandre angábhá bhàandre ànyi Yèrúsalamà làgàsè dhi ì lésè dhi ì adré tá kpà dràbhá ki adó, mǒndí tírì kònzì ì dré adrélé mǐ pfole dhi ìbe, alìzo àyi ìbe. Gò àyi tí tí nda ì dré adrézó adrìlé.

A pfo àpóstolò ki mǐ

¹⁷ Dì kòwánà ki kàdrì túmǎní mǒndyá tí tí akódhi làga adrébhá Sàdùkáyò ì ró dhi ìbe dhi, ì adré tá lovó kònzì bha àpóstolò nda ì rú.

¹⁸ Gò ì dré àyi ki rùzo bhèle bǎdzó mǒndyá tí tí ì dré dhi na.

¹⁹ Dì, ngátsi sè dhi, ángéló Mírì àdhya dré ìna bǎdzó nda ni ti ki tinzìzo, àyi ki adrìzo apfòzo àyi ìbe gò, tàzoá àyi dré dhi:

²⁰ «Mì lè àmi ki totó tépelò na, adrélé lídrì tídhí ro kòdhi ni rúbì longó mǒndí ì dré.»

21 Di drùbhì kínó, ì dré lizo tépelò na gò, kidhólé adrélé mómí ki tadhá, ngóró ángéló nda dré tá tàle àyi dré dhi tìni.

Kòwánà ki kàdrì nda ì mómíyá akódhi làga dhi íbe dhi ì kòtsa dre dhi, ì dré Ìsèrélè ànzi ki bhàgo kàdrì ki kimózó títí. Gò ì dré mómí ki mùzo kitswálé àpóstolò nda ki adrì bǎdzó lésè.

22 Di, dhya mùle nda ì kòtsa dre dhi, ì kisú tá àyi nda ì bǎdzó na ko. Di ì dré gòzo gòle tà nda nì longó bhàgo kàdrì nda ì dré, tàzoá dhi:

23 «Mà dré tsàzo kònàle dhi, mà kisú tá dhi, à atsú tá bǎdzó nì ti ì gǎgǎ. Mà kisú kpà bǎdzó likíbhá ì adrérà'a àyi ki totó dzóti nda ì kandrá. Di, mà kònzì dzóti nda ì dre dhi, mà dré àmakya dhya àlo kisúzó ko.»

24 Di tépelò likíbhá ki kàdrì, kòwánà kàdrì íbe dhi ì kòyì tà nda dre dhi, àyi ki drì dré abízó gò, ì dré adrézó lizíá àyi kòfalésè ngalè àdho tà 'o tá àpóstolò nda ì nì ya dhi.

25 Di dhya àlo dré atsázó longóá àyi dré dhi: «Mì yi rè ká! Ago mì dré tá bhèle bǎdzó na dhi ì totó àyi tépelò na, adrélé mómí ki tadhá.»

26 Gò tépelò likíbhá ki kàdrì nda ì dré ngàzo lile mómí nì íbe, àpóstolò nda ki adrì alizo àyi íbe. Di, ì adrì tá àyi rìnyí sè ko, ì dré tá adrélé ngá ro, mómí zyandre dhi ki dra àyi ki lebhé todràle kírà sè dhi sè.

27 Ì kàdrì àyi dre dhi, ì dré àyi ki 'òzo apfòle bhàgo kàdrì nda ì kandrá gò, kòwánà ki kàdrì dré àyi ki lizíó tàzoá dhi:

28 «Mà logá tá àmì dré tà tadhama agó kòdhi nì rú sè dhi ko? Di, mì nò rè ká! Mì 'o àmìkya

tà mì dré adrélé tadhále kòdhi ayíle Yèrúsalmà 'àsè títi dre. Mì adré kpà agó kòdhi ni kàrí le bhàle àma dri.»

²⁹ Gò Pétèró i àpòstolò àruka nda íbe dhi ì dré logózóá dhi: «Adrè lèá dhi, mà kàdré Gìká ni kúlí ka'í 'òle dhi kòdhya, móndí kya ko.

³⁰ Gìká àma ki tábhí kya tingá Yésu mì dré tá àmíkya tidíle dràle fa kípákípa dri dhi dràdrà lésè.

³¹ Dì Gìká dré akódhi nda ni tingázó kurú na bhàle áyi dríágo lésè adrélé ópí kàdrì ro ìndì móndí ki tidrílèpi ró, kòfèró láti Ìsèrélè ànzì i dré àyi ki togó ladzázó, Gìká kòtrìró àyi ki tàkonzì i be dhi bvó.

³² Ama dhya tà nda ki nobhá mǐ sè dhi 'i, ngóró Tírí Lólo Gìká dré afèle mónnyá adrèbhá áyi kúlí ka'í 'òle dhi i dré dhi dré kpà adrélé dhi tìni.»

³³ Bhàgo kàdrì nda ì kòyi tà nda i dre dhi, àyi ki togó dré aswázó tà tàndì ró gò, ì dré adrézó àyi ki le 'òle todràle.

³⁴ Fàrìsáyò àlo rú be Gàmàlìyélè dhi tá àyi nda i kòfalé. Akódhi nda tá tátrítrí kúlí tadhálèpi lindrì ro mónnyá títi i mìlèsè dhi 'i. Dì dré ngàzo áyi totó bhàgo kàdrì nda i kòfalé tàá dhi, à kò'o rè àgo nda i pfòle kivì na lókyá tsà sè.

³⁵ Gò dré tàzoá bhàgo nda i dré dhi: «Ìsèrélè ànzì ni i, mì kàdré àmi ki líkí, tà mì dré adrélé lèle 'òle àgo kòdhi i rú dhi sè.

³⁶ Gí rè lavulé ko, Tèwúdà apfò tá ína tàá dhi, i móndí kàdrì 'i. Gò móndí ànyíanyi kámá-su dhi ì dré ru amúzó akódhi be. Dì, akódhi ni pfùzo

dràle gò, akódhi ni lebèbhá nda ki lapézó tíí gò, àyi ki tà dré akízó nyĩnyi.

³⁷ Amvolásà dhi, Yùdàsì angálépi Gàliláyà lésè dhi dré kpà apfòzo lókyá à dré tá adrérà'a mómí ki na dhi 'á gò, dré mómí zyandre dhi ki sèzo í vésè. Di, akódhi ni pfùzo kpà dràle gò, akódhi ni lebèbhá nda ki lapézó tíí.

³⁸ Di nyànomvá, má adré tàá àmi dré dhi: Mì kòtro àgo kòdhi ki tà rú ko. Mì tayí àyi lile. Tàko ko, tà ì dré adrélé lèlè 'òle dhi kàngá mómí ì vélésè dhi, a ni dra akílé.

³⁹ Di, tà nda kàngá ína Gíká vélésè dhi, mì kitswá àmikya àyi ki kíkí bwà ko. Mì kàdré di àmi ki líkí, mì kòkisúró àmi adrérà'a ru pfu Gíká be ko!» Di bhàgo kàdrì nda ì dré Gàmlàyélè ni kúlí ka'izo.

⁴⁰ Gò ì dré àpóstolò nda ki azizó, àyi ki 'òzo bhwàle gò, lazizóá àyi dri dhi, ì kògò vélé tà ta Yésu ni rú sè ko. Gò ì dré àyi ki tayízó lile.

⁴¹ Di àpóstolò nda ì dré apfòzo bhàgo kàdrì nda ì vélésè lenzébe lavúlé, Gíká dré tá ka'ile ì kònya kanyò Yésu ni rú ni tà sè dhi sè.

⁴² Di kítú àlo àlo tíí ì sè dhi, ì adré tá tà tadhá tépelò na ìndì mómí ki dzó ì 'ásè, adrézó Rúbí Tani longó, adrézó tadhá dhi, Yésu Mèsiyà 'i káyà dhi.

6

A kipe àgo nzi-drì-rì dhi ì kitswále àpóstolò ki ledé

¹ Lókyá nda kònàdhi sè dhi, Yésu ni ka'ibhá ì adré tá lizólé lile drìdrì. Di, àyi nda ì kòfalé dhi,

Yúdà ànzì adrèbhá Giríkì ti ta dhi ì dré ngàzo adrélé kúlí ti Yúdà ànzì adrèbhá Èbèrè ti ta dhi ì rú. Ì adré tá tàá dhi, à adré tá àyi kì tàytòkò kì tà tivì, à dré tá adrérà'a mányàngá lanzí mómí ì dré kítú àlo àlo ì sè dhi 'á.

² Dì àpóstolò mudrí-drì-rì dhi ì dré mónyá ka'ìbhá títi dhi kì kimózó gò, tàzoá àyi dré dhi: «Kitswá mà dré Gìká ni kúlí tadhama tayízó, kitswázó mányàngá ni tà 'o dhi ko.

³ Dì àma kì adrúpi ì, lè mì kòkipè àmi kòfalé àgo nzi-drì-rì gabhá Tírí Lólo sè ìndì tògyá sè, àyi kì tà dré adrézó dóro mómí ì mìlésè dhi ì, mà kòtayíró àzì nda àyi drígá.

⁴ Dì àma ró dhi, mà ni àma kì fe títi adrélé tà ta Gìká be, adrézó kpà akódhi ni kúlí tadhá.»

⁵ Dì mónyá zyandre títi nda ì dré tà nda ni ka'izo. Gò ì dré Sètèfánò, adrélépi tà ka'ika'ì ìbe kàdrì ìndì gàlepi Tírí Lólo sè dhi kì kipèzo, tímání Filípò ìbe, Pòròkórò be, Nìkànórà be, Tímónà be, Pàrùménà be, tsàle Nìkòlá angálépi Atiyókíyà lésè, Yúdà ànzì kì Gìká ni ka'ilepi dhi be.

⁶ Gò ì dré àyi nda kì bhàzo àpóstolò ì kandrá. Dì àyi nda ì dré tà zìzo Gìká tí àyi dré, drígá bhàzo àyi àlo àlo títi ì dri, Gìká kòbhàró tà tani àyi dri be dhi bvó.

⁷ Dì Gìká ni kúlí adré tá ayílè lile drìdrì. Mónyá ka'ìbhá Yèrúsalmà na dhi ì adré tá lizolé lavulé. Ayi nda ì kòfalé dhi, kòwánà zyandre dhi ì ka'ì tá Yésu gò, adrézó tròle akódhi ni tà rú.

A ru Sètèfánò

8 Sètèfánò nda tá Giká ni togó tani íbe í rú, ìndì rìnyí ni íbe bí gò, dré adrézó tà kàdrì líndrìga ró adrèbhá Giká ni rìnyí tadhá dhi kí 'o mómódí í kòfalé.

9 Di, mómódí àruka angábhá lísámbò dzó zìle «Màràbà trìle dhi kya» ró dhi lésè dhi, ì dré ngàzo ligilé Sètèfánò rú, adrézó tà kayí tíá. Ayí nda í tá Yúdà ànzì angábhá Kìrénè lésè, Alìgìzàndrìyà lésè, bvò Kìlìkìyà àdhya lésè, ìndì bvò Asíyà àdhya lésè dhi 'i.

10 Di, ì kítswá tá àyíkya Sètèfánò ni lavú bwà ko. Angyá ko, adré tá tà ta tògyá sè ìndì Tirí Lólo ni rìnyí sè.

11 Gò ì dré làfa fèzo lùzu ró mómódí àruka í dré, ì kòtáro kinzò sè dhi: «Mà yi Sètèfánò adrérà'a làdhá dha Mósè rú, ìndì Giká rú.»

12 Di ì dré mómódí zyandre dhi í, bhàgo í, ìndì tátrítrí kúlí tadhábhá íbe dhi kí 'a tífizó ligilé Sètèfánò rú. Gò àyi nda ì dré akódhi ni rùzo, drìzoá lizo ába Yúdà ànzì kí bhàgo kàdrì í kandrà.

13 Di ì dré mómódí àruka kí 'òzo pfòle tàá kinzò sè dhi: «Agó kòdhi adré ngbú adrélé tà ta kònzì àma kí tépelò lólo dhi rú, ìndì Mósè ni tátrítrí kúlí rú.

14 Tàko ko, mà yi akódhi adrérà'a tàá dhi, Yésu Nàzàrétà lésè kòdhi ni tépelò nda ni pfu gò, labhi Mósè dré tayíle àma dré dhi kí ladzázó.»

15 Di bhàgo kàdrì títi ru kímóbhá nda kí m̀ tá Sètèfánò dri gò, ì dré nòzoá dhi, akódhi ni m̀bhalé tá ángéló àdhya tíni.

7

Sètèfánò logó kúlí Yúdà ànzì kì bhàgò kàdrì ì dré

¹ Gò kòwánà kì kàdrì dré lizízóá Sètèfánò tí dhi: «Tà tàlè mí rú kòdhi ì tà bàti 'ì?»

² Dì Sètèfánò dré logózóá dhi: «Áma adrúpi ì áma atá íbe nì ì, mì yi rè áma kúlí ká! Gìkà mìlanzilanzì ro dhi agá tá àma kì tábhí Abàráma kandrà, akódhi dré tá adrérà'a bvò Mèsòpòtàmíyà àdhya na dhi 'á, drìdrì dré bhà mòzo bvò Kàránà àdhya na dhi kandrà.

³ Gìkà dré tàzoá drá dhi: «Mí tayí ámi bvò ì ámi sùrú be, lizo bvò má dré dra tadhále mí dré dhi na.»*

⁴ Dì Abàráma dré bvò Kàlàdáyò kya nì tayízó gò, lizo bhà mo Kàránà na. Akódhi nì atá nì dràma àmvolésè dhi, Gìkà dré akódhi nì amùzo alìlè bvò mì dré adrézó adrélé àndrò kònìdhi lé.

⁵ Dì, Gìkà fè tá akódhi dré bvò tàylé ro dhi kònwàrè ko. Fè tá ndìndì àrà dré kìtswázó pá bha lána dhi ko. Dì, lazi tá ína dhi, í nì dra bvò nda nì fe akódhi dré, ìndì bvò nda nì adré akódhi nì toyó ì dré tàylé ro, tágba dré rè dhu adrézó mvá àko dhi.

⁶ Gìkà tà drá dhi: «Ámi toyó kì adré móndí twá ì ró móndí àruka kì bvò na. Á nì àyi kì bha adrélé màràbà ì ró, adrézó àyi kì mǐ pfo kóná kámá-su.

⁷ Dì, má nì mána tà bha sùrú dra àyi kì bhàlèpi adrélé màràbà ì ró dhi dri. Àmvolásà dhi, ì nì angá bvò nda lésè, agòlè adrélé áma lindrì bha àrà kònìdhi 'á.»†

* 7:3 7:3 A kònò Kìdhoma 12:1. † 7:7 7:7 A kònò Kìdhoma 15:13-14.

⁸ Gò Gĩká dré tà bhàzo ru yìzo Abàràrà be tàzoá dhi, ì kòlwa àyi kì ànzìago ì tí tí, tà ru yìzo nda nì tadházó.‡ Gò Abàràrà dré Ísákà nì tìzo gò, akódhì nì lwàzo kítú nì nzi-drì-na sè. Ísákà dré Yàkóbhò nì tìzo gò, Yàkóbhò nda dré àma kì tábhí mudrí-drì-rĩ dhi kì tìzo.

⁹ Amvolàsà dhi, àma kì tábhí ì dré lovó kònzì bhàzo àyi kì tùgumvá Yòséfà rú gò, ì dré akódhì nì lagízó adréle màràbà ro bvò Ezèpétò àdhya na. Dì, Gĩká tá ìna tùmání akódhì be gò,

¹⁰ dré akódhì nì apázó akódhì nì kizà tí tí ì lésè. Tàko ko, fè tá tògyá akódhì dré, akódhì nì tà 'òzo adréle dóro Fàráwò, ópí kàdrì Ezèpétò drìle dhi m̀lèsè. Dì Fàráwò nda dré Yòséfà nì bhàzo adréle ópí ro í bvò Ezèpétò drìle, ìndì tà tí tí áyi dzó kàdrì na dhi ì drìle.

¹¹ Gò kàràbhò dré dhèzo bvò wáyi Ezèpétò àdhya 'ásè, ìndì Kànána àdhya 'ásè. Kizà tá kàdrì lavulé gò, àma kì tábhí ì dré kítswázó manyàngá kisé bwà ko.

¹² Dì Yàkóbhò kòyi ngánò tá Ezèpétò na be dhi dre dhi, dré àma kì tábhí kì mùzo lile kònàle vésè nì àlo sè.

¹³ Dì vésè nì rĩ sè dhi, Yòséfà dré áyi 'òzo áyi adrúpi nda ì dré nìle gò, Yòséfà nì sùrú tadházó Fàráwò dré.

¹⁴ Gò Yòséfà dré móndí mùzo lile áyi atá Yàkóbhò kì adrì áyi sùrú íbe tí tí. Ayì nda ì tá móndí nyadhi-na-drì-mudrí-drì-nzi.

¹⁵ Dì Yàkóbhò ì dré lizo àma kì tábhí íbe Ezèpétò na gò, ì dré todràzo kònàle.

‡ **7:8 7:8** Tà Gĩká dré tá bhàle ru yìzo Abàràrà be tàzoá dhi, ì kòlwa àyi kì ànzìago ì tí tí kònìdhi adré tá tadhá dhi, àyi tá Gĩká nì sùrú 'ì káyà dhi.

16 Bvóá dhi, àyi ki àbvò ki dòzo lìzo bhàá mógó àlo Síkémè le dhi na. Abàràrà gi tá mógó nda làfa sè Emórà ni ànzi i drígá.

17 Lókyá Gíká dré tá adrérà'a 'òle tà í dré tá lazilé Abàràrà dré dhi ni 'o dhi 'á dhi, mónnyá àmakya ì lizó tá zyandre ró Èzèpétò na.

18 Gò ópí kàdrì àzya Yòséfà ni tà nìlepi ko dhi dré ngàzo adrélé òpì nya Èzèpétò dri.

19 Akódhi nda dré àma ki sùrú ki litízó, àma ki tábhí ki mǐ pfòzo, àyi ki 'òzo àyi ki ànzi kùrí ki labhé tayílé, ì kòtodràró be dhi bvó.

20 Di lókyá nda sè dhi, Mósè ni tìzo. Akódhi ni tà avé tá Gíká mǐlésè tò. A dré akódhi ni likízó atá ni nǐ dzó na mbǎ na.

21 Di à kòlabhé akódhi tayílé dre dhi, Fàráwò ni zapi dré akódhi ni kisúzó gò, dòzoá likílé áyi tǎndi ni mvá ro.

22 Gò Mósè nda ni tadházó tògyá wáyi Èzèpétò kya sè gò, dré mbàzo atsálé rǐnyi ró kúlí tàma sè ìndi tà 'òma sè.

23 Mósè ni kóná kòtsa nyadhi-rǐ dre dhi, dré kisùzoá dhi, í ni li áyi adrúpi Ìsèrélè ànzi ki no.

24 Gò dré Èzèpétò agó àlo dhi ni nòzo adrérà'a Ìsèrélè mvá àlo dhi ni mǐ pfo. Di dré fizo dhya adrélé mǐ pfòle nda ni tàrá ga gò, Èzèpétò agó nda ni pfùzo dràle.

25 Mósè adré tá ìna kisùá dhi, áyi adrúpi Ìsèrélè ànzi ki tá nǐá tàle dhi, Gíká amù i kitswálé àyi ki apá dhi be. Di, ì nǐ tá àyikya tà nda ko.

26 Kítú bvóá dhi sè dhi, Mósè dré tsàzo Ìsèrélè ànzi rǐ dhi ki kisú adrérà'a ru pfu. Lè tá àyi ki 'òle ru amú tódhyá àyi kòfalésè gò, dré tàzoá àyi

dré dhi: <Áma arúpi i, àmi kó adrúpi i ró dhi, m̀ adrédì àmìkya ru 'o kònzì àdho tà sè?>

²⁷ Dì, dhya adrélépi tá áyi adrúpi ni m̀ pfo dhi dré ína Mósè ni gbòzo, tàzoá dhi: <Adhi bhà m̀ adrélé ópí ro ìndì tàbvó tàlepi ró àma drìle dhi ǹ?>

²⁸ Mí adrédì mína áma le pfùle dràle, ngóro mí dré Èzèpétò agó kònàdhi ni pfùle dràle agyá dhi t̀nì?>§

²⁹ Mósè kòyi kúlí nda dre dhi, dré lapázó bvò nda lésè, lile atsálé m̀ndí twá ro bvò M̀dìyànà àdhya na. Gò dré ànzìago r̀ dhi ki t̀zo kònàle.

³⁰ Kóná nyadhi-r̀ àmvolésè dhi, ángéló àlo dhi dré agázó Mósè kandrá fanzì adrélépi tá kòle àtsì ró dhi na, duku ànyì kòngó Sínáyì àdhya làga dhi na.

³¹ Dì Mósè kònò tà nda dre dhi, akódhi ni líndrì dré g̀azo bhwábhwa ngá dré adrélé nòle nda ni tà sè. Dré tá adrérà'a áyi k̀sì ànyì ngá nda ni no dhi 'á dhi, dré Mírì ni kúlí ỳzo tàá dhi:

³² <Ma G̀ká ámi tábhí kya 'i, G̀ká Abàramà àdhya, Ísákà àdhya ìndì Yàkóbhò àdhya 'i.> Mósè dré ngàzo adrélé lyàle gò, dré g̀zo ngá nda ni tabhì nòle ko tirì dré.

³³ Dì Mírì dré tàzoá drá dhi: <Mí tuvù ámi kámókà i mí pásè. Tàko ko, àrà mí dré adrézó ámi totó 'á kònìdhi, àrà lólo dhi 'i.

³⁴ Má nò kizà áma m̀ndyá ì dré adrélé nyàle Èzèpétò na dhi, àyi ki tongotongo ki ỳzo dre. Dì má asì kitswálé àyi ki apá dhi bvó. Mí alì d̀ nyànómvá, má kòmùró m̀ lile Èzèpétò na.>*

§ 7:28 7:28 A kònò Pfòma 2:14.

* 7:34 7:34 A kònò Pfòma

3:5-10.

³⁵ Mósè kòdhi, dhya Ìsèrèlè ànzì ì dré tá gàle tàzoá drá dhi, <Adhì bhà mì adrélé ópí ro ìndì tàbvó tàlepi ró àma drìle dhi nì?> nda 'i. Dì, Gĩká mù tá ína akódhi nda adrélé àyi kì ópí ro ìndì àyi kì apálépi ró dhi kòdhya. Mù tá akódhi ángéló agálépi akódhi kandrá fanzĩ adrélépi tá kòle dhi na dhi sè.

³⁶ Dì Mósè nda adrì tá Ìsèrèlè ànzì ì apfòzo àyi íbe Èzèpétò lésè dhi nì. 'O tá tà líndrìga ró adrébhá tá Gĩká nì rĩnyí tadhá dhi ì Èzèpétò na, yĩandre Kìka mĩle, ìndì duku na kóná nyadhi-rì.†

³⁷ Mósè kòdhi, dhya tá tàlepi Ìsèrèlè ànzì ì dré dhi, <Gĩká nì pròfétà àlo má tíni dhi nì 'o apfòle àmì kì tàndì kì sùrú lésè amùle àmì dré> nda 'i.‡

³⁸ Akódhi nda tá tùmānì àma kì mónyá ru kìmóbhá duku na dhi íbe. Totó tá ì àma kì tábhí kì kòfalé 'á, ángéló adrélépi tà ta í be kòngó Sínayĩ àdhya drìna dhi be. Kisú tá kúlí lídrì àdhya ì gò, kúlí nda kì longózó tayílé àma dré.

³⁹ Dì, àma kì tábhí nda ì lè tá àyikya akódhi nì kúlí ka'ìle 'òle ko. Be ró dhi, ì gá tá àyikya akódhi. Ayi kì togó na dhi, ì lè tá gòle Èzèpétò na.

⁴⁰ Gò ì dré tàzoá Arónà dré dhi: <Mí ledé àma dré gĩká kitswábhá àma kì drì ko dhi ì wà. Angyá ko, kàdré ína Mósè àma kì adrìlepi apfòle Èzèpétò lésè kòdhi nì tà sè dhi, mà nĩ ngalè àdho tà 'o akódhi nì ya dhi ko.>

⁴¹ Dì ì dré tí ngbòlò líndrì ledézó, ngá fèzo drá mòbòmà ro gò, gwányá 'òzo lenzézó ngá líndrì ì dré tá ledélé àyi kì drìgá sè nda nì tà sè.

† **7:36 7:36** A kònò Pfòma 7:3; 14:21; Ngá nàma 14:33. ‡ **7:37 7:37** A kònò Dùtèrònómè 18:15, 18.

42 Di, Giká dré ína àmvò alázó àyi rú gò, àyi ki tayízó adrélé lindrì fe bhìbhínyà bhù na dhi i dré, ngóro tisile búkù pròfètà kya na dhi tìni:

«Ìsèrélè ànzi ni i, mì alì tá tsì kà'wá pfùle dhi ki afè má dré mòbòmà àruka íbe, mì dré tá adrérà'a duku na kóná nyadhi-rì dhi 'á dhi 'í?»

43 Kóko! Mì todó tá àmikya ngá líndrì mì dré tá ledélé kitswázó lindrì fe drá dhi i kòdhya: wémà Mòlókò àdhya i bhìbhínyà líndrì àmi ki giká Ràyìfànà àdhya be. §

Di ásà dhi, má ni àmi ki mu adrélé móndí twá i ró

bvò Babilónà àmvona dhi na. >*

44 Ama ki tábhí nda i todó tá kpà tàbèrènakolò adrélépi Giká ni adrema ni tà tadhá dhi duku 'ásè. À ledé tá tàbèrènakolò nda làsú be ngóro Giká dré tá tàle Mósè dré dhi tìni, ìndì ngá líndrì dré tá tadhálé drá dhi tìni.

45 A kòtayí tàbèrènakolò nda àma ki tábhí i dré Yòsúwà be dre dhi, àyi nda i dré dòzoá lizo ába bvò sùrú twá Giká dré dròle àyi kandrásè dhi kya na. Gò tàbèrènakolò nda dré adrézó bvò nda lé tsàle ópí Dàwídi ni lókyá 'á.

46 Dàwídi nda ni tà tá dóro Giká mìlèsè gò, dré Giká ni ti lizíó, kòtayíró i dzó kàdrì si Giká Yàkóbhò àdhya dré. †

§ 7:43 7:43 Mòlókò ìndì Ràyìfànà kòni i tá giká tàko móndí sùrú twá ro dhi i dré adrélé lindrì bhàle dhi 'i. * 7:43 7:43 A kònò Amósà 5:25-27. † 7:46 7:46 Wárágà àruka Giká ni kúlí tisizo àyi dri dhi i léna dhi, à adré kúlí kòni ki kisú kònwa: «kòtayíró i dzó kàdrì si Yàkóbhò ni ànzi i dré».

47 Di, Dàwídi ni mvá Sòlòmónò dré ína dzó kàdrì nda ni sizo drá ni.

48 Di, Gìká kurú na bhù na dhi adré ína adrélé dzó móndí ì dré adrélé sìle dhi ì 'àsè ko. Ngóro pròfétà dré adrélé tàle dhi tíni:

49 <Mírì tà dhi: Bhù àrà má dré adrézó lírìlé adrélé òpì nya 'á dhi 'i, ìndì bvò àrà má dré adrézó áma pá bha driá dhi 'i.

Mì ni di dzó kára be ngìni dhi ni si má dré kòdhya?

Àrà má dré dra lovózo lána dhi ni adré ángolé?

50 Ama dríga ledé ngá kòdhi ì títi nì ko?>‡

51 Àmi àmi kì togó 'obhá tombále, ìndì àmi kì bíbhále tabhóbhá adrézó lígìlé Gìká rú ni ì, àmi ngóro àmi kì tábhí nda ì tíni: Mì adré ngbú adrélé Tírí Lólo ni kúlí kayikayi!

52 Pròfétà àlo àmi kì tábhí ì dré mǐ pfòle ko dhi tsǐ be? Ƴ tupfú tá ndìndì pròfétà adrébhá tá Dhya gyägya dhi ni alìma ni tà longó dhi ì todràle. Di nyànomvá dhi, mì lefè àmìkya akódhi nda kàribhá ì dríga gò, mì dré akódhi ni pfùzo dràle.

53 Mì kisú tá Gìká ni tatrítrí kúlí dré longolé ángéló ì tí dhi gò, mì dré àmìkya tà tatrítrí kúlí nda dré adrélé tàle dhi kì ka 'izo 'òle ko!»

A lebhé Sètèfànò dràle kírà sè

54 Bhàgo kàdrì nda ì kòyi tà nda ì dre dhi, àyi kì togó dré aswázó Sètèfànò rú gò, ì dré adrézó síkálándrá tsi bvóá.

‡ 7:50 7:50 A kònò Èsáyà 66:1-2.

55 Di, Sètèfánò gàlepi Tírí Lólo sè nda dré ína mĩ tingázó kurú na bhù na Gĩká ni mĩlanzilanzĩ no, ìndì Yésu ni no adrérà'a áyì totó Gĩká ni dríágó lésè.

56 Dré tàzoá dhi: «Mì nò rè ká! Má adré nòá dhi, bhù lanzí ru dre. Di má adré Mòndí ni Mvá ni no adrérà'a áyì totó Gĩká ni dríágó lésè!»

57 Ɔ kòyì tà nda sè dhi, ì dré àyì kì bíbhálé tabhózó gò, tetrézó kúlí 'u'ù sè. Di ì dré dhèzo Sètèfánò dri,

58 akódhi ni se pfòzo ába bhàandre 'ásè kìvì na gò, ì dré kidhózó adrélé akódhi ni lebhé kírà sè. Di akódhi ni asíkìbhá nda ì tuvù tá àyì kì kítá kidhì àdhya ì lebhélé kàdhúra àlo rú zìle Sàwúlò dhi pá.Š

59 Ɔ dré tá adrérà'a Sètèfánò ni lebhé dhi 'á dhi, adré tá liyílé Mírì rú adrézó tàá dhi: «Mírì Yésu, mí do áma lídrì wà!»

60 Di dré dhèzo áyì kórókó titì gò, yòzoá dhi: «Mírì, mí bhà tàkonzì kònìdhi àyì dri ko.» Kòtà tà nda dre dhi, dré dràzo.

8

1 Di Sàwúlò nda kaĩ tá kpà dhi, à kòpfu Sètèfánò dràle wà dhi 'í.

A pfo mòndyá Ekèlézyà le dhi kì mĩ lavulé

Kìdhólé kítú nda sè dhi, à dré kidhózó adrélé mòndyá Ekèlézyà Yèrúsalemà àdhya lé dhi kì mĩ pfo lavulé. Di àyì tíí nda ì dré lapázó ayíbe

Š 7:58 7:58 Sàwúlò kònìdhi, dhya dra rú zìle amvútú Pólò dhi 'í.

bvò Yùdáyà àdhyà 'ásè ìndì Sàmàríyà àdhyà 'ásè. Tayí tá ngbà 'í àpóstolò ì Yèrúsalémà 'a kòdhyà.

² Ago àruka adrèbhá tá tròle Gìkà nì tà rú dhi ì dré Sètèfánò nì àbvò dòzo, lizo sĩa. Gò ì dré akódhi nì ngòzo tà tàndi ró.

³ Di, Sàwúlò ro dhi, dré ìna àyi fèzo kitswálé Ekèlézyà nì tà pfu. Adré tá tatsílé Yésu nì ka'ìbhá kì ndabe dzó àlo àlo ì 'ásè, adrézó àgo kì turú tòkò ìbe, adrézó àyi kì 'o lebhélé bǎdzó na.

Filípò longó Rúbí Tani Sàmàríyà na

⁴ Mòndyá ka'ìbhá ayíbhá nda ì adré tá Rúbí Tani longó àrà títi ì dré adrézó lavulé dhi ì 'ásè.

⁵ Di Filípò lè tá ìna bhàandre àlo bvò Sàmàríyà àdhyà lé dhi na gò, kídholé adrélé Mèsíyà nì tà longó mómí ì dré kònàle.

⁶ Mòndyá zyandre nda ì kòyi tà Filípò dré adrélé tàle dhi ì, ìndì ì kònò tà líndrìga ró dré adrélé 'òle dhi ì dre dhi, ì dré adrézó bíbhálé ga akódhi nì kúlí yi lovó sè.

⁷ Tírì kònzi bí dhi ì adré tá topfòle mómí ì lésè tetrébe. Mómí bí mèrèkpè ro, ìndì pá be àbvò ro dhi ì adré tá kpà adrílé.

⁸ Tà nda sè dhi, arí adré tá gàle bhàandre nda léna bí.

Simónà kódzógó ro dhi ka'ì Yésu

⁹ Bhàandre nda 'á dhi, agò àlo rú be Simónà dhi adré tá làndrì ndri lókyá be vwàvwà ro, adrézó mómíyá títi Sàmàríyà le dhi kì líndrì tígá. Adré tá tàá dhi, ì ìna mómí kàdrì 'ì.

¹⁰ Mómíyá títi kídholé àyi tàko ì rú tsàle àyi kàdrìkàdrì ì rú dhi ì adré tá akódhi nì yi lovó sè,

adrézó tàá dhi: «Dhya kòdhi, rinyí angálépi Giká vélésè rú zìle <Rinyí kàdrì> dhi 'i.»

¹¹ I adré tá tròle akódhi rú, dré tá adrélé àyi kì línдрí tigá àyi làndrì tà sè lókyá be vwàvwà ro dhi sè.

¹² Di, ì kòyi Rúbí Tani Filípò dré adrélé longolé Giká ni Opì ni tà dri ìndì Yésu Krísto ni tà dri dhi dre dhi, àyi àgo ró ìndì tòko ró dhi ì dré Rúbí nda ni ka'izo gò, ì dré bàtísimò dòzo.

¹³ Sìmónà ni tàndì dré kpà ka'izoá gò, bàtísimò dòzo. Dré ngàzo adrélé tròle Filípò rú, adrézó tà kàdrì línдрíga ró dré adrélé 'òle dhi kì no gò, akódhi ni línдрí dré adrézó gàle ásà.

¹⁴ Apóstolò Yèrúsalémà na dhi ì kòyi tàle dhi, móndyá Sàmàriyà le dhi ì ka'ì tá Giká ni kúlí dhi dre dhi, ì dré Pètèró kì amùzo Yòwànì be àyi véle.

¹⁵ Ayi nda ì kàtsá dre dhi, ì dré tà zìzo Giká tí móndyá ka'ìbhá nda ì dré, ì kòkisúró Tírí Lólo be dhi bvó.

¹⁶ Tàko ko, Tírí Lólo nda asó tá rè dhu àyi ko. I kisú tá ngbà 'í bàtísimò Mírì Yésu ni rú sè dhi kòdhya.

¹⁷ Di Pètèró ì Yòwànì be dhi ì dré drígá bhàzo àyi àlo àlo títi nda ì dri gò, ì dré Tírí Lólo kisúzó.

¹⁸ Di Sìmónà nda kònò, móndí ì adré tá Tírí Lólo kisú àpóstolò kì drígá bhàma àyi dri dhi sè dhi dre dhi, dré làfa lèzo fèle Pètèró ì dré Yòwànì be,

¹⁹ tàzoá dhi: «Mì afè kókpà rinyí kòdhi má dré wà, kitswálé dhya ángùdhi má dré dra drígá bhàzo dríá dhi kòkisúró Tírí Lólo be dhi bvó.»

20 Di, Pétèró logó drá dhi: «Mí kòdrà túmání àmi làfa be! Tàko ko, mí kisù tá mína dhi, mí ni tá tà Gìká dré adrélé afèle àngyá dhi ni gí làfa sè.

21 Mí tà àko Gìká ni àzì kòdhi léna, àmi togó dré adrélé gyăgya Gìká kandrá ko dhi sè.

22 Lè mí kòladzá di àmi togó tà kònzì mí dré kisùle 'òle kòdhi ni tà sè. Mí zi kpà tà Mírì tí, kòtrìró àmi tà kònzì nda be dhi bvó.

23 Tàko ko, má nò dhi, àmi togó ga tà kùdzí sè bǐ, ìndì mi mómódí 'ìle tàkonzì sè dhi 'i.»

24 Di Símónà logó dhi: «Àmi kí tàndi, mì kòzi tà Mírì tí má dré àmi, tà mì dré tàle kòdhi kí àlo kàtsáró má rú ko dhi bvó.»

25 Amvolásà dhi, Pétèró i Yòwánì be dhi ì dré Mírì Yésu ni tà ì dré nòle ìndì ì dré yìle dhi kí longózó, akódhi ni kúlí tadházó mómódí kònàle dhi ì dré. Gò ì dré gòzo gòle Yèrúsalmà na, Rúbí Tani longóbe bhà bǐ Sàmàríyà kya i 'àsè.

Filípò longó Rúbí Tani Ètìyòpíyà agó àlo dhi dré

26 Amvolásà dhi, ángéló Mírì àdhya dré tàzoá Filípò dré dhi: «Mí nga lile tàbhu na látì silepi Yèrúsalmà lésè lile Gázà na duku 'àsè dhi 'àsè.»

27 Di Filípò dré ngàzo lile. Látì 'á dhi, ì dré drǐ sizo Ètìyòpíyà agó àlo dhi be. Akódhi nda tá ùníkǐ 'i, ìndì mómódí kàdrì Kàndákè, Ètìyòpíyà kí ópí kàdrì tòko ró dhi zàle, adrélépi làfa ni ni líkí tí tí dhi 'i.* Akódhi lè tá Yèrúsalmà na kitswálé Gìká ni lindrì bha.

* **8:27 8:27** «Ùníkǐ» kònìdhi, agó anglé kitswálé ópí kàdrì ni àzì 'o dhi 'i.

28 Dré tá adrérà'a nzìle dhi 'á dhi, lírí tá áyi tàmàmbírì dònǵí dré adrélé seìle nì dhi na, adrélé búkù pròfétà Èsáyà àdhya nì na kúlí be dràdra.

29 Gò Tírí Lólo dré tazoá Fílípò dré dhi: «Mí kisi mi ànyi tàmàmbírì kòdhi làga, mì kòlìró tùmání agó kòdhi be.»

30 Di Fílípò dré ràzo tsàle ànyi tàmàmbírì nda làga gò, agó nda nì yi adrérà'a búkù pròfétà Èsáyà àdhya nì na. Dré lizizóá tíá dhi: «Mí nǵ tàmí dré adrélé nàle kòdhi nì àndu be?»

31 Di agó nda logó dhi: «Má nì kitswá nǵá ngíni dhya àlo kòngi àndu nì má dré ko dhi?» Di dré Fílípò nì zìzo mbàle lírìlé í làga tàmàmbírì na.

32 Tà Gíká nì Kúlí na dré tá adrélé nàle dhi tá tà kònìdhi 'i:

«À drǵ tá akódhi ànzyà gà à dré adrélé kábilígyà se lizo ába àrà adrézó líá dhi na dhi tǵni. Ngóro kábilígyà mvá dré adrélé kíri dhya adrélépí áyi bhí re dhi kandrà dhi tǵni dhi, akódhi nǵi ti ko.

33 A nò tá akódhi móndí tàko ró gò, akódhi nì tàbvó tazo gyǵya ko.

Adhi nì kitswá akódhi nì ànzimvá kǵ tà tǵtǵ dhi nǵ? Tàko ko, à tǵngá akódhi nì lídrǵ bvò drǵsè dre.»†

34 Gò Ètìyòpíyà agó nda dré lizizóá Fílípò tí dhi: «Mí tà rè má dré ká: Pròfétà kòdhi adré àdhi nì tà ta kòdhya? Adré áyi tǵndi nì tà ta, kó ngalè móndí àzya nì tà ta kòdhya?»

35 Di kidhólé tà dré tá adrélé nàle nda rú dhi, Fílípò dré Rúbí Tani Yésu nì tà dri dhi nì longózo drá.

† 8:33 8:33 A kònò Èsáyà 53:7-8.

³⁶ Ì dré tá adrérà'a lile láti 'ásè dhi 'á dhi, ì dré tsàzo ànyi àrà àlo yí be dhi làga. Di Ètìyòpíyà agó nda dré tazoá dhi: «Mí nò rè ká! Yí kó be kòdhi dhi, tà má dré kitswázó bàtìsimò do bwà ko dhi àdho tà 'i?» [

³⁷ ‡]

³⁸ Di dré tazoá dhi, à kòkíkí tàmbírì. Gò Fílípò ì agó nda be dhi ì dré sizo file yí na gò, Fílípò dré bàtìsimò fèzo drá.

³⁹ Di ì kàpfò yí nda lésè dre dhi, Mírì ni Tirí dré ndiri Fílípò ni dòzo. Ètìyòpíyà agó nda gò vélé akódhi ni no ko. Di dré gòzo adrélé lile lenzébe.

⁴⁰ Di Fílípò ro dhi, dré gòzo áyi kisú bhàandre rú zile Azótò dhi na. Di dré ngàzo láti do lizo Kàyìsàríyà na, Rúbì Tani longóbe bhàandre àlo àlo títi dhi ì 'ásè.

9

Sàwúlò ladzá áyi togó Yésu ni ka'ì

(A kònò kpà Tà 'òle dhi ì 22:6-16; 26:12-18)

¹ Lókyá nda kònàdhi sè dhi, Sàwúlò gò ìna adrélé lalilé Mírì Yésu ni ka'ìbhá ì bvó, adrézó dràdrà kúlí ta àyi kí tà sè. Di dré ngàzo lile kòwánà ki kàdrì véna

² akódhi ni lizí, kòtìsiró wáràgà ì Yúdà ànzi kí lísambò dzó ki kàdrì Dàmàséke na dhi ì dré, í kònì tsa móndí àgo ró ìndì tòko ró adrèbhá Yésu

‡ **8:37 8:37** Wáràgà Gìká ni Kúlí tisizo àyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adrè kúlí kòni kí kisú kònwa ko: [Fílípò tà drá dhi: «Mí kòka'ì ámi togó wáyi sè dhi, mí ni kitswá bàtìsimò do.» Di agó nda logó dhi: «Má adrè ka'íá dhi, Yésu Krìsto Gìká ni Mvágó 'i.»]

ni láti lebè dhi ki kisú dhi, í kòturúró àyi agòzo àyi íbe Yèrúsalmà le be dhi bvó.

³ Di dré tá adrérà'a láti 'á, adrélé tsàle ànyi Dàmàsékè làga dhi 'á dhi, ngádra bhù lésè dhi dré kòzo ngbò ró ngá kazá akódhi làgásè kúrú.

⁴ Di dré dhèzo kìní mi gò, kúlí yi tǎrà'a í dré dhi: «Sàwúlò, Sàwúlò, mí adré áma mǐ pfo àdho tà sè?»

⁵ Sàwúlò lizí dhi: «Mírì, mǐ àdhi 'i?» Di kúlí nda logó drá dhi: «Ma Yésu mí dré mína adrélé mǐ pfòle dhi 'i.

⁶ Di mí nga file bhàandre na. Kònàle dhi, à ni tà kitswálépi mí dré dra 'òle dhi ni ta mí dré.»

⁷ Móndyá adrébhá tá atsí to tùmǎní Sàwúlò be dhi ì kíkí tá àyi, adrélé tà nda ni no síbhálé be ngbo. Ƴ yi tá kúlí nda 'í, di, ì nò àyikya dhya àlo ko.

⁸ Gò Sàwúlò dré ngàzo kìní misè. Di, dré mǐ nzìzo dhi, kitswá tá ina ngá no bwà ko. Di à dré akódhi ni drígá rùzo, akódhi ni sèzo fizo ába Dàmàsékè na.

⁹ Gò dré adrézó kònàle kítú na ngá no àko ró, ngá nya àko ró ìndì ngá mvu àko ró.

¹⁰ Dàmàsékè na dhi, Yésu ni ka'ilepi àlo rú be Anànyà dhi tá be. Di ngá dré agázó akódhi mi toróbí tǐni gò, Mírì dré tàzoá drá dhi: «Anànyà!» Akódhi logó dhi: «Mírì, ma kònìdhi.»

¹¹ Di Mírì tà drá dhi: «Mí nga lile láti andre rú zìle Pyà dhi na, agó àlo rú be Yùdásì dhi bhàna. Kònàle dhi, mí lizí agó rú zìle Sàwúlò angálépi Tàrúsò lésè dhi ni tà. Akódhi nda adré tà zi má tí lókyá kònìdhi sè.

12 Ngá agá akódhi mi toróbí t́ini gò, dré agó àlo rú be Anànyà dhi nì nòzo firà'a drígá bha í dri, í kògòró ngá no be dhi bvó.»

13 Di, Anànyà logó dhi: «Mírì, má yi móndí b́i dhi í tí tà kònzì tíí agó kòdhi dré 'òle ámi móndyá lólo Yèrúsalmà na dhi í rú dhi í 'í.

14 Atsá kpà kònwa r̀inyí í dré kisulé kòwánà kàdrì ì véna dhi be, kitswálé móndyá tíí adrébhá ámi zi àyi kì Mírì ro dhi kì turú dhi bvó.»

15 Di, Mírì tà Anànyà dré dhi: «Mí l̀! Tàko ko, agó kòdhi dhya má dré z̀ile adrélé áma àzì 'o dhi 'í. A nì l̀i áma tà longó móndyá sùrú twá ro dhi í dré, àyi kì ópí í dré, ìndì Isèrélè ànzì í dré.

16 Má nì kizà kàdrì kitswálépi dré dra nyàle áma tà sè dhi nì tadhá drá.»

17 Gò Anànyà dré l̀izo file Sàwúlò nì kisú dzó nda na. Dré drígá bhàzo akódhi dri, tàzoá dhi: «Áma adrúpi Sàwúlò, Mírì Yésu agalépi mí kandrá láti bhálé dhi amù ma nì, mí kògòró ngá no, ìndì mí kògaró Tírì Lólo sè be dhi bvó.»

18 Gbã kòdhwa, ngá ngóró kosyá kobhó t́ini dhi dré adhézó Sàwúlò m̀lèsè gò, dré gòzo adrélé ngá no. Di dré ngàzo bàtìsimò do.

19 Bvóá dhi, dré ngá nyàzo gò, gòzo r̀inyí kisú.

Sàwúlò longó Rúbì Tani Dàmàsékè na

Gò Sàwúlò dré adrézó Yésu nì ka'ìbhá Dàmàsékè le dhi í véna lókyá be vwàvwà ro tsà.

20 Gbã lókyá nda sè dhi, dré ngàzo adrélé Yésu nì tà longó Yúdà ànzì kì l̀sám̀bò dzó í 'àsè, adrézó tadhá dhi, Yésu nda Giká nì Mvágó 'í káyà dhi.

21 Móndyá tíí adrébhá akódhi nì yi dhi kì l̀ndrì adré tá gàle bhwàbhwa gò, ì dré adrézó lizíá àyi

kòfalésè dhi: «Agó kòdhi tsì dhya adrélépi tá móndyá adrébhá Yésu kòdhi ni ka'ì Yèrúsalémà na dhi ki mǐ pfo lavulé dhi 'i ko? Atsá kònwa kitswálé àyi nda ki turú lizo àyi ìbe kòwánà kàdrì i véna ko?»

²² Dì, Sàwúlò adré tá ìna atsálé rǐnyi ró adrélé lile drǐdrǐ. Adré tá tadhá ngádra 'á dhi, Yésu Mèsíyà 'i káyà dhi gò, Yúdà ànzi Dàmàsékè le dhi ì dré kitswázó kulí logó tíá bwà ko.

²³ Lókyá kòlavú vwàle dre dhi, Yúdà ànzi nda ì dré ngàzo ru yi kitswázó Sàwúlò ni pfu dràle dhi bvó.

²⁴ Dì, Sàwúlò dré ìna tà nda ni yǐzo. Kítú vèsè ìndì ngátsi vèsè dhi, ì adré tá rǐle akódhi bvó bhàandre nda ni zèribàti i 'àsè, kitswálé akódhi ni pfu dràle.

²⁵ Dì ngátsi àlo sè dhi, akódhi ni lebèbhá ì dré akódhi ni bhàzo kánzì na gò, akódhi ni tǐrízó zèribà drǐsè kǐvì na gò, dré lapázó.

Sàwúlò tsa Yèrúsalémà na

²⁶ Gò Sàwúlò dré lizo Yèrúsalémà na. Kòtsa dre dhi, dré àyi tabhizo amulé Yésu ni ka'ìbhá ìbe. Dì, àyi títi nda ì adré tá àyikya akódhi ni ro. Tàko ko, ì ka'ì tá ko tàle dhi, akódhi atsá Yésu ni ka'ìlepi ró bàti dhi.

²⁷ Dì, Bàrànába dré ìna akódhi ni drǐzo lizo ába àpóstolò i véna. Gò dré Sàwúlò nò tá Mǐrì Yésu láti 'á, ìndì Mǐrì tà tá tà akódhi dré ngíni ya dhi ki tǐtízó àyi dré. Dré kpà Sàwúlò longó tá Yésu ni tà tǐrì àko Dàmàsékè na ngíni ya dhi ni tǐtízó.

28 Di ì dré Sàwúlò ni ka'izo dòle adrélé túmání àyi íbe. Akódhi adré tá tatsilé Yèrúsalémà 'ásè, Mírì ni tà longóbe tirì àko.

29 Adré tá kpà tà ta ìndì tà kayí Yúdà ànzi adrèbhá Gírìkì ti ta dhi íbe. Di, àyi nda ì dré ngàzo adrélé láti nda kitswázó akódhi ni pfu dràle.

30 Di Sàwúlò ni adrúpi Yésu ni ka'ìbhá dhi ì kòyi tà nda dre dhi, ì dré akódhi ni drìzo lìzo ába Kayìsàriyà na gò, mùzoá lile Tàrúsò na.

31 Di Yésu ni ka'ìbhá títi bvò Yùdáyà àdhya na, Gàlìláyà àdhya na, ìndì Sàmàriyà àdhya na dhi ì tá tà kìdrìkìdrì íbe àyi kòfalé móndí àruka íbe. Gìká adré tá àyi kì timbà àyi kì tà ka'ìka'ì na. Ì adré tá lizólé, adrélé tà 'o Mírì ni ròma na, ìndì Tírì Lólo ni rìnyì sè, adrézó lile ába drìdrì.

Pétèró 'o tà línđrìga ró dhi ì Lídà na ìndì Yópè na

32 Pétèró dré tá adrérà'a tatsilé àrà twátwa ì 'ásè dhi 'á dhi, tsa tá Yésu ni ka'ìbhá bhàandre Lídà àdhya na dhi kì no.

33 Kònàle dhi, dré agó àlo rú be Ayìnéyà, adrélépi pá be àbvò ro dhi ni kisúzó. Akódhi nda ayí tá lánɡá na kóná nzi-drì-na.

34 Di Pétèró dré tàzoá drá dhi: «Ayìnéyà, Yésu Krísto tídrì mi dre! Mí nga ámi kíndri pa!» Gbǎ kòdhwa, akódhi nda dré ngàzo trà kuru.

35 Di mónđyá títi adrèbhá tá Lídà le ìndì Sàrónà le dhi ì dré akódhi ni nòzo gò, ì dré àyi kì togó adzázó Mírì véle.

36 Anyi àrà nda làgana, bhàandre Yópè àdhya na dhi, tòkó àlo Yésu ni ka'ìlepi, rú be Tàbíta dhi

tá be. (Rú nda kòdhi adrè leá tàle Giríkì ti sè dhi «Dòrúkà».*) Akódhi nda adrè tá ngbú adrélé tà dóro 'o, adrézó kpà ngá fe lemerèbhá i dré.

³⁷ Dì lókyá nda sè dhi, dré dhèzo drà be gò, dré dràzo. Dì akódhi ni rúbhá dzìzo gò, dòzoá bhàle dzó àlo dhi ni 'a kùle kurú na dhi na.

³⁸ Yópè nda ànyi Lídà làga. Dì Yésu ni ka'ibhá Yópè le dhi ì kòyi Péteró tá Lídà na dhi dre dhi, ì dré àgo rì dhi ki mùzo akódhi ni ti lizí, tàzoá dhi: «Mí kàlì mbèlè àma véle wà!»

³⁹ Dì Péteró dré ngàzo lile tùmání àyi íbe. Kòtsa dre dhi, ì dré akódhi ni drìzo mbàzo ába dzó 'a kùle kurú na nda na. Tàyítòkó títi dhi ì dré ngàzo àyi ki totó ànyi akódhi làgàsè adrélé àwó ngo, adrézó kítá twátwa Tàbità nda dré tá dhìle dré rè dhu adrèrà 'a tùmání àyi íbe dhi 'á dhi ki tadhá drá.

⁴⁰ Gò Péteró dré mónnyá títi nda ki 'òzo pfole kivi na. Dré àyi kórókó titìzo, tà zìzo Giká tí gò, àyi alázo àbvò nda véle tàá dhi: «Tàbità, mí nga!» Dì akódhi nda dré m̀ nziro Péteró ni no gò, ngàzo lirílé.

⁴¹ Péteró dré akódhi ni drígá rùzo gò, akódhi ni tingázó kuru. Dré Yésu ni ka'ibhá ki azizó tàyítòkó íbe, Tàbità nda ni tadházó àyi dré lídrì ro.

⁴² Dì tà nda ni rúbí dré la'úzó bhàandre wáyi Yópè àdhya 'àsè gò, móndí zyandre dhi ì dré Mírì Yésu ni ka'izo.

⁴³ Gò Péteró dré adrézó Yópè na lókyá be vwàvwà ro, agó àlo rú be Símónà, kìní nyìlepi

* **9:36 9:36** Rú «Tàbità» Eberè ti sè kònìdhi, ìndì rú «Dòrúkà» Giríkì ti sè kònìdhi, adrè leá tàle dhi «lòbha».

dhi bhàna.

10

Kòrùnèlìyò zi Péteró í bhàna

¹ Agó àlo rú be Kòrùnèlìyò dhi tá bhàandre Kàyìsàríyà àdhya na. Akódhi nda tá Rómà ki sòdá adrélé zìle Itàliyà àdhya ró dhi ki kàdrì 'i.*

² Akódhi i móndyá tíí akódhi ni dzó lé dhi íbe dhi, ì adré tá tròle Gìká ni tà rú, adrézó kpà akódhi ni ro. Adré tá ngá fe rä móndí lemerè ro dhi i dré, adrézó kpà tà ta Gìká be landè àko ró.

³ Kítú àlo, ànyànyì sáà na kítú rírì àmvolésè dhi sè dhi, ngá agá tá akódhi mi toróbí tìni. Akódhi nò ángéló àlo Gìká àdhya ngádra 'á afirà'a í vélé, tàá í dré dhi: «Kòrùnèlìyò!»

⁴ Di dré ángéló nda ni nòzo dhií tirì dré gò, lizízóá tíá dhi: «Mírì, àdho tà 'i?» Ángéló nda logó drá dhi: «Tà mí dré zìle Gìká tí dhi i tùmání ngá mí dré fèle lemerèbhá i dré dhi íbe dhi ì mbà tsàle Gìká kandrà gò, akódhi dré ámi tà kisùzo.

⁵ Di nyànomvá dhi, mí mù móndí lile Yópè na, agó rú be Símónà adrélé kpà rú zìle Péteró dhi ni azí.

⁶ Akódhi nda adré ayílé kíní nyìlepi àlo rú be Símónà dhi bhàna, yìandre mìle.»

⁷ Di ángéló tà tàlepi akódhi dré nda kòlì dre dhi, Kòrùnèlìyò dré áyi màràbà rì dhi ki azizó tùmání sòdá àlo adrélépi tá tà 'o í dré, adrélépi kpà tròle Gìká ni tà rú dhi be.

* **10:1 10:1** Rómà ki sòdá ki kàdrì kònìdhi tá sòdá ànyànyì nyadhì-nzi dhi i drìle.

⁸ Dré tà títi lavúbhá nda kí titízó àyi dré gò, àyi kí mùzo lile Yópè na.

Ngá agá Péteró mi toróbí t́ni

⁹ Kítú bvóá dhi sè, ànyìanyì kítú rírí sè, dhya mùle nda ì dré tá adrérà'a látí 'á ànyì Yópè làga dhi 'á dhi, Péteró dré mbàzo dzó dri be kpàkpa dhi drína, adrélé tà ta Gíká be.†

¹⁰ Tàbirí dré akódhi ní 'òzo gò, dré adrézó ngá le nyàle. A dré tá adrérà'a ngá ladhí drá dhi 'á dhi, ngá dré afízó akódhi dri toróbí t́ni.

¹¹ Akódhi dré nòzoá dhi, bhù lanzí ru dre gò, dré ngá ngóro kítá pìpì gú rùle ti ní su dhi ì 'ásè dhi t́ni dhi ní nòzo adrérà'a asilé bvò dri.

¹² Kítá nda na dhi tá kà'wá pá be su dhi kí kára twátwa dhi ì, tùmání kà'wá adrébhá àyi kí se agátí sè dhi kí kára twátwa dhi íbe, ìndì àrí kí kára twátwa dhi íbe.

¹³ Gò kúlí àlo dhi dré tàzoá drá dhi: «Péteró, mí nga àyi kí tupfú nyàle!»

¹⁴ Dì, Péteró logó dhi: «Mírì, tàdzí ko! Tàko ko, má nya ngá ndí ró tátírí kúlí dré adrélé logalé dhi kí àlo tàdzí ko.»‡

¹⁵ Dì kúlí nda dré gòzo tàà drá dhi: «Mí zì mína ngá Gíká dré temvéle dre dhi ndí ró ko.»

¹⁶ Tà nda dré ru 'òzo kònìni vèsè be na gò, kítá nda ní dòzo bhù na.

¹⁷ Dì Péteró ní dri dré abízó tà nda sè gò, dré adrézó lizíá í léna ngalè ngá í dré nòle nda adré tá lèá tàle ngíni ya dhi. Gbă lókyá nda sè dhi,

† **10:9 10:9** Kínó lésè Ìsèrèlè ànzì kí bvò na dhi, à adré tá dzó kí dri ledé kpàkpa, à kòkítswáro mbàle lírìlé lovólé kònàle be dhi bvó. ‡ **10:14 10:14** A kònò Lèvítíkè 11:1-47; Èzèkyélè 4:14.

dhya Kòrùnèlìyò dré tá mùle nda ì dré Sìmónà nì bhà lizízó, atsázó dzó nda tí.

18 Gò ì dré kúlí yòzo, lizízóá ngalè Sìmónà adrélé kpà rú zìle Péteró dhi adré ayilé dzó nda na yà dhi.

19 Di Péteró dré rè dhu adrérà'a ngá í dré nòle nda nì tà kisù dhi 'á dhi, Tírí Lólo dré tàzoá drá dhi: «Mí yi rè ká! Ago na dhi ì adré ámi nda.

20 Di mí nga sile àyi véna, mì kòlìró túmǎní àyi íbe tà kayí àko ró. Angyá ko, má mù àyi ma.»

21 Di Péteró kòsi dzó nda drìlésè dre dhi, dré tàzoá àgo nda ì dré dhi: «Ma kònìdhi dhya mì dré adrélé ndàle dhi 'i. Mì alì kònwa àdho tà sè?»

22 Di ì logó drá dhi: «Sòdá kì kàdrì rú be Kòrùnèlìyò dhi amù àma nì. Akódhi nda móndí gyǎgya, adrélépi Gìká nì ro dhi 'i. Yúdà ànzi títi dhi ì adré akódhi nì rú ta dóro. Ángéló lólo Gìká àdhya tà drá dhi, kòzi mì í bhàna ámi kúlí kì yìzo dhi bvó.»

23 Di Péteró dré àyi kì azizó ayilé dzó nda lé.

Péteró ì Kòrùnèlìyò bhàna

Drùbhì sè dhi, Péteró ì dré ngàzo lile àyi íbe túmǎní Yésu nì ka ìbhá àruka Yópè lésè dhi íbe.

24 Kítú bvóá dhi sè dhi, ì dré tsàzo Kàyìsàríyà na. Kòrùnèlìyò kimó tá áyi aró ì áyi arúpi kákà dhi íbe gò, ì dré adrézó àyi kì letè.

25 Di Péteró dré tá adrérà'a file bhà'álé nda na dhi 'á dhi, Kòrùnèlìyò dré alìzo adhéle akódhi pá, kítswálé akódhi nì lindrì bha.

²⁶ Di, Pétèró dré ína akódhi ni tìngázó, tàzoá drá dhi: «Mí nga. Áma tàndi, ma kókpa móndí 'i mí tìni.»

²⁷ Di Pétèró ì dré tà titízó akódhi be gò, dré fizo móndyá zyandre ru kimóbhá nda ki kisú dzó na.

²⁸ Gò dré tàzoá àyi dré dhi: «Àmi títí, mì nǐ tàle dhi, Yúdà ànzì ki tátrítrí kúlí adré ru sùma móndí sùrú twá ro dhi íbe dhi ni logá àyi dré dhi be. Tátrítrí kúlí nda adré kpà fìma àyi bhàna dhi ni logá. Di, Giká tadhá ína má dré dhi, má kòzi dhya àlo ndǐ ró yà, kó ngalè móndí temvéle ko dhi ró yà dhi ko.

²⁹ Asà dhi, mì dré áma azizó dhi, má alì ndiri tà kayí àko ró. Má adré di àmi ki lizí, mì azí ma àdho tà sè?»

³⁰ Di Kòrùnèlìyò logó dhi: «Lavú dre kítú na, sáa na kítú rírí àmvolésè dhi sè dhi, má adré tá tà ta Giká be áma dzó kònìdhi 'á. Gbá kòdhwa, agó àlo kítá íbe lagulagu ró dhi dré agázó má kandrá,

³¹ tàá má dré dhi: «Kòrùnèlìyò, Giká yi tà mí dré zìle í tí dhi í 'í. Tivì kpà ngá mí dré fèle lemerèbhá i dré dhi i ko.

³² Di mí mù móndí lile Yópè na, Sìmónà adrélé kpà rú zìle Pétèró dhi ni azí. Akódhi nda adré ayilé Sìmónà kíní nyìlepi dhi bhàna, yìandre mìle.»

³³ Di gbá lókyá nda sè dhi, má dré móndí mùzo lile àmi azí. Mí 'o dóro alizo. Di nyànomvá dhi, àma títí ni i Giká kandrá, kítswalé tà títí Mírì dré tàle mí kòtà àma dré dhi ki yi.»

Pétèró longó Rúbì Tani móndí sùrú twá ro dhi i dré

34 Gò Péteró dré ngàzo tàá àyi dré dhi: «Nyànomvá dhi, má nǐ tàle dhi, Giká adré mǒndí kǐ no twátwa ko dhi be.

35 Be ró dhi, adré ína mǒndí sùrú tíí í lésè adrèbhá áyi ro, adrèbhá kpà tà gyàgya 'o dhi kǐ ka'í kòdha.

36 Giká nda amù Rúbí Tani àma, Isèrèlè ànzi í véle longózóá àma dré dhi, mà nǐ kitswá adrélé tà kǐdríkǐdri íbe àma kòfalé í be Yésu Krísto sè. Yésu Krísto nda mǒndyá tíí dhi kǐ Mírì 'í.

37 Ami kǐ tàndi, mǐ nǐ tà tíí ru 'obhá Yùdáyà na kǐdhóle Gàliláyà lésè, bàtísimò Yòwánì dré tá longóle dhi àmvolésè dhi í be.

38 Mǐ nǐ tàle dhi, Giká zì tá Yésu Nàzàrètà lésè nda gò, Tírì Lólo fèzo drá rǐnyí be dhi be. Dì Yésu nda dré tatsízó tà dóro 'obe ìndì mǒndyá tíí Dzaborò dré tá atóle í pále dhi kǐ tidríbe. Tàko ko, Giká tá tùmǎní akódhi be.

39 Ama dhya tà tíí akódhi dré 'òle Yúdà ànzi kǐ bvò na ìndì Yèrúsalemà na nda kǐ nobhá mǐ sè dhi 'í. A tidí tá akódhi dràle fa kǐpakǐpa dri.

40 Dì, kǐtú nǐ na sè dhi, Giká dré ína akódhi nǐ tǐngázó dràdrà lésè gò, akódhi nǐ 'òzo mǒndí í dré nòle.

41 Mǒndyá tíí dhi ì nò tá akódhi ko. Ngbà 'í àma Giká dré tá zìle drǐdrǐ kitswálé tà nda kǐ no dhi í, mà nò akódhi àma. Akódhi nǐ ngàma dràdrà 'àsè dhi àmvolésè dhi, mà nya ngá ìndì mà mvu ngá tùmǎní akódhi be dhi àma.

42 Dì akódhi lazí tà àma dri tàzoá dhi, mà kàdré áyi tà longó mǒndí í dré adrézó tadhá dhi, í dhya Giká dré bhàle adrélé mǒndyá tíí lídrì ro ìndì dràbhá dre dhi kǐ tàbvò tàlepi ró dhi 'í.

43 Pròfètà tíí dhi ì longó tá akódhi ni tà tazoá dhi, Giká ni mónyá tíí dra akódhi ni ka'ibhá dhi ki tàkonzì tri akódhi ni rú sè.»§

Móndí sùrú twá ro dhi ì kisú Tírí Lólo

44 Pétèró dré rè dhu adrèrà'a tà nda ki ta dhi 'á dhi, Tírí Lólo dré asízó mónyá tíí adrébhá akódhi ni yi nda ki asó.

45 Di mónyá ka'ibhá Yúdà ànzi ró alìbhá tá tùmání Pétèró be dhi ì kònò, Giká kutú tá kókpà Tírí Lólo móndí sùrú twá ro dhi i dri dhi dre dhi, àyi ki líndrí dré gazo bhwäbhwa.

46 Tàko ko, ì yi tá àyi nda i adrèrà'a ti twátwa ki ta, adrézó Giká ni rú bha kùle dhi 'í. Gò Pétèró dré tazoá dhi:

47 «Adhi ni kitswá bàtìsimò dòma yí sè dhi ni logá mónyá kòni i dré dhi ni? Angyá ko, ì kisú àyikya Tírí Lólo àmakya tìni.»

48 Di dré tazoá dhi, à kòfè bàtìsimò àyi dré Yésu Krísto ni rú sè. Gò ì dré Pétèró ni ti lizíó, kàdréro dhu rè àyi véna lókyá tsà sè.

11

Pétèró ngi tà í dré 'òle dhi ki àndu

1 Gò àpóstolò i mónyá ka'ibhá Yúdáyà na dhi íbe dhi ì dré yizoá tàle dhi, móndí sùrú twá ro dhi ì kisú kókpà Giká ni kúlí dre.

2 Di Pétèró kòlì tsàle Yèrúsalmà na dre dhi, mónyá ka'ibhá Yúdà ànzi ró dhi ì dré dhèzo adrélé akódhi ni ndrì,

3 adrézó tàá dhi: «Mí fì mína móndí lwàle ko dhi i bhàna gò, mí dré ngá nyàzo tùmání àyi íbe!»

§ 10:43 10:43 A kònò Èsáyà 53:5-6; Yèrèmíyà 31:34.

4 Di Péteró dré ngàzo tà títi lavúbhá nda kɪ títi àyi dré m̀bhalé tí, tàzoá dhi:

5 «Má tá mána bhàandre Yópè àdhya na. Kítú àlo, má dré tá adrérà'a tà ta Gíká be dhi 'á dhi, ngá dré afízó má dri toróbí t́ni. Má nò tá ngá ngóro kítá p̀p̀i gú rùle ti ni su dhi i 'ásè dhi t́ni dhi adrérà'a asilé bhù lésè atsálé má véle.

6 Má kòbhe m̀i ngá kítá nda léna dhi kɪ no dre dhi, má dré kà'wá pá be su dhi kɪ kára twátwa dhi kɪ nòzo, túmání kà'wá mbì lésè dhi íbe, kà'wá adrébhá àyi kɪ se agáti sè dhi íbe, tsàle àrì íbe.

7 Gò má dré kúlí ỳizo tàá má dré dhi: <Péteró, m̀i nga àyi kɪ tupfú nyàle!>

8 Di má dré logózóá dhi: <Mírì, tàdzí ko! Tàko ko, ngá ndí ró àma kɪ t́trítrí kúlí dré adrélé logalé dhi kɪ àlo afí rè má sílé tàdzí ko.>

9 Di kúlí nda dré gòzo tàá bhù lésè dhi: <Mí zi mána ngá Gíká dré temvéle dre dhi ndí ró ko.>

10 Tà nda dré ru 'òzo kònini vésè be na gò, ngá títi nda kɪ dòzo bhù na.

11 Gbã lókyá nda sè dhi, àgo na tá amùle má véle Kàyìsàríyà lésè dhi i dré àyi kɪ kíkízó dzó mà dré tá adrézó lána dhi tí.

12 Gò Tírí Lólo dré tàzoá má dré dhi, mà kòlì túmání àyi íbe tà kayí àko ró. Dhya ka'ìbhá nzi-drì-àlo kòni i dré kpà lizo túmání má be gò, mà dré fízo agó àlo rú be Kòrùnèliyò dhi ni dzó na.

13 Gò akódhi nda dré í nò tá ángéló agàrà'a í kandrà áyi dzó lé ngini ya dhi ni titízó àma dré. Tà dhi, ángéló nda tà tá í dré dhi: <Mí mù móndí lile Yópè na Símónà adrélé kpà rú zìle Péteró dhi ni azí.>

14 A ni kúlí longó àmi dré móndyá títí ámi dzó lé dhi íbe gò, mà dré lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisúzó kúlí nda sè.>

15 Di mà dré kidhóra'a tà ta Kòrùnèliyò nda ì dré dhi 'á dhi, Tírí Lólo dré asizó àyi kì asó ngóro dré tá asilé àma kì asó kítú Pàtèkòtè àdhya tú dhi tìni.

16 Gò kúlí Mírì dré tá tàle dhi dré agázó má léna. Akódhi tà tá dhi: <Yòwànì fè tá ína bàtísimò yì sè. Di, mà ni àmìkya bàtísimò kisú Tírí Lólo sè.>*

17 Di Gìká fè kó àyi dré Tírí Lólo àlo nda í dré afèle àma Mírì Yésu Krísto ni ka'ìbhá ì dré dhi kòdhya dhi, ma di tá mána àdhi 'ì, kitswálé tà Gìká dré tá lèle 'òle dhi ni kíkí dhi?»

18 Di ì kòyi tà nda ì dre dhi, ì dré kúlí tayízó gò, ì dré Gìká ni rú bhàzo kùle, tàzoá dhi: «Kàdré kònìni dhi, Gìká nzi di kókpà láti móndyá sùrú twá ro dhi ì dré, ì kòladzáró àyi kì togó lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú.»

Ekèlézyà Atiyòkíyà na dhi

19 Móndyá ka'ìbhá ayìbhá àyi kì mǐ pfòma Sètèfànò ni dràma àmvolésè dhi ni tà sè dhi, ì lè tá byá bvò Fòwíníkè àdhya na, tùrù Kìpìrò àdhya na, ìndì bhàandre Atiyòkíyà àdhya na.† Ayi nda ì adré tá ngbà 'í Gìká ni kúlí longó Yúdà ànzi ì dré.

20 Di, àyi kì àruka angábhá Kìpìrò lésè ìndì Kìrénè lésè dhi ì dré àyikya lizo Atiyòkíyà na gò, kidhólé adréle tà ta móndí sùrú twá ro dhi ì dré,

* 11:16 11:16 A kònò Tà 'òle dhi ì 1:5. † 11:19 11:19 «Atiyòkíyà» kònìdhi tá bhàandre kàdrì Rómà kì òpè ni bvò Sírìyà àdhya drìle dhi 'ì.

adrézó Rúbí Tani Mírĭ Yésu ni tà dri dhi ni longó àyi dré.‡

²¹ Gĭká ni rĭnyĭ tá túmăní àyi íbe gò, mónđí zyandre dhi ì dré àyi ki togó adzázó Mírĭ vélé, akódhi ni ka'ĭ.

²² Mónđyá Èkèlézyà Yèrúsalmà àdhya lé dhi ì kòyi rúbí nda dre dhi, ì dré Bàrànába ni mùzo ìlè Atiyòkiyà na.

²³⁻²⁴ Akódhi nda tá mónđí dóro gàlepi Tírĭ Lólo sè, adrelépi kpà tà ka'ika'ĭ íbe kàdrĭ dhi 'i. Dĭ kòtsa Atiyòkiyà na dre dhi, dré nòzoá dhi, Gĭká bhà tá àyi togó tani mónđyá ka'ĭbhá nda ì rú dre gò, dré lenzézó ásà. Gò dré àyi ki kodzózó títi tàzoá dhi, ì kàdré tròle Mírĭ ni tà rú togó wăyi sè. Dĭ mónđí zyandre lavulé dhi ì dré Mírĭ Yésu ni ka'izo gò, ì dré ru amúzó mónđyá ka'ĭbhá kònàle nda íbe.

²⁵ Àmvolásà dhi, Bàrànába dré ìzo Sàwúlò ni nda Tàrusò na.

²⁶ Kòkisú akódhi dre dhi, dré akódhi ni adrĭzo agòzo ába Atiyòkiyà le. Dĭ àyi nda ì dré adrézó ru kimó mónđyá zyandre Èkèlézyà le dhi íbe, adrézó àyi ki tadhá kóná àlo. Atiyòkiyà nda 'á dhi, à kidhó tá adrelé Yésu ni lebèbhá ki zi Krĭsto ni ka'ĭbhá ì ró.

²⁷ Lókyá nda sè dhi, pròfétà àruka ì dré angázó Yèrúsalmà lésè atsálé Atiyòkiyà 'a.

²⁸ Àyi ki àlo rú be Agábò dhi dré ngàzo longóá Tírĭ Lólo ni rĭnyĭ sè dhi, kàràbhò kàdrĭ dhi ni dhe bvò wăyi Rómà ki òpĭ zàle dhi 'ásè. (Dĭ Kàràbhò

‡ **11:20 11:20** Mónđyá Rúbí Tani longóbhá kòni ki àruka ì angá tá bhàandre Kĭrénè àdhya bvò Lĭbíyà àdhya lé, bvò kàdrĭ Afríkà àdhya lé dhi lésè.

nda dhe tá Rómà ki ópí kàdrì, Kàlàwùdíyò ni lókyá 'á bàti.)

²⁹ Di mónnyá ka'ìbhá Atìyòkíyà le dhi ì dré ru yízo tàzoá dhi, ì ni àyi ki ngá lokó ngóro àyi àlo àlo títi dhi ì dré kitswálé 'òle dhi tíni gò, mùzoá àyi ki adrúpi Yésu ni ka'ìbhá Yùdáyà na dhi ki ledé.

³⁰ Gò ì dré 'òzoá kònìni. Ì dré Bàrànába ki mùzo Pólò be ngá nda ki adzí Èkèlézyà Yèrúsalmà na dhi ni bhàgo i véna.

12

A pfu Yàkòbhò dràle, ìndì à ru Péteró bhèle bǎdzó na

¹ Lókyá nda kònàdhi sè dhi, ópí Eródè Agùrípà dré kídhozó adrelé Yésu ni ka'ìbhá àruka ki mǎ pfo.*

² Dré Yàkòbhò, Yòwànì ni adrúpi ni 'òzo pfùle dràle sápi sè.

³ Kònò tà nda 'o tá Yúdà ànzi ki togó adrelé kinílé dhi dre dhi, dré kpà Péteró ni 'òzo rùle. 'O tá tà nda gwányá Mápà tàkú àko dhi àdhya tú.

⁴ Di kò'o akódhi rùle dre dhi, dré akódhi ni bhèzo bǎdzó na gò, sòdá mudrí-drì-nzi-drì-àlo tukùle su su dhi ki bhàzo adrelé akódhi ni líkí. Adré tá kisùá dhi, í ni akódhi ni 'o apfòle tàbvó tàle mónnyá títi i kandrà gwányá Pásikà àdhya àmvolésè.

* **12:1 12:1** «Èródè Agùrípà» kònìdhi tá Eródè Kàdrì dhi ni toyó 'i. (A kònò Lúkà 1:5.) Akódhi tá ópí ro bvò Yùdáyà àdhya, Sàmàríyà àdhya, Gàllílayà àdhya, Pèráyà àdhya, Itùráyà àdhya, Tràkònítì àdhya ìndì Abilénè àdhya i drìle.

⁵ Di, à dré tá adrérà'a Pétèró ni likí bãdzó na dhi 'á dhi, móndyá ka'ìbhá dhi ì adré tá àyikya tà zi Gíká tí togó wăyi sè akódhi dré.

Mírì 'o Pétèró apfòle bãdzó lésè línđrígá ró

⁶ Kítú Èródè dré tá adrézó 'òle Pétèró ni tàbvó ta dhi ni ngátsi sè dhi, Pétèró adré tá ayí ko sòdá rì dhi i kòfalé bãdzó na. A adrò tá akódhi nyìrì rì dhi i sè. Sòdá àruka ì adré tá ayi ki totó bãdzó nda tí, adrélé bãdzó likí.

⁷ Gbă kòdhwa, ángéló Mírì àdhya dré agázó Pétèró kandrá gò, ngádra dré kòzo ngá kazá dzó 'a kùle nda na. Ángéló nda dré akódhi ni gbúlú sàzo akódhi ni torózó ayí lésè gò, tàzoá drá dhi: «Mí nga mbèlè!» Gò nyìrì dré adàzo akódhi drígásè.

⁸ Di ángéló nda dré tàzoá drá dhi: «Mí 'ì ámi káfà ámi kípilé 'á, ámi kámókà ki tosózó.» Di Pétèró dré 'òzoá ngóró tàle í dré dhi tìni. Gò ángéló dré tàzoá drá dhi: «Mí asó ámi kítá kidhì àdhya, mí kàlìró má vésè.»

⁹ Di Pétèró dré dhèzo akódhi bvó adrélé akódhi ni lebè. Ní tá ko tàle dhi, tà ángéló nda dré adrélé 'òle dhi tá tà tándi 'i dhi. Adré tá ína kisùá dhi, ngá agá tá í mi toróbí tìni.

¹⁰ Ì dré àrà ni àlo ìndì rì ni sòdá ì dré tá adrézó bãdzó likí dhi ki lavúzó gò, ì dré tsàzo dzóti kàdrì aya ró adrézó pfòle 'àsà bhàandre na dhi kandrá. Di dzóti nda dré ru nzìzo áyi tà sè àyi dré, gò ì dré pfòzo. Ì kòlì láti 'àsè vwàle tsà dre dhi, ángéló nda dré ndiri Pétèró ni tayízó.

¹¹ Kùdù ro dhi, Pétèró dré ína tà nda ni atógyàzo, tàzoá dhi: «Nyànomvá dhi, má nì bàti

tàle dhi, Mírì amù áyi ángeló áma apá Eródè drígàsè, ìndì tà tíí Yúdà ànzì ì dré tá lèle 'òle má rú dhi ì lésè dhi dre dhi.»

¹² Di tà nda kòfì Pétèró drìna dre dhi, dré lizo Màrìyà, Yòwánì Márokò nì andre nì dzó na. Kònàle dhi, móndí zyandre dhi ì kimó tá ru adrélé tà zi Gìká tí.

¹³ Akódhì kòga dzóti adrézó file kivì lésè dhi dre dhi, mvátòkò àlo màrábà ro rú be Ródà dhi dré áyi kisízó ànyi dzóti nda làga.

¹⁴ Kòyi Pétèró nì kúlí nìle kyá dre dhi, dré áyi tapízó ràle dzó na dzóti nzi àko ró togó kìní dré gò, dré longózóá móndyá tíí dzó lé dhi ì dré dhi: «Pétèró kivì na dzó tí.»

¹⁵ Ì logó drá dhi: «Ngá kizá mi nì!» Di, gò tàá rìnyí sè dhi: «Tà bàti 'i!» Ì gò tàá dhi: «Kòdhi akódhì nì líndrì 'i.»

¹⁶ Di, Pétèró dré ína gòzo adrélé dzóti ga. Ì kònzì akódhì nì no dre dhi, àyi kì líndrì dré gàzo bhwăbhwa.

¹⁷ Di Pétèró dré drígá bhàzo kuru àyi kì kúlí kikízó gò, dré Mírì 'o tá ì apfòle bãdzó lésè ngíni ya dhi nì titízó àyi dré. Gò tàzoá dhi: «Mì longó tà kòdhi Yàkóbhò ì dré àma kì adrúpi àruka tíí dhi ìbe be.»† Gò dré pfòzo lile àrà àzya na.

¹⁸ Ngá kòwa dre dhi, sòdá adrèbhá tá bãdzó líkì nda kì drì dré abízó nyñnyì gò, ì dré adrézó lizíá àyi kòfalésè ngalè àdho tà 'o tá Pétèró nì ya dhi.

† 12:17 12:17 A adré kisúá dhi, Yàkóbhò kònìdhi tá Yésu nì adrúpi, atsálépi Ekèlèzyà nì bhàgo kì àlo ró dhi 'i. A kònò Tà 'òle dhi ì 15:13; 21:18.

19 Di Eródè dré móndí kɪ mùzo lɪle akódhi nɪ nda gò, ì dré àyikya kisúzóá ko. Di dré sòdá adrèbhá bãdzó likí nda kɪ lizízó tà tàndi ró gò, àyi kɪ 'òzo tupfulé todràle.

Eródè Agùrípà nɪ dràma

Amvolásà dhi, ópí Eródè dré ngàzo bvò Yùdáya àdhya lésè lɪle adrélé Kàyisàriya na lókyá be vwàvwà ro.

20 Akódhi nɪ togó adrè tá aswálé móndyá bhàandre Tírè kya Sídónà be dhi ì 'àsè dhi ì rú. Di àyi nda ì dré ru yǐzo, móndí kɪ mùzo lɪle Eródè nɪ ti lizí, tà k̀drík̀dri k̀dréró àyi k̀falé akódhi be be dhi bvó. Angyá ko, àyi kɪ mánýàngá wáyi dhi adrè tá apfòle ópí nda nɪ bvò lésè. Di dhya mùle nda ì dré ru yǐzo Eródè nɪ dzó likíbhá kɪ k̀drì rú be Bálástò dhi be gò, kítú tà tàzo Eródè be dhi nɪ bhàzo.

21 Kítú bhàle nda sè dhi, Eródè dré àyi kítá ópí àdhya kɪ tosózó í rú, lírízó àyi lírírà òpì àdhya dri gò, kúlí dò tàle móndyá tíí ì kandra.

22 Di ì dré ngàzo adrélé loyóá dhi: «Kúlí kònìdhi móndí kya 'i ko! Be ró dhi, giká àlo dhi àdhya 'i!»‡

23 Gbá kòdhwa, ángéló Mírì àdhya dré Eródè nɪ tswàzo, dré tá lindrì fèle Giká dré ko dhi sè. Gò píróló ì dré akódhi nɪ nyàzo gò, dré dràzo.

24 Di, Giká nɪ kúlí adrè tá ína ayílé lɪle dr̀dr̀.

25 Bàrànába ì Sàwúlò be dhi ì kò'o àyi kɪ àzì akílé Yèrusalémà na dre dhi, ì dré Yòwánì adrélé kpà rú zìle Márokò dhi nɪ dr̀zo, gòzo akódhi be Atiyókíya na.

‡ 12:22 12:22 A kònò Ezèkyèlè 28:2.

13

A mù Bàrànába i Sàwúlò be ìlè Gìká ni àzì 'o

¹ Ekèlézyà Atìyòkiyà àdhya lé dhi, pròfètà i tà tadhábhá íbe dhi i tá be. Ayi nda i tá: Bàrànába, Simèyónà (adrélé kpà rú zìlè Mòndí nǐ dhi), Lùkiyò (angálépi Kìrénè lésè dhi), Mánàyéne (i dré mbàzo ópí Èródè Atípà be dhi), tsàlè Sàwúlò.*

² Kítú àlò, i dré tá adrérà'a tàbirí mvo, adrézó ìsámbo 'o Mírì ni rú sè dhi 'á dhi, Tírí Lólo dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì bhà Bàrànába i Sàwúlò be twá má dré, i kàdréro àzì má dré àyi ki azízó 'òá dhi ni 'o.»

³ Dì i kòmvo tàbirí tà zìzo Gìká tí dre dhi, i dré drígá bhàzo àyi rǐ nda i dri gò, àyi ki mùzo ìlè Gìká ni àzì 'o.

Bàrànába i Sàwúlò be dhi i ì tùrù Kìpìrò àdhya na

⁴ A kòmù Bàrànába i Sàwúlò be Tírí Lólo ni rǐnyí sè dre dhi, i dré sizo tsàlè bhàandre rú zìlè Sèlèwùkiyà dhi na, yǐandre mǐlè. Kònàlè dhi, i dré mbàzo bwátù na ìlè tùrù Kìpìrò àdhya na.

⁵ Ì kòtsa bhàandre rú zìlè Sàlámǐ dhi na dre dhi, i dré kidhózó adrélé Gìká ni kúlí longó Yúdà ànzì ki ìsámbo dzó i 'àsè. Yòwànì Mároko tá àyi íbe gò, dré adrézó àyi ki ledé àzì sè.

⁶ Ì dré lavúzó tùrù nda 'àsè tsàlè bhàandre rú zìlè Páfò dhi na. Kònàlè dhi, i dré ru kisúzó Yúdà mvá àlò rú be Bàràyèsù dhi be. Akódhi nda tá kódzógó 'i, ìndì pròfètà kinzò ro dhi 'i.

* **13:1 13:1** «Lùkiyò» kònìdhi angá tá bhàandre Kìrénè àdhya bvò Libíyà àdhya lé, bvò kàdrì Afirikà àdhya lé dhi lésè. «Èródè Atípà» kònìdhi, Èródè Kàdrì ni mvá 'i.

⁷ Adré tá tròle gùvèrènére tùrù nda àdhya, rú be Sèrùgíyò Pólò dhi rú. Gùvèrènére nda tá móndí tà nìlepi bí dhi 'i. Dì dré Bàrànába kí azizó Sàwúlò be, kíswázó Gĩká nì kúlí yì àyì tí.

⁸ Dì, kódzógó Elúmà (adrélé kódzógó nì rú zi Gĩríkì ti sè dhi tìnì) nda dré ína ngàzo adrélé ligílé àyì íbe, adrézó láti nda gùvèrènére nda nì litízó, kòka'iró Yésu ko dhi bvó.

⁹ Dì Sàwúlò adrélé kpà rú zìle Pólò, gàlepi Tírí Lólo sè dhi, dré mǐ tingbózó Elúmà dri gò,

¹⁰ tàzoá drá dhi: «Mí, Dzáborò nì mvá adrélépi móndí kí lití túrúpfú sè dhi 'i, ìndì tà gyágya títi dhi kí kàribhá 'i! Mí kíswá mína Mírì nì tà gyágya kí ladzama atsálé kinzò ro dhi nì tayí ko.

¹¹ Dì mí yì rè ká! Nyànomvá dhi, Mírì bhà áyì drígá mí rú dre. Mí nì atsá mǐ kùdúkùdu ró gò, mí dré kíswázó ngádra kítú àdhya nì no bwà ko lókyá be vwàvwà ro.» Gbǎ kòdhwa, Elúmà nì mǐ dré sàzo gò, tìnímvá dré gòzo mǐá. Dré kídhózó adrélé áyì lidzyá, adrélé móndí nda kíswalé áyì tesé drígá sè.

¹² Dì gùvèrènére nda kònò tà ru 'òlepi nda dre dhi, dré Yésu nì ka'izo. Tàko ko, akódhi nì línдрí ga tá bhwǎbhwa tà tadhálé Mírì nì tà dri dhi nì tà sè.

Pólò i Bàrànába be dhi i lè Atiyòkíyà bvò Pìsìdíyà àdhya lé dhi na

¹³ Gò Pólò i atsiàmù nì íbe dhi i dré bwátù dòzo ngàzo Páfò lésè, lǐle tsàle bhàandre rú zìle Pèrúgè bvò Pàfilíyà àdhya lé dhi na. Kònàle dhi, Yòwánì Márokò dré ína àyì kí tayízó gòzo Yèrúsalémà na.

14 Gò ì dré ngàzo Pèrúgè lésè lile tsàle Atiyòkiyà bvò Pìsidíyà àdhya lé dhi na.† Sàbátù tú dhi, ì dré fizo lirílé Yúdà ànzi ki lisámbo dzó na.

15 A kònà tà àruka tisile Mósè ni tatrírí kúlí na ìndì pròfètà ki búkù i 'àsè dhi i dre dhi, lisámbo dzó nda ni kàdrì ì dré móndí mùzo tàà Pólò ì dré Bàránábà be dhi: «Àma ki adrúpi i, mì kàdré kúlí ìbe tàle mónnyá kòni ki timbàzo àyi ki tà ka'ika'í na dhi, mì kòtà wà.»

16 Di Pólò dré ngàzo àyi dríga bha kuru gò, tàzoá dhi: «Àmi Ìsèrèlè ànzi ró ni i, ìndì àmi sùrú twá ro adrèbhá Giká ni ro ni i, mì yi rè ma ká!

17 Giká Ìsèrèlè ànzi kya zì tá àma ki tábhí i ì dré. Di ì dré tá adrérà'a bvò Èzèpètò àdhya na dhi 'á dhi, dré àyi ki 'òzo lizólé atsálé kpà kàdrì gò, dré àyi ki adrìzo apfòle bvò nda lésè àyi rinyí kàdrì sè.

18 Gò dré àyi ki tà kònzì mvòzo duku na ànyìanyì kóná nyadhi-rì.

19 Bvóá dhi, dré sùrú nzi-drì-rì bvò Kàránà àdhya na dhi ki tà 'òzo akílé gò, àyi ki bvò fèzo àyi mónnyá nda ì dré tàyilé ro.

20 Tà nda kòdhi ì lavú tá títi kóná be ànyìanyì kámá-su-drì-nyadhi-rì-drì-mudrí.

Amvolásà dhi, Giká dré tàbvó tabhá ki fèzo àyi dré, tsàle pròfètà Sàmùwélè ni lókyá 'á.

21 Gò mónnyá nda ì dré ópí zìzo gò, Giká dré Sàwúlà, Kísà ni mvá angálépi Bènyàminà ni sùrú lésè dhi ni fèzo adrélé ópí ro àyi drìle kóná nyadhi-rì.

† 13:14 13:14 «Atiyòkiyà bvò Pìsidíyà àdhya lé» kònìdhi, bhàandre twá Atiyòkiyà bvò Sírìyà àdhya lé, Pólò ì dré angázó lásà dhi rúsè dhi 'i.

22 Di kòtingá Sàwúlà dre dhi, dré Dàwídi ni bhàzo adrélé ópí ro àyi drìle. Tà tá akódhi nda ni tà sè dhi: <Má kisú Dàwídi, Yèsè ni mvá, dhya adrélépi áma togó nda 'òle kinílé dhi ró dre. A ni tà títi má dré adrélé lèle í kò'o dhi ki 'o.>‡

23 Dàwídi nda ni sùrú lésè dhi, Gìká 'o Yésu apfòle adrélé Ìsèrèlè ànzi ki tidrìlépi ró, ngóro dré tá lazílé àyi dré dhi tíni.

24 Akódhi nda ni atsama kandra dhi, Yòwánì longó tá Gìká ni kúlí Ìsèrèlè ànzi títi i dré, tàzoá dhi, ì kòladzá àyi ki togó gò, bàtisimò dòzo.

25 Yòwánì nda dré tá adrérà'a 'òle áyi àzì 'o akílé dhi 'á dhi, adré tá tàá dhi: <Mì adré kisúá dhi, ma àdhi 'i? Ma mána dhya mì dré adrélé letèle dhi 'i ko. Di, mì yi rè ká! Akódhi nda adré alìle má bvó. Má kitswá ndìndì akódhi ni kámókà bã trì bwà ko.>§

26 Ama adrúpi i, àmi Abàramà ni ànzi ró ni i, ìndì àmi sùrú twá ro adrèbhá Gìká ni ro ni i, Gìká amù kúlí adrézó móndí ki tidrì kòdhi àma ki tàndì i dré.

27 MónDYá Yèrúsalemà na dhi i àyi ki kàdrì íbe dhi ì nì tá àyikya Yésu nda àdhi 'i ya dhi ko. Ì nì tá kpà pròfètà ki kúlí ì dré adrélé nàle sàbátù àlo àlo títi dhi i sè dhi ki àndu ko. Di, ì dré tà bhàzo Yésu dri dhi, ì 'o tá àyikya kúlí nda i kitswálé títi.

28 Tágba ì dré tà àlo kitswálépi dràdrà sè dhi ni kisúzó akódhi véna ko dhi, ì lizí tá Pìlátò, kò'oró akódhi pfùle dràle.

‡ 13:22 13:22 A kònò 1 Sàmùwélé 16:12; Longó i 89:21. § 13:25 13:25 A kònò Mátáyò 3:11; Márokò 1:7; Lúkà 3:16; Yòwánì 1:27.

29 Ɔ kò'o tà tíí tísìlè akódhì nì tà dri dhi ì dre dhi, ì dré akódhì nì rúbhá tìrízó fa kípákìpa drìlèsè, bhàlè mógó na.

30 Dì, Gìká dré ìna akódhì nì tìngázó dràdrà lésè.

31 Gò akódhì dré agázó vèsè be bǐ ìndì kítú bǐ mónyá libhá túmání í be Gàliláyà lésè tsàlè Yèrúsalémà na dhi ì kandrà. Nyànomvá dhi, àyi nda ì dhya adrèbhá akódhì nì tà ì dré nòlè mǐ sè ìndì ì dré yìlè bíbhálè sè dhi kì longó Ɔsèrélè ànzì ì dré dhi 'ì.

32 Dì àma, mà adrè Rúbí Tani kònìdhi nì longó àmì dré: Tà Gìká dré tá lazìlè àma kì tábhí ì dré dhi,

33 akódhì 'o ándrò àma, àyi kì ànzì ì dré, dré Yésu nì tìngálè dràdrà lésè dhi sè. Ngóro tísìlè Yúdà ànzì kì Longó nì rǐ na dhi tǐnì:

<Mì áma Mvágó 'ì.

Ándrò dhi, má ti mì ma.>*

34 Gìká lazì tá dhi, í nì dra akódhì nì tìngá dràdrà lésè gò, rúbhá nì dré kitswázó ñwàlè tàdzí ko. Tà tá dhi:

<Má nì tà lólo má dré lazìlè Dàwídì dré ìndì mì dré kitswálè ka'ìlè dhi kì fe àmì dré.>†

35 Gìká nì Kúlí adrè kpà tàà àrà àzya na dhi:

<Mì kitswá àmì Dhya lólo dhi nì tayí ñwàlè mógó na ko.>‡

36 Dàwídì ro dhi, kò'o tà tíí Gìká dré tá lèlè í kò'o dhi ì àyi lókyá 'á dre dhi, dré dràzo gò, akódhì nì rúbhá sǐzo atá nì kya ì kòfalé gò, dré ìna ñwàzo ñwanwà.

* 13:33 13:33 A kònò Longó ì 2:7. † 13:34 13:34 A kònò Èsáyà 55:3. ‡ 13:35 13:35 A kònò Longó ì 16:10.

37 Di, kàdré dhya Giká dré tingalé dràdrà lésè nda ni tà sè dhi, ñwa ína àlomvá ko.

38-39 Di áma adrúpi i, lè mì kònì tà mà dré adréle longolé àmi dré kònìdhi dóro: Giká adré mómí kì tàkonzì tri Yésu nda sè. Akódhi léna dhi, Giká adré mómíyá tíí adrébhá akódhi ni ka'í dhi kì apá àyi kì tàkonzì tíí Mósè ni tátrítrí kúlí dré tá kitswázó àyi kì apá lásà bwà ko dhi i lésè gò, adrézó àyi kì bha gyägya í kandrá.

40 Di ásà dhi, mì kònò dóro, tà pròfètà ì dré tá tàle kònì ì kàtsáró àmi rú ko:

41 <Ami adrébhá tà má dré tàle dhi ni no tà tàko ró ni i, mì yi rè ká!

Ami kì líndrí kòga bhwäbhwa gò, mì kòtodraró!
Tàko ko, má ni dra tà kàdrì 'o àmi kì lókyá 'á.

Tágba à kòtití tá tà nda àmi dré yà dhi, mì kitswá tá ka'íá tàdzí ko.>§»

42 Di Pólò i Bàrànábà be dhi ì dré tá adrerà'a apfòle lèsámò dzó nda lésè dhi 'á dhi, à dré àyi kì ti lizízó, ì kàgòró tà ì dré tàle nda kì ta tódhyá sàbátù adrélepi alìle dhi sè.

43 Mómíyá ru kimóbhá nda ì kàpfò dre dhi, Yúdà ànzì bí dhi ì ìndì mómí bí sùrú twá ro Yúdà ànzì kì Giká ni ka'ìbhá dhi íbe dhi, ì dré dhèzo Pólò i bvó Bàrànábà be. Di Pólò ì dré tà tàzo àyi íbe àyi kì kodzózó, ì kògòró adréle tròle Giká ni tógó tani rú.

Pólò i Bàrànábà be dhi ì lè mómíyá sùrú twá ro dhi i véna

44 Sàbátù bvóá dhi tú dhi, ànyìànyì mónnyá tíí bhàandre nda 'á dhi ì dré ru kimózó kitswázó Mírì ní kúlí yì.

45 Dì, Yúdà ànzì ì kònò mónnyá zyandre nda ì dre dhi, ì dré lovó kònzì bhàzo Pólò ì rú gò, ì dré adrézó tà kayí akódhì be, adrézó akódhì ní lodhá.

46 Dì Pólò ì Bàrànáà be dhi ì dré kúlí logózó àyì tí tirì àko, tàzoá dhi: «Adré tá leá dhi, mà kòlongó rè zyà Gíká ní kúlí àmì, Yúdà ànzì ì dré 'íká. Dì, mì gà àmìkya kúlí nda rè, adrézó àmì kì no ngóró móndí kitswábhá lídrì kóná vèsè kólyá dhi sè ko dhi ì ró. Dì mì yì rè ká! Mà adré àmì kì tayí lizo mónnyá sùrú twá ro dhi ì véna.

47 Tàko ko, tà Mírì dré tàle mà kò'o dhi, kònìdhi 'ì:

«Má bhà mì adrélé ngádra ró mónnyá sùrú twá ro dhi ì dré, mì kàdrìró móndí angábhá bvò wáyi lèsè dhi ì lídrì kóná vèsè kólyá dhi ní kisú be dhi bvó.»*

48 Dì mónnyá sùrú twá ro nda ì kòyi tà nda dre dhi, ì dré ngàzo adrélé lenzélé, adrézó Mírì ní kúlí ní tà bha kuru. Gò àyì tíí Gíká dré tá zìle kitswálé lídrì kóná vèsè kólyá dhi ní kisú dhi, ì dré Yésu ní ka'izo.

49 Dì Mírì ní kúlí adré tá ayílé bvò nda 'àsè wáyi.

50 Dì, Yúdà ànzì nda ì dré àyìkya dhya kàdrìkàdrì bhàandre nda 'á dhi kì 'a tifízó, tòkó rúku ró adrèbhá Gíká ní ro dhi íbe. Ì dré móndí zyandre dhi kì kodzózó ligílé Pólò ì rú Bàrànáà

* 13:47 13:47 A kònò Esáyà 49:6.

be, ì kòpforó àyì kì mǐ be dhi bvó. Gò ì dré àyì kì dròzo pfòle àyì kì bvò 'ásè.

⁵¹ Dì Pólò ì Bàrànáà be dhi ì dré àyì kì bhàandre ni tàpfulíndrí tròlepi àyì pá dhi ni towázó, tadházóá dhi, ì tayí àyì kì tà tíí dre. Gò ì dré lizo bhàandre rú zìle Ikòníyò dhi na.

⁵² Dì, kàdré mónnyá ka'ìbhá Atìyòkíyà na nda kì tà sè dhi, ì ga àyíkya arí sè bí, ìndì Tírí Lólo sè bí.

14

Pólò ì Bàrànáà be dhi ì Ikòníyò na

¹ Ikòníyò na dhi, Pólò ì Bàrànáà be dhi ì dré kpà fizo Yúdà ànzì kì lísámò dzó na gò, ì dré Gíká ni kúlí longózó rinyí sè. Dì móndí lizólizo Yúdà ànzì ró ìndì sùrú twá ro dhi ì dré Yésu ni ka'izo.

² Dì, Yúdà ànzì kúlí nda ni gabhá rè dhi ì dré àyíkya móndí àruka sùrú twá ro dhi kì 'a tifízó, àyì kì togó 'òzo abíle Yésu ni ka'ìbhá ì rú.

³ Tágba kònìni dhi, Pólò ì Bàrànáà be dhi ì dré gòzo adrélé kònàle lókyá be vwàvwà ro. Ì adrè tá Mírì ni tà longó tirì àko, adrézó akódhi ni togó tani ni tà ta. Mírì adrè tá tadhá dhi, tà ì dré adrélé longolé nda tá tà bàti 'i. Tàko ko, adrè tá rinyí fe àyì dré adrézó tà líndrìga ró adrébhá àyì rinyí tadhá dhi kì 'o.

⁴ Dì mónnyá zyandre bhàandre nda 'á dhi ì dré ru lanzízó: Àyì kì àruka ì dhe tá Yúdà ànzì ì vèsè, àruka ni ì dhe tá kó àyíkya àpòstolò nda ì vèsè.

⁵ Gò móndí àruka Yúdà ànzì ró ìndì sùrú twá ro dhi ì tùmání àyì kì kàdrì íbe dhi, ì dré ru

yìzo kitswázó Pólò ki 'o kònzi Bàrànábà be, àyi ki lebhézó todràle kírà sè dhi bvó.

⁶ Di, àyi nda ì kòyi tà nda dre dhi, ì dré lapázó ìle bvò Lìkàwòníyà àdhya na. Ì dré tatsízó bhàandre Lìsìtrà àdhya 'ásè, Dèrúbè àdhya 'ásè, ìndì àrà bhàandre nda ì làgàsè dhi ì 'ásè,

⁷ adrélé Rúbí Tani longóbe móndí ì dré.

Pólò ì Bàrànábà be dhi ì Lìsìtrà na

⁸ Lìsìtrà na dhi, agó àlo pá be àbvò ro dhi tá be. A ti tá akódhi mèrèkpè ro gò, dré kitswázó atsí to tàdzí ko.

⁹ Akódhi nda lírí tá adrélé Pólò ni yi adrèrà'a Gìká ni kúlí ta móndí ì dré. Pólò kònò akódhi dhi dre dhi, dré nõzoá dhi, akódhi tá tà ka'ika'í íbe kitswázó adrélé.

¹⁰ Di dré tàzoá drá kúlí 'u'ù sè dhi: «Mí nga ámi totó pá dri!» Di agó nda dré wàzo áyi totó gò, kidhólé atsí to.

¹¹ Móndí zyandre dhi ì kònò tà Pólò dré 'òle nda dre dhi, ì dré ngàzo kúlí loyó tàzoá Lìkàwòníyàbhá ki ti sè dhi: «Gìká ì ladzá àyi atsálé móndí ì ró gò, ì dré asízó àma vélé!»

¹² Gò ì dré kidhózó adrélé Bàrànábà ni zi gìká Zèwúsì ro, adrézó Pólò ni zi gìká Èrúmè ro, dré tá adrélé kúlí longólépi 'i dhi sè.*

¹³ Zèwúsì ni tépelò tá ànyi firà bhàandre nda na. Di Zèwúsì ni kòwánà dré ngàzo tíàgo ki tesé alizo àyi íbe túmání ngá pfò aveave tí'ile dhi íbe atsálé bhàandre ni zèribà tí. Tàko ko, akódhi ì móndyá zyandre nda íbe dhi ì adrè tá ngá nda

* **14:12 14:12** Atú dhi, Gíríkì ì véna dhi, Zèwúsì tá àyi ki gìká ki kàdrì 'i. Èrúmè tá ína gìká ki kúlí longólépi dhi 'i.

ki le fèle mòbòmà ro Bàrànába i dré Pólò be, kitswázó àyi ki lindrì bha.

14 Di, àpóstolò nda i kòyi tà nda dre dhi, ì dré àyi ki kítá ki lasízó kizà dré gò, ì dré ràzo loyóába mónnyá zyandre nda i kòfalésè dhi:

15 «Àma ki arúpi i, mì adré kònini ni àdho tà 'o? Ama, àma kókpa móndí 'i àmi tíni. Mà ali Rúbí Tani longó àmi dré, mì kòtayíró tà tàkotàko kòni i, àmi ki togó adzázó Gíká lídrì ro dhi vélé. Akódhi nda bhà tá bhù i, bvò be, yĩandre be ìndì ngá títi àyi lé dhi íbe nì.

16 Atú dhi, tayí tá mónnyá sùrú títi i lésè dhi i adrélé àyi ki tàndi ki láti lebè.

17 Di, tágba kònini dhi, tayí ína àyi tàndi ni tadhama tà dóro dré adrélé 'òle dhi i sè dhi ko; Adré kozya afè àmi dré bhù lésè, adrézó lanya 'o kàle àmi dré lókyá ni 'á. Adré mányàngá afè kitswálé àmi dré. Adré kpà arí fe gàle àmi ki togó na bĩ.»

18 Di ì kòtà kúlí nda i togó wǎyi sè dre dhi, ì dré mónnyá zyandre nda ki kíkízó, ì kòfèró mòbòmà àyi dré ko sè.

19 Amvolásà dhi, Yúdà ànzi àruka ì dré alìzo Atiyókíyà lésè ìndì Ikòníyò lésè gò, ì dré mónnyá zyandre nda ki 'a tifízó ligilé Pólò i rú. Di àyi nda ì dré Pólò ni lebhézó kírà sè gò, akódhi ni rúbhá sèzo pfòzo ába bhàandre nda 'àsè kivi na. † adré tá àyikya kisúà dhi, akódhi drà dre.

20 Di, mónnyá ka'ìbhá dhi ì kòkimó ru akódhi làgàsè kúrú dre dhi, dré ína ngàzo gò, gòle file bhàandre na.

Pólò i Bàrànábà be dhi ì gò Atìyòkíyà bvò Síríyà àdhya lé dhi na

Kítú bvóá dhi sè dhi, Pólò ì dré ngàzo lile Bàrànábà be Dèrúbè na.

²¹ Kònàle dhi, ì dré Rúbí Tani longózó, móndí zyandre dhi ki 'òzo atsálé Yésu ni ka'ìbhá ì ró. Gò ì dré gòzo tatsíle Lísitrà 'ásè, Ikòniyò 'ásè, ìndi Atìyòkíyà Pìsìdíyà le dhi 'ásè,

²² adréle móndyá ka'ìbhá dhi ki timbàbe, adrézó àyi ki kodzó adréle àyi ki totó tātā àyi ki tà ka'ìka'ì na. Ì adré tá taa dhi: «Adré leá dhi, mà kàdré kizà ka'ì nyàle bí kitswázó file Gìká ni Opì na.»

²³ Ekèlézyà àlo àlo títi dhi ì 'ásè dhi, ì tobhà tá bhàgo ì adréle móndyá ka'ìbhá nda ki drì ko. Di ì kòmvo tàbirì tà zìzo Mírì tí bhàgo nda ì dré dre dhi, ì dré àyi ki tayízo Mírì ì dré tá ka'ìle dhi drígá.

²⁴ Ì kòlavú bvò Pìsìdíyà àdhya 'ásè dre dhi, ì dré tsàzo bvò Pàfilíyà àdhya na.

²⁵ Ì dré Gìká ni kulí longózó Pèrúgè na gò, ì dré sizo tsàle bhàandre rú zìle Atàlíyà dhi na, yìandre mìle.

²⁶ Kònàle dhi, ì dré bwátù dòzo gòzo Atìyòkíyà bvò Síríyà àdhya lé dhi na. Atìyòkíyà nda tá bhàandre àyi ki tayízo Gìká drígá, ì kòlìró àzì 'o akódhi ni togó tani sè dhi 'i. Nyànomvá dhi, ì 'o àzì nda akílé dre.

²⁷ Di ì kòtsa Atìyòkíyà na dre dhi, ì dré móndyá títi Ekèlézyà le dhi ki kimózó gò, tà títi Gìká dré 'òle àyi sè dhi ki titízo àyi dré. Ì tití tá kpà Gìká

nzi tá láti móndyá súrú twá ro dhi i dré Yésu ni ka'izo ngíni ya dhi.

²⁸ Di i dré adrézó túmání móndyá ka'ibhá nda íbe lókyá be vwàvwà ro.

15

Ekèlézyà ni drì kobhá ki ru kimoma Yèrúsalmà na dhi

¹ Amvolásà dhi, Yúdà ànzi àruka i dré angázó Yùdáyà lésè atsálé Atiyòkíyà 'a gò, i dré adrézó tadhá móndyá ka'ibhá i dré dhi: «Mì kò'o àmi lwàle ngóro Mósè ni tátrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi tíni ko dhi, mì kitswá lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú bwà ko.»

² Di, Pólò i Bàrànábà be dhi i dré àyikya tà nda ni gazo gò, i dré tà kayízó àyi íbe rìnyí sè. Gò Pólò ki kipèzo Bàrànábà be, ìndì mómí ka'ibhá àruka íbe, i kòlìró Yèrúsalmà na kitswálé tà ta tà nda dri àpóstolò íbe, ìndì bhàgo Èkèlézyà àdhya íbe.

³ Èkèlézyà Atiyòkíyà le dhi dré àyi ki ledézó lile àyi ki atsí na. Di i dré ngàzo lavulé bvò Fòwíníkè àdhya 'àsè ìndì Sàmàríyà àdhya 'àsè, adrélé móndyá súrú twá ro dhi i ka'í tá Yésu ngíni ya dhi ni tà titíbe gò, rúbí nda dré adrézó arí fe bí móndyá ka'ibhá i dré.

⁴ I kòtsa Yèrúsalmà na dre dhi, àpóstolò i, bhàgo i ìndì móndyá títi Èkèlézyà le dhi íbe dhi, i dré àyi ki ka'izo dòle togó dóro sè. Gò Pólò i dré tà títi Gíkà dré 'òle àyi sè dhi ki titízó àyi dré.

⁵ Di, Yésu ni ka'ibhá àruka Fàrìsáyò ro dhi i dré ngàzo tàá dhi: «Adré làá dhi, à kòlwà móndyá

ka'ibhá súrú twá ro dhi i gò, lazizóá àyi dri dhi, ì kàdré Mósè ni tátrítrí kúlí líkí.»

⁶ Di àpóstolò nda i bhàgo nda íbe dhi ì dré ru kimózó kitswázó tà nda ni 'a nya dhi bvó.

⁷ I kòtà tà tà nda dri vwàvwà ro dre dhi, Péteró dré ngàzo tàá àyi dré dhi: «Áma adrúpi i, mì nǐ tàle dhi, Gĩká kipè tá ma àmi kòfalé kínó, móndyá súrú twá ro dhi ì kòyiró Rúbí Tani má tí, Yésu ni ka'izo dhi be.

⁸ Di Gĩká móndyá títi dhi ki togó nǐlepi dhi, dré Tirí Lólo fèzo àyi dré ngóro dré tá afèle àma dré dhi tǐni, tadházóá dhi, í ka'í àyi dre dhi.*

⁹ Di nò tá ína àyi twá àma rúsè ko. Tàko ko, temvé tá àyi ki togó àyi ki tà ka'ika'í sè.

¹⁰ Di nyànomvá dhi, mì adré àmikya Gĩká ni tabhǐ àdho tà sè? Tàko ko, mì adré ngá lanzǐ àma kǐ tábhí i àma kǐ tàndi íbe dhi mà dré kitswálé dòle bwà ko dhi ni bha móndyá ka'ibhá nda i dri.

¹¹ Tà nda kitswá ko! Be ró dhi, mà adré àmakya ka'ía dhi, Gĩká adré àma ki tidrí Mírǐ Yésu ni togó tani sè, ngóro dré adréle àyi ki tidrí dhi tǐni.»

¹² Di móndyá títi ru kimóbhá nda i kòfalé dhi, ngá dré bhùzo ndiii gò, ì dré Bàrànába ki yǐzo Pólò be adrérà'a tà twátwa líndrǐga ró Gĩká dré tá 'òle àyi sè móndyá súrú twá ro dhi ì kòfalé dhi kǐ títi.

¹³ I kòtití tà nda i akíle dre dhi, Yàkóbhò dré ngàzo tàá dhi: «Áma adrúpi i, mì yi rè ma ká!

¹⁴ Sǐmónà Péteró títi àma dré, Gĩká bhe tá rè zyà mǐ móndyá súrú twá ro dhi ì véna, móndí ki

* 15:8 15:8 A kònò Tà 'òle dhi i 10:44; 11:15.

kipèzo àyi kòfalé adréle mónnyá ina i ró ngíni ya dhi dre.

¹⁵ Di kúlí pròfétà ì dré tisìle dhi ì adré ru kisú tà nda be. Ì tisì tá dhi:

¹⁶ <Mírì Gíká tà dhi: Àmvolásà dhi, má ni go Dàwídi ni dzó arílepi dre dhi ni 'o áyi totó tódhyá. Má ni go tà ni abíbhá dhi ki ledé, dzó nda ni bhàzo tódhyá àrà ni 'á,

¹⁷ kitswálé móndí ki àmbí ì kòndàró ma, Mírì, túmání mónnyá tíí sùrú twá ro má dré azilé adréle mána ró dhi íbe.

Ma, Mírì adrélepi tà kòdhi ki 'o dhi, má adré tà nda ki ta ma.

¹⁸ Má 'o tá tà nda ì nìle kíno lésè.>†»

¹⁹ Yàkóbhò gò tàá dhi: «Àsà dhi, má mìlèsè dhi, dóro ni mà dré tà kòkòróko bhàle mónnyá sùrú twá ro àyi ki togó adzábhá Gíká véle dhi ì dri ko dhi.

²⁰ Be ró dhi, mà kòtisì wárágà tàzoá àyi dré dhi, ì kònya mányàngá fèle gíká tàko ì dré dhi ko, ì kò'o ndòtò tà ko, ì kònya kà'wá 'òle zùle dràle dhi ki zà ko, ìndì ì kònya kà'wá kàrí ko.‡

²¹ Tàko ko, kidhólé kíno lésè dhi, à adré Mósè ni tátírítrí kúlí longó bhàandre àlo àlo tíí dhi ì 'àsè, adrézó nàá Yúdà ànzi ki lísàmbò dzó ì 'àsè sàbátù àlo àlo tíí ì sè.»

Wárágà tisìle Yésu ni ka'ibhá sùrú twá ro dhi ì dré dhi

²² Gò àpòstolò nda ì, bhàgo nda ì ìndì mónnyá tíí Èkèlézyà le dhi íbe dhi, ì dré ru yìzo móndí ki kipèzo àyi kòfalé mùle túmání Pólò íbe ìndì

† 15:18 15:18 A kònò Amósà 9:11-12. ‡ 15:20 15:20 A kònò Pfooma 34:15-16; Lèvitikè 17:10-16; 18:6-23.

Bàrànába be, lile mónnyá ka'ibhá Atiyòkiyà na dhi i véna. Ɔ kípè tá Yùdàsì adréle kpà rú zìle Bàràsábà dhi i Sílà be kòdhya. Ayi nda i tá mónnyá ka'ibhá dhi ki drĩ kobhá i kòfalé.

²³ Di ì dré wárágà tisìzo kònìni, ì kòfèró àyi drígá:

«Àma, àpóstolò ì bhàgo ìbe, àmi ki adrúpi ró dhi ì, mà adré wárágà kònìdhi ni tisì àma ki adrúpi sùrú twá ro Atiyòkiyà na, bvò Síríyà àdhya na, ìndì bvò Kìlìkiyà àdhya na dhi ì dré. Mòdo àmi dré!

²⁴ Mà yi tàle dhi, móndí àruka ì pfò tá àma kòfalésè lile tà ta àmi dré gò, ì dré àmi ki drĩ kizázó, àmi ki togó 'òzo lanzìle. Di, mà mù tá àyi nda ì àma ko.

²⁵ Di tà nda sè dhi, àma títi, mà yi ru móndí àruka ki kípèzo mùle àmi véna, túmánì àma ki arúpi Bàrànába ì Pólò be, mà dré lèle tò dhi ìbe.

²⁶ Ayi nda ì móndí àyi ki lídrì febhá adréle dràdrà mìle àma ki Mírì Yésu Krísto ni tà sè dhi 'ì.

²⁷ Di mà adré Yùdàsì ki mu Sílà be, ì kòtáró kúlí sè tà mà dré adréle tisìle àmi dré kònì ì.

²⁸ Àma túmánì Tírì Lólo be dhi, mà nò dóro ni, mà dré tà àzya lanzì dhi ni bhàle àmi dri ko dhi. Tà kitswábhá mì kò'o dhi ì ngbà 'í tà kònì 'i:

²⁹ Mì kònnya mányàngá fèle g'íkà tàko ì dré dhi ko, mì kònnya kà'wá kàrí ko, mì kònnya kà'wá 'òle zùle dràle dhi ki zǎ ko, ìndì mì kò'o ndòtò tà ko. Mì kàdré 'òá kònìni dhi, kòdhi mì adré 'òá dóro. Mì kàdré dóro.»

³⁰ Gò ì dré dhya kípèle nda ki mùzo lile Atiyòkiyà na. Ɔ kòtsa dre dhi, ì dré mónnyá

zyandre ka'ibhá dhi ki kimózó gò, wárágà nda ni fèzo àyi dré.

³¹ Ayi nda ì kònà wárágà nda dre dhi, ì dré lenzézó kúlí tisile àyi ki togó tindrìzo nda ki tà sè.

³² Gò Yùdàsì i Silà be, adrébhá tá àyikya pròfétà ro dhi i, ì dré tà bǐ dhi ki tàzo kitswázó móndyá ka'ibhá nda ki timbà àyi ki tà ka'ika'í na.

³³ Di ì kògò adrélé kònàle lókyá tsà dre dhi, móndyá ka'ibhá nda ì dré tà kèdrìkèdrì zǐzo Gǐká tí àyi dré, ì kògòró móndyá àyi ki mubhá dhi i véna dóro. [

³⁴ §]

³⁵ Di, Pólò i Bàrànábà be dhi ì dré gòzo àyikya adrélé Atiyókíyà na. Ayi túmǎní móndí àruka bǐ dhi íbe dhi, ì adré tá Mírì ni kúlí longó, adrezó tà ni ki tadhá móndí i dré.

Pólò ì lanzí ru Bàrànábà be

³⁶ Lókyá kòlavú tsà dre dhi, Pólò dré tàzoá Bàrànábà dré dhi: «Mà kògò àma ki adrúpi bhàandre àlo àlo títi mà dré Mírì ni kúlí longózó dhi i 'ásè dhi ki nobe, nòzoá ngalè àyi ngíni ya dhi.»

³⁷ Bàrànábà dré ka'izoá. Di adré tá leá dhi, ì kòdrì Yòwánì Márokò àyi vèsè be.

³⁸ Di, Pólò adré tá ína nòá dhi, kitswá ko. Tàko ko, Yòwánì Márokò nda tayí tá àyi bvò Pàfiliyà àdhya na gò, dré gòzo lile àyi íbe àzì na ko.

§ 15:34 15:34 Wárágà Gǐká ni Kúlí tisizo àyi dri drìdrì dhi i léna dhi, à adré kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Di, Silà ro dhi, ka'í tá ína adrélé kònàle.]

³⁹ Di ì dré tà nda ni kayízó àyi kòfalésè tà tàndi ró gò, ì dré ru lanzízó ásà. Bàrànába dré ína Yòwánì Márokò ni drízo gò, ì dré mbàzo bwátù na lile tùrù Kipírò àdhya na.

⁴⁰ Di, Pólò dré ína Sílà ni kipèzo kòdhya. Di móndyá ka'ìbhá dhi ì kòtayí àyi Mírì drígá, kòlikíró àyi áyi togó tani sè dre dhi, ì dré ngàzo lile.

⁴¹ Gò ì dré lavúzó bvò Síríyà àdhya 'àsè ìndì Kìlìkíyà àdhya 'àsè, móndyá ka'ìbhá Ekèlézyà ì 'àsè dhi ki timbàbe àyi ki tà ka'ìka'ì na.

16

Pólò ì Sílà be dhi ì drì Tìmòtéyò lizo Gìkà ni àzì 'o

¹ Di Pólò ì dré tsàzo Dèrúbè na gò, lile tsàle Lìsitrà na. Kònàle dhi, Yésu ni ka'ìlepi àlo rú be Tìmòtéyò dhi tá be. Akódhi nda ni andre tá Yúdà mvá Yésu ni ka'ìlepi dhi 'i. Di, akódhi ni atá tá ína Gíríkì 'i.

² Móndyá ka'ìbhá Lìsitrà le ìndì Ikóníyò le dhi ì adrè tá akódhi ni rú ta dóro.

³ Di Pólò adrè tá akódhi ni le drìle àyi vèsè atsí na. Ásà dhi, dré akódhi ni 'òzo lwàle, Yúdà ànzi bvò nda lé dhi ì kòka'ìró akódhi be dhi bvó. Tàko ko, ì ni títi tàle dhi, akódhi ni atá tá Gíríkì 'i dhi be.

⁴ Di Pólò ì adrè tá tatsíle bhàandre àlo àlo ì 'àsè, adrélé tà àpòstolò ì bhàgo íbe Yèrúsalmà na dhi ì dré ru yìzo dríá dhi ki longóbe móndyá ka'ìbhá dhi ì dré adrélé 'òle.*

* 16:4 16:4 A kònò Tà 'òle dhi ì 15:23-29.

⁵ Di mɔ́ndyá ka'ibhá Ekèlézyà i 'àsè dhi ì adré tá ru timbà àyi ki tà ka'ika'í na. Ì adré tá kpà lizólé lile drìdrì kítú àlo àlo tí tí i sè.

Màkèdòníyà agó àlo dhi zi Pólò lile áyi bvò na

⁶ Gò Pólò i atsiámu ni íbe dhi ì dré lavúzó bvò Fírìgíyà àdhya 'àsè ìndì Gálátíyà àdhya 'àsè. Tàko ko, Tírí Lólo logá tá àyi dré Gíká ni kúlí longoma bvò Asíyà àdhya na dhi.

⁷ Ì dré tsàzo ànyi bvò Mísíyà àdhya làga dhi, ì tabhí tá lile bvò Bitíníyà àdhya na ká. Dì, Yésu ni Tírí dré ína tà nda ni logázó àyi dré.

⁸ Di ì dré lavúzó bvò Mísíyà àdhya 'àsè, sìle bhàandre rú zìle Trówà dhi na, yìandre mǐle.

⁹ Ngátsi sè dhi, ngá dré agázó Pólò mi toróbí tǐni. Nò tá Màkèdòníyà agó àlo dhi adrérà'a áyi totó adrelé Pólò ni ti lizi: «Mí azyá Màkèdòníyà le kitswálé àma ki ledé wà!»

¹⁰ Di Pólò kònò ngá nda dre dhi, mà dré ndiri láti ndàzo lizo Màkèdòníyà na. Angyá ko, mà nǐ tá tàle dhi, Gíká zi tá àma lile Rúbí Tani longó mɔ́ndyá kònàle dhi i dré dhi be.

Lìdíyà ka'í Yésu Fìlipóyì na

¹¹ Di mà dré bwátù dòzo Trówà na, lavúzó pyà tǔrù Sàmòtrákè àdhya na. Kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré tsàzo bhàandre rú zìle Nèyàpólí dhi na.

¹² Gò mà dré ngàzo kònalésè lile bhàandre Fìlipóyì àdhya na. Fìlipóyì nda bhàandre kàdrì bvò Màkèdòníyà àdhya lé dhi ki àlo 'i, ìndì bhàandre mɔ́ndí bǐ Rómà ro dhi ì dré bhà mòzo lána dhi 'i. Gò mà dré adrezó kònàle lókyá be vwàvwà ro tsà.

¹³ Sàbátù tú dhi, mà dré p̄fòzo bhàandre nda lésè tsàle ȳandre àlo adrélépi ðile dhi m̄le. Mà adré tá kisúá dhi, mà ni àrà adrézó tà ta Giká be dhi ni kisú kònàle. Dì mà dré l̄rízó adrélé tà ta tòkó ru kimóbhá kònàle dhi ìbe.

¹⁴ Ayì nda ì kófalé dhi, tòkó àlo rú be Lìdíyà angálépi bhàandre Tiyàtirà àdhya lésè dhi tá be. Akódhi nda tá kítá làgí kyàkyà dhi k̄i lagl̄épi 'i, ìndì móm̄dí adrélépi Giká ni ro dhi 'i. Dì dré tá adrérà'a Pólò ni yì dhi 'á dhi, Mírì dré akódhi ni togó 'òzo atsálé àtsi ró tà Pólò dré tàle dhi k̄i ka'ì.

¹⁵ Dì akódhi ì móm̄dyá títi akódhi ni dzó lésè dhi ìbe dhi ì dré bàt̄isimò dòzo. Dré àma k̄i ti lizízó tàzoá dhi: «Mì kàdré áma no Mírì Yésu ni ka'ilepi ró bàti dhi, mì kàlì adrélé áma dzó lé wà.» Dì kàsé àma k̄i togó tà tàndi ró dre dhi, mà dré ka'izoá.

A bhe Pólò ì Silà be bãdzó na

¹⁶ Kítú àlo, mà dré tá adrérà'a l̄ile àrà adrézó tà ta Giká be dhi na dhi 'á dhi, mà kisú tá ru mvátòkó àlo màràbà ro dhi be. Akódhi nda tá tirí kònzi ìbe ì léna gò, adrézó tà adrèbhá al̄ile dhi k̄i longó móm̄dí ì dré r̄inyí ni sè. Akódhi ni líyì ì adré tá làfa kisú b̄i akódhi sè.

¹⁷ Dì akódhi dré ngàzo adrélé àma k̄i lebè Pólò be, loyóaba dhi: «Àgo kònì ì màràbà Giká kurú na bhù na dhi àdhya 'i! Ì adré látì adrézó adrélé ásà dhi ni tadhá àmi dré!»

¹⁸ Adré tá 'òá kònini kítú be b̄i. Dì, kùdù ni na dhi, Pólò ni togó dré aswázó gò, dré áyi alázó tàá tirí kònzi nda dré dhi: «Yésu Krísto ni rú sè dhi, má adré tàá mí dri dhi, mí p̄fò mvátòkó kònìdhi

lésè!» Gbă lókyá nda sè dhi, tirí nda dré pfòzo lásà.

¹⁹ Di mvátòkó nda ni líyí ì kònò tà ì dré tá adrézó mǐ bha làfa kisúzó ásà dhi abí dre dhi dre dhi, ì dré Pólò kǐ rùzo sèle Sílà be, lizo àyí íbe bhàandre nda ni kàdrì ì kandra ngá lagirà na.

²⁰ Ì kòtsa àyí nda ì kandra dre dhi, ì dré tàzoá dhi: «Dhya Yúdà ànzi ró kòni ì adré àma kǐ bhàandre ni 'a tífí!

²¹ Tàko ko, ì adré àyíkya labhi logalé àma Rómà ro dhi ì dré dhi kǐ tadhá. Kitswá mà dré labhi nda kǐ ka'izo, adrézó kpà 'òá ko.»

²² Gò móndí zyandre dhi ì dré kpà ru amúzó àyí íbe Pólò ì rú Sílà be. Di bhàandre ni kàdrì nda ì dré àyí kǐ kítá 'òzo tuvùle àyí rúsè, gò àyí kǐ 'òzo bhwàle fa sè.

²³ A kòbhwà àyí tà tàndi ró dre dhi, àyí kǐ bhèzo bǎdzó na. Gò lazizóá bǎdzó nda ni likílépi dri dhi, kàdré àyí kǐ likí dóro.

²⁴ Akódhi kòyi kúlí nda dre dhi, dré àyí kǐ bhàzo bǎdzó nda ni 'a kǐle twá dhi na, àyí kǐ pá 'òzo kitsíle fa kólòngbó sè.

²⁵ Anyiànyi ngátsi kítógá sè dhi, Pólò ì Sílà be dhi ì adré tá tà ta Gíkà be, adrézó longó ngo akódhi ni rú bhàzo kùle. Dhya àruka títi 'ìle bǎdzó nda lé dhi ì adré tá àyí kǐ yí.

²⁶ Gbă kòdhwa, kàdikàdi kàdrì dhi dré bvò kosézó, bǎdzó nda ni pá kizizó rǐnyí sè. Di bǎdzó ni ti ì dré títi ru tǐnzizo gò, dhya títi 'ìle nda kǐ nyìrì dré tikízó adàle àyí rúsè.

²⁷ Di bǎdzó likílépi nda kòlaró bǎdzó ti kǐ no ngbo dre dhi, dré áyí sápi asézó kitswázó áyí pfu

dràle. Angyá ko, adré tá ína kisùá dhi, dhya 'ìle nda ì lapá tíí dre.

²⁸ Dì, Pólò dré kúlí yòzo rĩnyí sè, tàzoá dhi: «Mí 'o mi kònzi ko! Ama tíí be kònìdhi!»

²⁹ Dì bãdzó líkílépi nda dré àtsí zĩzo gò, dré arázó afilé bãdzó 'a kàle twá nda lé, adhéle lyabe tírì dré Pólò ì kandrà Síla be.

³⁰ Dré àyi kì drĩzo pfòzo àyi íbe kivrì na gò, lizízóá àyi tí dhi: «Atálágó ì, lè má kò'o àdho tà kòdhya kitswázó adríle dhi?»

³¹ Í logó drá dhi: «Àmi mónyá tíí ámi dzó lésè dhi íbe dhi ì, mì kòka'í Mírì Yésu gò, mì kàdrìró.»

³² Gò ì dré Mírì nì kúlí longózó àyi dré, mónyá tíí akódhi nì dzó lésè dhi íbe.

³³ Dì ngátsi nda sè dhi, bãdzó líkílépi nda dré àyi kì drĩzo ìzo àyi kì làzí dzi gò, gbã lókyá nda sè dhi, ì dré bàtísimò dòzo mónyá tíí nì íbe.

³⁴ Dré Pólò kì drĩzo fizo àyi íbe àyi dzó na, manyàngá fèzo àyi dré nyàle. Dì akódhi ì mónyá tíí nì íbe dhi, ì dré gàzo arí sè bí, ì dré Gíká nì ka'ìle dhi sè.

³⁵ Ngá kòwa dre dhi, bhàandre nì kàdrì nda ì dré pòlísì kì mùzo tàá bãdzó líkílépi nda dré dhi: «Mí trì àgo kòdhi ì ìle.»

³⁶ Dì bãdzó líkílépi nda dré tàzoá Pólò dré dhi: «Bhàandre nì kàdrì ì amù kúlí tàá dhi, à kòtrì àmi ìle. Mì nì dì kitswá pfòle ìle togó be kàdrìkàdrì.»

³⁷ Dì, Pólò dré ína tàzoá pòlísì nda ì dré dhi: «Í 'o tá àma bhwàle mónyá tíí ì kandrà àma kì tàbvó ta àko ró gò, àma kì 'òzo bhèle bãdzó na,

tágba má dré adrézó móndí Rómà ro dhi 'i dhi.†
 Dì nyànomvá dhi, ì adré àyikya àma ki le tayílé
 lùzu ró? Tàdzí ko! Ayì ki tàndi ì kàlì àma ki trì
 dhi àyi!»

³⁸ Gò pòlìsì nda ì dré gòzo kúlí nda ki longó
 bhàandre ni kàdrì nda ì dré. Ayì nda ì kòyi, Pólò
 ì Sílà be dhi ì tá móndí Rómà ro dhi 'i dhi dre
 dhi, tirì dré àyi ki 'òzo.

³⁹ Dì ì dré alìzo Pólò ki togó tindrì, àyi ki drìzo
 pfòzo àyi íbe kivi na gò, àyi ki ti lizízó ì kòtayíró
 àyi ki bhàandre lizo.

⁴⁰ Dì Pólò ì Sílà be dhi ì kàpfò bǎdzó lésè dre
 dhi, ì dré gòzo lìle Lìdíyà bhàna. Kònàle dhi, ì
 dré ru kimózó móndyá ka'ìbhá dhi íbe, àyi ki
 timbàzo àyi ki tà ka'ìka'ì na gò, ì dré àyi ki tayízó
 lizo.

17

Pólò ì Sílà be dhi ì Tèsàlòníkè na

¹ Amvolásà dhi, ì dré lavúzó bhàandre Afipóli
 àdhya 'àsè ìndì Apòlòníyà àdhya 'àsè gò, tsale
 bhàandre Tèsàlòníkè àdhya na. Yúdà ànzi ki
 lísámbo dzó tá kònàle be.

² Dì Pólò dré lizo lísámbo dzó nda na, ànzyà gà
 dré tá adrélé 'òle dhi tìni. Sàbátù na dhi ì sè dhi,
 dré tà tisìle Gìká ni Kúlí na dhi ki tàzo móndyá
 kònàle dhi íbe.

³ Adré tá tà nda ki àndu ngi àyi dré, adrézó
 tadhá dhi, lè tá Mèsíyà kònnya kizà dràzo gò,

† 16:37 16:37 Rómà ki tòlì adré tá móndí Rómà ro dhi ki bhwàma
 logá. Kàdré Pólò ni tà adrézó móndí Rómà ro dhi sè dhi, à kònò
 Tà 'òle dhi ì 22:25-29; 23:27.

kòngaró dràdrà 'ásè. Tà tá àyi dré dhi: «Yésu má dré adrézó tà ni ni longó àmi dré kòdhi, Mèsíyà 'i.»

⁴ Di Yúdà ànzì àruka ì dré kúlí nda ni ka'izo gò, ì dré ru amúzó Pólò íbe Sílà be. Gíríkí zyandre adrèbhá tá Gíká ni ro dhi ì dré kpà ka'izoá, tùmání tòkó bí rúku ró dhi íbe.

⁵ Di, Yúdà ànzì àruka ì dré àyikya lovó kònzì bhàzo Pólò í rú. Di ì dré àgo kònzì àruka kì kímózó ngá lagírà na gò, ì dré mómí zyandre dhi kì 'a tifízó adrélé tà 'o wáyá ro bhàandre na. Gò ì dré ru wùzo tsàle Yàsónà bhàna kitswálé Pólò kì nda Sílà be, ì kàdriró àyi mómí zyandre ì kandrà be dhi bvó.

⁶ Di, ì kòndà àyi tí dre dhi, ì dré Yàsónà kì sèzo mómí ka'ibhá àruka íbe, lizo àyi íbe bhàandre nda ni kàdrì ì kandrà. Gò ì dré yòzoá dhi: «Àgo adrèbhá mómí kì drì kizá bvò wáyi 'ásè kòdhi ì atsá kpà kònwa dre.

⁷ Yàsónà kòndhi ka'í àyi dòle í bhàna. Ayi títi nda ì adrè ligilé Kàyisàrà ni tòlì í rú, adrézó tàà dhi, ópí kàdrì àzya rú be Yésu dhi be.»

⁸ Di kúlí ì dré tàle nda ì dré gòzo mómí zyandre nda kì 'a tifí, bhàandre ni kàdrì nda íbe.

⁹ Di ì dré Yàsónà kì 'òzo làfa fe arúpi ni íbe gò, ì dré àyi kì tayízó lile.

Pólò í Sílà be dhi í Bèróyà na

¹⁰ Ngá kání dre dhi, mómíyá ka'ibhá dhi ì dré Pólò kì 'òzo lile Sílà be bhàandre Bèróyà àdhya na. Ayi nda ì kòtsa dre dhi, ì dré lizo Yúdà ànzì kì lèsámò dzó na.

11 Móndeýá Bèróyà le dhi ki togó tá dóro Tèsàlòníkèbhá kya ki lavú. Di ì dré Gìkà ni kúlí ka'izo yìle lovó sè. Kítú àlo àlo títi ì sè dhi, ì adré tá tà tìsìle Gìkà ni Kúlí na dhi ki àndu nda, nìzoá ngalè tà Pólò dré tá adrélé tàle dhi ì tà bàti 'ì yà dhi.

12 Di móndí bí Yúdà ànzì ì kòfalé dhi ì dré Yésu ni ka'izo, túmání Gíríkì tòkó rúku ró bí dhi ìbe, ìndì Gíríkì àgò bí dhi ìbe.

13 Di, Yúdà ànzì Tèsàlòníkè na dhi ì kòyi, Pólò adré tá kpà Gìkà ni kúlí longó Bèróyà le dhi dre dhi, ì dré àyikya alìzo kitswálé móndyá zyandre nda ki 'a tífì ligílé Pólò ì rú.

14 Gbá lókyá nda sè dhi, móndyá ka'ìbhá dhi ì dré Pólò ni 'òzo lile àtsí dri yìandre na ro. Di, Sílà ì Tímòtéyò be dhi ì dré àyikya adrézó Bèróyà na.

15 Dhya adrébhá Pólò ni dri dhi ì dré lizo ába tsàle bhàandre Atènýì àdhya na. Di akódhi dré lazizóá àyi dri dhi, Sílà ì Tímòtéyò be dhi ì kàlì ì véle mbèlè. Gò ì dré gòzo gòle Bèróyà na.

Pólò longó Gìkà ni kúlí Atènýì na

16 Pólò dré tá adrerà'a àyi nda ki letè Atènýì na dhi 'á dhi, akódhi ni togó adré tá lanzìle lavúlé, dré tá adrélé nòá dhi, bhàandre nda ga gìkà tàkò ki líndrì ì sè bí dhi sè.

17 Asà dhi, adré tá Gìkà ni kúlí ta Yúdà ànzì ìbe, ìndì móndyá sùrú twá ro adrébhá tá Gìkà ni ro dhi ìbe Yúdà ànzì ki lèsámbo dzó na. Kítú àlo àlo títi ì sè dhi, adré tá kpà Gìkà ni kúlí ta móndyá adrébhá tá ru kimó ngá lagírà na dhi ìbe.

18 Di tògyabhá àruka adrélé zìle Èpìkùrèyò ì ró ìndì Sòtòyìkò ì ró dhi ì dré dhèzo adrélé tà

kayí akódhi be.* Ayi ki àruka ì adré tá liziá dhi: «Dhya kúlí kyàkyà kòdhi adré ina àdho tà le tàle?» Aruka ni ì adré tá tàá dhi: «Sù ngóró adré giká twá ki tà longó na tìni.» † adré tá tàá kònini, Pólò dré tá adréle Yésu ni Rúbí Tani longó akódhi ni ngàma dràdrà 'àsè dhi ni tà be dhi sè.

¹⁹ Gò ì dré akódhi ni drizo lizo ába àrà rú zìle Arèyòpágò, tògyabhá ì dré tá adrézó ru kimó lána dhi na. † Ayi nda ì dré tàzoá drá dhi: «Mà ni kitswá tà tídhí mí dré adréle tadhále kòdhi ki ni bwà?»

²⁰ Tà mí dré adréle tàle nda ì adhé àma bílé twá. Di mà lè nìle ngalé tà nda ì adré leá tàle ngíni ya dhi.»

²¹ († tà tá kònini tàko ko, Atènyìbhá títi dhi ì mómí alìalì dhi íbe dhi ì adré tá àyi ki lókyá wáyi dhi ni fe adrézó tà tídhí dhi ki yi, adrézó kpà tà nda ki títi àyi kòfalésè.)

²² Di Pólò dré ngàzo áyi totó àyi ru kimóbhá nda ì kòfalé gò, tàá dhi: «Àmi Atènyìbhá ni ì, má adré nòá dhi, tà títi ì sè dhi, àmi mómí adrébhá giká ni tà nda nìle dhi 'i.

²³ Tàko ko, má dré tá adrerà'a tatsilé àmi ki bhàandre 'àsè dhi 'á dhi, má nò tá àrà mì dré adrézó àmi ki giká ki lindrì bha 'àsà dhi ì. Má kisú kpà àlètàri mì dré adrézó ngá fe àmi ki giká dré dhi. A tisi tá rúa dhi: <Giká nìle ko dhi dré.>

* **17:18 17:18** Dhya adréle zìle «Èpikùréyò» ì ró kòni ì adré tá tadhá dhi, tà kàdrì lavulé dhi kólénzé tà 'i. Dhya adréle zìle «Sòtòyikò» ì ró kòni ì adré tá àyikya tadhá dhi, lè à kòka'í tà títi adrébhá atsálé dhi ì, adrézó kpà togó íbe kídrikídri. † **17:19 17:19** «Arèyòpágò» kònidhi tá rú kóngó àlo Atènyì le dhi àdhya 'i, indì rú tògyabhá adrébhá tá ru kimó àrà nda lé dhi kya 'i.

Di má adré mána Giká m̀i dré adrézó lindr̀i ni ni bha n̄iá àko ró dhi ni tà longó àmi dré.

24 Giká bvò bhàlepi ngá títí lá dhi íbe dhi, Mírì bhù kya bvò be dhi 'i. Di adré ína adrélé tépelò m̀ondí ì dré adrélé s̄ile dhi ì 'ásè ko.

25 M̀ondí ì kitswá kpà tà 'o akódhi dré ngóro akódhi tá lovó ni íbe na t́ini bwà ko. Tàko ko, akódhi adré lídr̀i fe, la'a íbe ìndì ngá àruka títí dhi íbe m̀ondyá títí ì dré dhi n̄i.

26 Akódhi 'o tá s̀urú títí dhi ì apfòle m̀ondí àlo lésè, ì kàyíró adrélé bhà mo bvò wáyi dhi dr̄isè. Bhà àyi k̄i lókyá ì ngóro dré tá lèle 'òle dhi t́ini. Lanzí kpà bvò ì dré adrézó bhà mo 'ásà dhi ì.

27 Giká 'o tá k̀on̄ini, m̀ondí ì kàdréró áyi nda gò, k̀okitswá dhi, ì k̀okisúro ì be dhi bvò. Tàkò, akódhi ína vwàvwà ro àma àlo àlo títí dhi ì rúsè ko.

28 Angyá ko, akódhi léna dhi, àma lídr̀i íbe, adrézó tà 'o, adrézó kpà adrélé be. Ngóro àmi k̄i tògyabhá àruka ì dré tàle dhi t́ini: <Ama akódhi ni ànzi 'i.>

29 Di mà dré adrélé Giká ni ànzi 'i dhi sè dhi, adré leá mà k̀okisù ko tàle dhi, Giká ni làsú s̀ù ngóro ngá líndr̀i m̀ondí ì dré adrélé ledélé óro sè yà, àrezá sè yà, kó ngalè k̄irà sè yà, àyi k̄i tògyá sè ìndì àyi k̄i tà kisùle dhi sè dhi t́ini dhi.

30 Atú dhi, Giká tayí tá m̀ondí ì adrélé tà 'o tà n̄ima ko na. Di, nyànomvá dhi, adré ína m̀ondyá títí àrà títí ì 'ásè dhi k̄i kodzó, ì k̀oladzáró àyi k̄i togó.

31 Tàko ko, bhà k̄itú í dré dra m̀ondyá títí bvò àdhya k̄i tàbvò tàzo gyàgya, agó í dré z̄ile tà nda sè dhi sè dhi dre. Tadhá kpà m̀ondyá títí ì dré

dhi, tà nda tà bàti 'i dhi, dré akódhi nda ni tingalé dràdrà lésè dhi sè.»

³² Ì kòyi tà Pólò dré tàle móndí ni tingama dràdrà lésè dhi ni tà dri nda dre dhi, àyi ki àruka ì dré ngàzo akódhi ni gu. Di àruka ni ì dré kó tàzoá dhi: «Mà ni go tà mí dré adrélé tàle kòdhi ki yi tódhyá kítú àzuya sè.»

³³ Di Pólò dré pfozo àyi kòfalésè.

³⁴ Ayi ki àruka ì dré ru amúzó akódhi be gò, ì dré Yésu ni ka'izo. Ayi nda ì kòfalé dhi tá tògyabhá nda ki àlo, Diyònúsiyò, tòkò àlo rú be Dámáři dhi, tsàle móndí àruka íbe.

18

Pólò ì Kòrítò na

¹ Amvolásà dhi, Pólò dré ngàzo Aténayi lésè lile bhàandre Kòrítò àdhya na.

² Kònàle dhi, ì dré ru kisúzó Yúdà mvá àlo rú be Akílà angalépi Pótò lésè dhi be. Lavú dre lókyá tsà, ì angá tá bvò Itàlíyà àdhya lésè tòkò ni rú be Pìrisíkà dhi be, alile Kòrítò le. Tàko ko, Rómà ki ópí kàdrì, Kàlàwùdíyò fè tá tòlí tàzoá dhi, Yúdà ànzi títi dhi ì kòpfò bhàandre Rómà àdhya 'ásè. Di Pólò dré tsàzo

³ adrélé ayi bhàna, adrélé àzì 'o túmání ayi íbe. Angyá ko, ì adré tá títi àzì àlo adrézó wémà ledé dhi ni 'o kòdhya.

⁴ Sàbátù àlo àlo títi ì sè dhi, Pólò adré tá Giká ni kúlí ta Yúdà ànzi ki lèsámbò dzó na, adrézó Yúdà ànzi ki togó asé Giríkí íbe, ì kòka'iró Yésu be dhi bvó.

⁵ Silà ì Tímòtéyò be dhi ì kàtsá Màkèdóniyà lésè dre dhi, Pólò dré kidhózó adrélé ayi lókyá wáyi

dhi ni fe adrézó Giká ni kúlí longó, adrézó tadhá Yúdà ànzi ì dré dhi, Yésu Mèsíyà 'i káyà dhi.

⁶ Di, Yúdà ànzi nda ì dré ngàzo adrélé ligilé Pólò be, adrézó akódhi ni lodhá. Di Pólò dré àyi kítá kayázó, tàzoá àyi dré dhi: «Àmi ki kàrí kàdré ngòle àmi ki tàndi ì dri. Ma tà àko má rú àmi ki tà sè. Kìdhólé nyànomvá dhi, má adré mána lile Giká ni kúlí longó mónnyá sùrú twá ro dhi ì véna.»

⁷ Di akódhi dré apfòzo lisámbò dzó nda lésè lile agó àlo rú be Títíyò Yúsitò dhi ni dzó na, ànyi lisámbò dzó nda làgana. Akódhi nda tá mónní adrélépi Giká ni ro dhi 'i.

⁸ Kònàle dhi, lisámbò dzó ni kàdrì rú be Kùrìsipò dhi ì mónnyá títi akódhi ni dzó lésè dhi ìbe dhi, ì dré Mírì Yésu ni ka'izo. Di Kòrítòbhá àruka bí adrébhá Pólò ni kúlí yi dhi ì adré tá kpà Yésu ni ka'ì gò, ì dré adrézó bàtìsimò do.

⁹ Ngátsi àlo sè dhi, ngá dré agázó Pólò mi toróbí tíni gò, Mírì dré tàzoá drá dhi: «Mí ro ngá ko! Mí gò adrélé áma tà longó. Mí tayí kúlí ko.

¹⁰ Angyá ko, ma túmání mí be. Dhya àlo kitswá drígá bha mí rú ámi 'òzo kònzi dhi ko. Tàko ko, ma mónní ìbe zyandre ró bhàandre kònìdhi 'á.»

¹¹ Di Pólò dré gòzo adrélé kònàle, adrélé Giká ni kúlí tadhá àyi dré kóná àlo tàlì sè.

¹² Lókyá Gálíyò dré tá adrérà'a gùvèrènerè ro bvò Akáyà àdhya drìle dhi 'á dhi, Yúdà ànzi ì dré ngàzo ru amú Pólò rú gò, ì dré akódhi ni drìzo lizo ába tàbvó tǎrà na.

¹³ Ì dré tàzoá dhi: «Dhya kònìdhi adré ína mónní ki kodzó, ì kàdréro Giká ni lindrì bha látì

twá àma ki tátrítrí kúlí dré adrélé tadhálé dhi rúsè dhi sè.»

14 Dì Pólò dré tá adrérà'a 'òle kúlí ta dhi 'á dhi, Gàláyò dré logózóá Yúdà ànzi nda i dré dhi: «Àmi Yúdà ànzi ró ni i, mì kàdré tá móndí asíkí tà kònzi tsà dhi sè yà, kó ngalè tà kònzi kàdrì dhi sè yà dhi, má ni tá àmi ki yi togó vwàvwà sè.

15 Dì, mì dré adrélé tà kayí kúlí ki tà dri, rú ki tà dri, ìndì àmi ki tàndì ki tátrítrí kúlí ni tà dri dhi sè dhi, mì nò àmíkya tà nda i àmi. Má lè mána tà nda ki bvó tàle ko!»

16 Dì dré àyi ki dròzo pfole tàbvó tǎrà nda 'ásè.

17 Gò àyi títi nda i dré àyi ki lísámbò dzó ni kàdrì rú be Sòsèténè dhi ni rùzo tswàle tàbvó tǎrà nda kandrà. Dì, Gàláyò dré ína tà nda ni nòzo tà tàko ró.

Pólò gò Atiyòkíyà na

18 Pólò dré adrézó Kòrítò na lókyá be vwàvwà ro. Dì dré lazizó móndyá ka'ìbhá i tí gò, ì dré mbàzo bwátù na Pìrìsíká ìbe ìndì Akílà be kítswálé lile bvò Síríyà àdhya na. Drìdrì dré mbàzo bwátù na dhi kandrà dhi, Pólò 'o tá áyi drìbhí rèle bhàandre rú zìle Kèkùréyà dhi na, mònдрà dré tá sìle dhi ni tà sè.*

19 I dré tsàzo bhàandre Èfésò àdhya na gò, Pólò dré Pìrìsíká ki tayízó Akílà be. Dré ína lizo Yúdà ànzi ki lísámbò dzó na Giká ni kúlí ta àyi ìbe.

20 Gò ì dré akódhi ni ti lizizó, kàdréró dhu rè àyi véna vwàvwà ro tsà. Dì, dré ína ka'izoá ko.

* **18:18 18:18** Kínó lésè Yúdà ànzi i véna dhi, móndí mònдрà sìlepi dhi kò'o mònдрà nda akílé dre dhi, adré tá áyi drìbhí 'o rèle tà nda ni tadházó.

21 Dì, dré tá adrérà'a 'òlè àyì kì tayí dhi 'á dhi, dré tazoá dhi: «Giká kòlè dhi, má nì go atsálé àmì ta.» Dré bwátù dòzo ngàzo Èfèsò lésè,

22 lile Kàyìsàriyà na. Kòtsa dre dhi, dré rè zyà mbàzo Yèrúsalmà na mòdo fe móndyá ka'ìbhá ì dré 'íká, gò lizo Atiyòkíyà na ndò.

23 Dré adrézó Atiyòkíyà na lókyá be vwàvwà ro tsà. Gò dré ngàzo tatsílé bvò Gàlàtíyà àdhya 'ásè ìndì Firìgíyà àdhya 'ásè, móndyá ka'ìbhá títi dhi kì timbàbe àyì kì tà ka'ìka'ì na.

Apólò tadhá Giká nì kúlí Efèsò na ìndì Kòrìtò na

24 Lókyá nda kònàdhi sè dhi, Yúdà mvá àlo rú be Apólò angalépi Alìgìzàndríyà lésè dhi, dré tsàzo Èfèsò na. Akódhi nda tá móndí tà nìlepi bí, ìndì Giká nì Kúlí nìlepi dóro dhi 'ì.

25 A tadhá tá kpà drá Mírì nì tà dóro. Dì akódhi nì togó tá àtsi ró adrézó Yésu nì tà longó, adrézó akódhi nì tà tadhá kyákyá. Dì, nì tá ìna ngbà 'ì bàtìsimò Yòwánì àdhya nì tà kòdhya.†

26 Dì dré kidhózó adrélé Giká nì kúlí ta tirì àko Yúdà ànzì kì lísambò dzó na. Pìrìsíka ì Akílà be dhi ì kòyì akódhi dre dhi, ì dré akódhi nì drìzo lizo ába àyì véna gò, ì dré Giká nì tà àndu ngìzo drá dóro kitswálé títi.

27 Amvolásà dhi, Apólò dré lèzoá lile bvò Akáyà àdhya na. Dì móndyá ka'ìbhá Èfèsò le dhi ì dré akódhi nì kodzózó lile gò, ì dré wárágà tìsìzo àyì kì adrúpi Akáyà na dhi ì dré, ì kòka'ìró akódhi dòle àyì véna dóro. Dì akódhi kòtsa kònàle dre

† 18:25 18:25 A kònò Tà 'òlè dhi ì 19:3-4.

dhi, dré mónnyá Yésu ni ka ìbhá Gìká ni togó tani sè dhi kì ledézó tò.

²⁸ Tàko ko, adré tá tà kayí Yúdà ànzì ìbe rìnyí sè mónnyá tíí ì kandrà, adrézó tadhá tà tisìle Gìká ni Kúlí na dhi ì sè dhi, Yésu Mèsíyà 'ì káyà dhi.

19

Pólò tsa Efésò na

¹ Apólò dré tá adrérà'a Kòrítò na dhi 'á dhi, Pólò dré láti dòzo lavúzó bvò kòngò ró Asíyà àdhyà 'àsè, ìle tsàle Efésò na. Kònàle dhi, dré Yésu ni ka ìbhá àruka kì kisúzó gò,

² lizízóá àyi tí dhi: «Mì dré Yésu ni ka ìzo dhi, mì kisú Tírí Lólo 'í?» Dì ì logó drá dhi: «Kóko, mà yi tá ko tàle dhi, Tírí Lólo be dhi.»

³ Pólò gò lizíá dhi: «Kàdré kònìni dhi, mì do dì bàtísimò ángùdhi kòdhyà?» Ì logó dhi: «Bàtísimò Yòwánì àdhyà 'ì.»

⁴ Dì Pólò tà àyi dré dhi: «Yòwánì fè tá bàtísimò móndí ì dré, tadházóá dhi, ì ladzá àyi kì togó dre. Dì adré tá tàá àyi dré dhi, ì kòka'ì dhyà adrélépi tá adhéle í bvó dhi kòdhyà. Dhyà nda Yésu 'ì.»

⁵ Ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì dré ngàzo bàtísimò do Mírì Yésu ni rú sè.

⁶ Dì Pólò dré drígá bhàzo àyi dri gò, Tírí Lólo dré asízó àyi kì asó gò, ì dré kidhózó adrélé ti twátwa kì ta, adrézó tà longó pròfétà kya tíni.

⁷ Ago nda ì tá ànyíànyì mudrí-drì-rì.

⁸ Amvolásà dhi, Pólò dré ìzo Yúdà ànzì kì ìsámbo dzó na gò, kidhólé adrélé Gìká ni kúlí ta tirì àko. Dré Gìká ni Opì ni tà tadházó mónnyá

kònàle dhi ì dré mbă na, adrézó àyi ki togó asé, ì kòka'író be dhi bvó.

⁹ Di, àyi ki àruka ì dré àyi ki togó 'òzo tombalé, kúlí nda ki gàzo gò, ì dré kidhózó adrélé tà ta kònzi Mírì ni láti ni tà rú mónyá tíí ì kandrá. Di Pólò dré àyi ki tayízó. Dré mónyá ka'ìbhá dhi ki drizo lizo àyi ìbe Tíránò ni dzó adrézó móndí ki tadhá dhi na gò, dré adrézó Giká ni tà ta àyi dré kítú àlo àlo tíí ì sè.

¹⁰ Dré 'òzoá kònini kóná rì gò, mónyá tíí Yúdà ànzi ró ìndì sùrú twá ro bvò Asíyà àdhya lé dhi ì dré Mírì ni kúlí yizo.

¹¹ Giká adré tá rinyí fe Pólò dré adrézó tà kàdrì líndrìga ró nòle rè ko dhi ki 'o.

¹² A adré tá ndàndì kítá twátwa dré tá tabèle dhi ki do lizo bháa dràbhá ì rú gò, ì dré adrézó adrélé àyi ki drà ì lésè. Tirí kònzi ì adré tá kpà topfòle àyi ki àruka ì lésè.

Sèkévá ni ànziàgo ì tabhì tirí kònzi dròle

¹³ Yúdà ànzi àruka ì adré tá tatsilé àrà twátwa ì 'ásè, adrélé tirí kònzi ki drobe topfòle móndí ì lésè. Gò ì dré kidhózó adrélé tà nda ni tabhì 'òle Mírì Yésu ni rú sè, adrézó taa tirí kònzi ì dré dhi: «Má adré taa àmì dri Yésu Pólò dré adrézó tà ni ni longó dhi ni rú sè dhi, mì pfò!»

¹⁴ Di Yúdà ànzi ki kòwánà kàdrì àlo rú be Sèkévá dhi ni ànziàgo nzi-dri-rì dhi ì adré tá kpà 'òá kònini.

¹⁵ Kítú àlo dhi, ì tà tá kònini gò, tirí kònzi nda dré logózó àyi dré dhi: «Má nì Yésu be. Má nì kpà Pólò àdhi 'i ya dhi be. Di, àmì àmikya àdhibhá 'i?»

16 Di agó tirí kònzì nda dré tá adrézó lána dhi dré dhèzo àyi dri, àyi títi dhi ki rĩnyí lavú gò, àyi ki tswàzo tà tãndi ró. Gò ì dré lapázó dzó nda lésè bvólíí ro ìndì làzí be bĩ àyi rúsè.

17 Mòndyá títi Yúdà ànzì ró ìndì sùrú twá ro Èfésò le dhi ì kòyi tà nda dre dhi, tirí dré àyi ki 'òzo gò, ì dré adrézó Mírì Yésu ni rú ni lindrì bha.

18 Di mómndí bĩ Yésu ni ka 'ìbhá dhi ì adré tá alìle tà kònzì ì dré 'òle dhi ki ta ngádra 'á mómndyá títi ì kandrá.

19 Ayi ki àruka adrèbhá tá làndrì ndrìbhá ro dhi ì adré tá àyi ki búkù làndrì àdhya ki adó alìzo zàá mómndyá títi ì kandrá. Búkù ì dré zàle nda ki làgí tá ànyìànyì làfa lò'wa ngùlù-nyadhi-rĩ-drì-mudrí.*

20 Di ásà dhi, Mírì ni kúlí adré tá la'úlé akódhi ni rĩnyí sè, adrélé lile drìdrì.

21 Tà nda ì kò'o ru títi dre dhi, Pólò dré nòzoá dhi, dóro ni í dré lavulé bvò Màkèdòníyà àdhya 'ásè ìndì Akáyà àdhya 'ásè, lile Yèrúsalémà na dhi. Tà tá dhi: «Má kòlì tsàle kònàle dre dhi, adré kpà leá dhi, má kòlì Rómà na.»

22 Di dré àyi àziàmù rì, Timòtéyò ì Erástò be dhi ki mùzo lile í kandrána Màkèdòníyà na gò, dré ìna adrézó Asíyà na lókyá tsà sè.

Èfèsòbhá ki ligima Pólò ì rú dhi

23 Lókyá nda sè dhi, tà dré abízó nyñnyì Èfésò na Mírì ni láti ni tà sè.

* 19:19 19:19 «Làfa lò'wa ngùlù-nyadhi-rĩ-drì-mudrí» (50.000) kòni ì tá làfa adrélé fèle mómndí ngùlù-nyadhi-rĩ-drì-mudrí dhi ì dré àzi 'òle kítú àlo sè dhi tí dhi 'i.

24 Agó àlo rú be Dèmètríyò adrélépi tá ngá di àrezá sè dhi tá kònàle be. Akódhi nda ì àzízì nì ìbe dhi ì adré tá gǐká tòko ró rú be Àrètémì dhi nì dzó nǝ tsàtsà dhi ki ledé àrezá sè, adrézó làfa kisú ásà bǐ.†

25 Dì akódhi dré ngàzo áyi àzízì nda ki kimó túmání móndí àruka adrèbhá tá ngá ledé àyi tìni dhi ìbe gò, tàzoá àyi dré dhi: «Àma arúpi ì, mì nǝ tàle dhi, mà adré làfa kisú bǐ àzì kòdhi sè dhi be.

26 Dì mì nò ìndì mì yi tàle dhi, Pólò kòdhi se móndí zyandre kònwa Efésò 'a ìndì bvò wǎyi Asíyà àdhya lé dhi ki togó litílé dre. Adré ína tàá dhi, gǐká líndrì móndí ì dré adrélé ledélé àyi ki drígá sè dhi ì, gǐká tàndi 'i ko.

27 Dì tà nda kitswá ngbà 'í àma ki àzì nì rú kizá kòdhya ko. A nì kókpà kitswá àma ki gǐká tòkó gú, Àrètémì nì tépelò nì rú kizá gò, akódhi nì lindrì móndyá títì Asíyà 'ásè ìndì bvò wǎyi 'ásè dhi ì dré adrélé bhàle dhi nì tingázó!»

28 Dì ì kòyi tà nda dre dhi, àyi ki togó dré aswázó tà tàndi ró gò, ì dré ngàzo adrélé tetrélé adrézó loyóá dhi: «Àrètémì Efésòbhá kya kàdrì lavulé!»

29 Gí ko, tà dré abízó nyǎnyì bhàandre nda 'á. Dì móndí zyandre dhi ì dré Pólò nì atsíàmú, Gáyò ì Arístàrukò be angábhá Màkèdòníyà lésè dhi ki rùzo gò, ì dré ru wùzo lile àyi ìbe àrà kàdrì adrézó ru kimó dhi na.

† 19:24 19:24 «Àrètémì» kònàdhi, Gírìkì ki gǐká ki àlo tòko ró, ì dré adrézó mì bha vélána, kòfèró àyi dré ànzì dhi 'i. † adré tá akódhi nì lindrì bha dzó nǝ tsàtsà ledélé àrezá sè dhi ì sè.

³⁰ Pólò adré tá ína làá pfòle mónnyá zyandre nda ì kandrà. Dì, mónnyá ka'ibhá dhi ì dré àyikya ka'izoá ko.

³¹ Ndìndì dhya kàdrìkàdrì Asíyà drìle dhi kì àruka adrèbhá tá Pólò nì arúpi ró dhi, ì dré kúlí mùzo akódhi nì ti lizí, kòpfòró mónnyá zyandre nda ì kandrà ko.

³² Mónnyá zyandre ru kimóbhá nda kì drì abí dre nyinyi. Ayi kì àruka ì adré tá tetrélé, adrézó tà àlo ta. Aruka nì ì adré tá kó tà àzya ta. Ayi bí dhi ì nì tá ngalè ì kimó tá ru àdho tà sè ya dhi ko.

³³ Yúdà ànzì ì dré agó àlo rú be Alìgìzàndrè dhi nì 'òzo pfòle mónnyá zyandre ì kandrà, kòngiró tà nda nì àndu be dhi bvó. Dì akódhi dré drígá bhàzo kuru àyi kì kúlí kikízó, í kòkìtswáró àyi tàrá ga àyi kandrà.

³⁴ Dì, ì kòñì akódhi Yúdà mvá 'i dhi dre dhi, ì dré ngàzo adrélé tetrélé kúlí àlo sè ànyíànyì sàà rì, adrézó loyóá dhi: «Àrètémì Efésòbhá kya kàdrì lavúlé!»

³⁵ Kùdù ro dhi, dhya bhàle adrélé bhàandre nda nì tà tisì dhi dré ngàzo mónnyá zyandre nda kì kúlí kíkí gò, tàzoá àyi dré dhi: «Àmi Efésòbhá nì ì, mónnyá títi dhi ì nì tàle dhi, à bhà bhàandre Efésò àdhya adrélé gìká gú, Àrètémì nì tépelò likí, akódhi nì línдрí adhélépi bhù lésè dhi íbe dhi be.

³⁶ Dhya àlo kìtswá tà kòdhi nì kayí bwà ko. Àsà dhi, adré làá dhi, m̀ kàdré kírì, ìndì m̀ kò'o tà wàyá ro ko.

³⁷ M̀ adrì àgo kòni ì kònwa, tákò ì lodhá àyikya àma kì gìká tòkó ko, ì topá kpà ngá akódhi nì tépelò ì lésè ko.

³⁸ Di Dèmètríyò ì àzízí ì ní íbe dhi ì kàdré tà íbe tàle mómndí ì rú dhi, àrà adrézó tàbvó ta dhi ì be, ìndì tàbvó tabhá ì be. Adré di leá dhi, ì kòlì tà ta mómndí ì rú kònàle.

³⁹ Mì kàdré tà àzya íbe lizílé dhi, à ní kpà tà nda kì yì àrà adrézó tà kì bvó lanzí àma kì tòlì sè dhi na.

⁴⁰ Tàko ko, tayí ngbà 'í tsà, à dré àma kì asíkìzo mómndí kì ligìma ándrò kònìdhi ní tà sè. A kòlìzì àma dhi, mà kítswá tà àlo ta tà wàyá 'òle ándrò kònìdhi ní àndu ngìzo dhi bwà ko.» Di kòtà tà nda ì dre dhi, dré mómndyá zyandre ru kimóbhá nda kì 'òzo ayílé.

20

Pólò lavú Màkèdòníyà 'ásè ìndì Gíríkì kì bvò 'ásè

¹ Tà wàyá nda kàkí dre dhi, Pólò dré mómndyá ka'ìbhá dhi kì azízó gò, àyì kì kodzózó adrélé àyì kì totó tātā àyì kì tà ka'ìka'ì na. Kòlázì àyì tí dre dhi, dré ngàzo lile bvò Màkèdòníyà àdhya na.

² Dré lavúzó bvò nda 'ásè, tà bí dhi kì tabe mómndyá ka'ìbhá dhi kì tìmbàzo àyì kì tà ka'ìka'ì na. Dré tsàzo Gíríkì kì bvò na gò,

³ dré adrézó kònàle mbá na. Dré tá adrérà'a 'òle bwátù do lizo bvò Síríyà àdhya na dhi 'á dhi, dré yìzoá tàle dhi, Yúdà ànzì ì yì tá ru kítswázó áyì 'o kònzì. Di dré nòzoá dhi, dóro ní ì dré gòle bvò Màkèdòníyà àdhya 'ásè dhi.

⁴ Akódhì ní atsiámu ì tá: Sòpátrò, Pírò ní mvá angalépi Bèróyà lésè dhi, Arìstàrúkò ì Sèkúndò be angábhá Tèsàlòníkè lésè dhi ì, Gáyò Dèrúbè

lésè dhi, Tímòtéyò, tsàle Tíkíkò i Tròfímò be angábhá bvò Asíyà àdhya lésè dhi i.

⁵ Ayí nda ì dré lizo drìdrì àma kandrána, kitswálé àma kí letè Trówà na.

⁶ Ama ró dhi, gwányá Mápà tàkú àko dhi àdhya àmvolésè dhi, mà dré bwátù dòzo ngàzo Fìlípóyì lésè gò, kítú nzi àmvolésè dhi, mà dré tsàzo ru kisú àma kí atsiàmù nda íbe Trówà na. Gò mà dré adrézó kònàle kítú nzi-drì-rì.

Yùtíkò ni tingama dràdrà lésè dhi

⁷ Kítú ni àlo pòsò àdhya sè dhi, mà kimó tá ru móndyá ka'ìbhá dhi íbe, kitswázó mányàngá do nyàle.* Pólò adré tá tà ta móndyá nda i dré. Dì dré tá adréle 'òle lile drùbhì sè dhi sè dhi, dré gòzo adréle tà ta tsàle ngátsi kítógá na.

⁸ A tobhà tá tálà bí dhi i dzó 'a kile kurú na mà dré ru kimózó lána dhi na.

⁹ Kàdhùrà àlo rú be Yùtíkò dhi lírì tá mòlìsà na gò, ayí dré adrézó akódhi ni 'o, Pólò dré tá adrérà'a tà ta vwàvwà ro dhi 'á. Dì ayí kòlavú akódhi dre dhi, dré dhèzo byá kìnì na, dzó nda ni ètázì ni na 'ásè. A ni akódhi ni tingá dhi, àkò drà ína dre.

¹⁰ Dì Pólò dré sizo, tandìle kàdhùrà nda drìle, akódhi ni lomvó í drígá gò, tàzoá móndyá títi i dré dhi: «Mì bhà àmì kí togó kuru ko! Akódhi lídrì íbe!»

¹¹ Í kògò mbàle dzó 'a kile kurú na nda na dre dhi, ì dré mápà tojòzo nyàle. Dì Pólò dré gòzo tà ta tsàle drùbhì na gò, ngàzo lile.

* **20:7 20:7** Gíká ni Kúlí tisìle Gíríkì ti sè dhi adré tàá kònwa dhi: «...kitswázó mápà tojò». Kúlí kòdhi ì kitswá leà tàle dhi: «kitswázó mányàngá Mírì àdhya ni nya».

12 Gò ì dré kàdhúra nda ni drìzo nzìzo ába rúbhá be líná. Dì tà nda tindrì tá móndyá títi dhi kì togó lavulé.

Pólò nga Trówà lésè lile Miletò na

13 Gò mà dré bwátù dòzo lizo drìdrì Pólò kandrána, kitswálé akódhi ni letè bhàandre rú zìle Àsò dhi na. Tàko ko, akódhi lè tá ína atsí tòle pá sè tsàzo àma kì kisú kònàle.

14 Akódhi kàtsá àma kì kisú Àsò 'a dre dhi, mà dré tombàzo bwátù na lile tsàle bhàandre rú zìle Mìlénè dhi na.

15 Kìtù bvóá dhi sè dhi, mà dré gòzo lile bwátù sè, tsàle tùrù Kíyò àdhya kandrá. Kìtù bvóá dhi sè dhi, mà dré tsàzo tùrù Sámò àdhya na. Dì kìtù bvóá dhi sè dhi, mà dré tsàzo bhàandre rú zìle Mìlétò dhi na.

16 Pólò lè tá áyi kíkílé Efésò na ko, kòtigíró tà bvò Asíyà àdhya na ko dhi sè. Tàko ko, adré tá ína leá lile mbèlè, kòkitswá dhi, kòtsaró Yèrúsalemà na drìdrì gwányá Pàtèkótè àdhya kandrá.

Pólò tà tà bhàgo Efésò lésè dhi i dré

17 Dì Mìlétò na dhi, Pólò dré kúlí mùzo Efésò na bhàgo Èkèlézyà àdhya kì azí.

18 Ì kàtsá akódhi véle dre dhi, dré tàzoá àyi dré dhi: «Lókyá mà dré tá adrérà'a àmì ìbe dhi 'á dhi, mà nì ngalè má 'o tá tà ngíni ya dhi be, kidhólé kìtù má dré atsázó bvò Asíyà àdhya 'á dhi sè.

19 Má 'o tá Mírì ni tà akódhi ni màràbà tíni, togó ànzimvá kya tíni dhi be ìndì mìnra be bí, tágba Yúdà ànzi ì dré tá áma tabhìzo tà ì dré tá ru yìzo 'òá má rú dhi i sè dhi.

20 Mì nǐ tàle dhi, má longó tá àmi dré Gǐká ni kúlí, tà ni kǐ tadházó mónnyá títí i kandrá, ìndì àmi kǐ dzó i 'àsè dhi be. Mà zù àmi dré tà àlo kitswálépi àmi kǐ ledé bwà dhi ko.

21 Má kodzó tá Yúdà ànzì i mónnyá sùrú twá ro dhi íbe, ì kòladzáró àyi kǐ togó agòzo Gǐká véle, ìndì ì kòka'iró àma kǐ Mírì Yésu.

22 Dì mǐ yi rè ká! Nyànomvá dhi, má adré mána lile Yerúsalemà na, ngóro Tírì Lólo dré adréle áma dri dhi tǐni. Má nǐ àdho tà ni atsa má rú kònàle nǐ ya dhi ko.

23 Má nǐ ngbà 'í tà Tírì Lólo dré adréle longólé má dré bhàandre àlo àlo títí i 'àsè kònìdhi be: Bǎ i kizà íbe dhi ì adré áma letè kònàle.

24 Dì, má adré mána áma lídrì no tà tàko ró. Má adré ngbà 'í angú kòdhi nǐ le ràle tsàle kùdù nǐ na, má kò'oró àzì Mírì Yésu dré tayíle má drígá dhi akíle títí, kòdhi adré tàá dhi, má kòlongóro Rúbì Tani Gǐká ni togó tani nǐ tà dri dhi móndí i dré.

25 Dì nyànomvá dhi, má nǐ tàle dhi, àmi má dré tatsízó Gǐká ni Opì nǐ tà longóbe àmi kòfalésè dhi kǐ àlo kitswá gòle véle áma mǐbhalé no ko dhi be.

26 Àsà dhi, má adré tàá àmi dré ándrò kònìdhi dhi, àmi títí dhi i kòfalé dhi, dhya àlo nǐ kàrí kitswá ngòle má dri ko.

27 Tàko ko, má longó àmi dré tà títí Gǐká dré tá lèle má kòlongó dhi i, àlo nǐ ni zu àko ró.

28 Dì mǐ kàdré àmi kǐ tàndi kǐ líkí, túmánì kábilígyà kǐ pǎrì wáyì Tírì Lólo dré bhàle àmi drígá, mǐ kàdréró àyi kǐ drì ko dhi íbe. Mì kàdré Gǐká ni Ekèlézyà dré gǐle áyi tàndi nǐ kàrí sè dhi kǐ líkí ngóro kábilígyà líkíbhá dóro dhi i tǐni.

29 Má nǐ tàlè dhi, áma lǐma àmvolésè dhi, kàlagí àtrá kǐ tífí àmǐ kòfalé kǐtswálé àmǐ kǐ 'o kònzǐ dhi be. ǐ kǐtswá àyíkya kábilígyà kǐ àlo tayí líná ko.

30 Ndìndì àmǐ kǐ tàndì ǐ kòfalé dhi, móndí àruka kǐ apfò adrélé tà bàti ladzá atsálé kinzò ro, kǐtswázó móndyá ka'ìbhá dhi kǐ se àyǐ vésè dhi bvó.

31 Asà dhi, mì kàdré tàmgá dri! Mì kòtivì ko tàlè dhi, gǐlè kóná na dhi, má tayí tá àmǐ àlo àlo títí dhi kǐ kodzoma mǐndra be bǐ kǐtú be ìndì ngátsi be dhi ko dhi.

32 Nyànomvá dhi, má adrè àmǐ kǐ tayí Gǐká drígá, akódhi kàdréró àmǐ kǐ timbà kúlí dré afèlè àyǐ togó tani sè dhi sè, mì kòkisúró tà dré lazilé móndyá títí ǐ dré bhàlè twá adrélé ina ró dhi ǐ dré tàyilé ro dhi be dhi bvó.

33 Má bhà tá dhya àlo nǐ ngá lovó ko, kàdré akódhi nǐ àrezá 'i yà, akódhi nǐ órò 'i yà, kó ngalè akódhi nǐ kítá 'i yà dhi.

34 Amǐ kǐ tàndì, mì nǐ tàlè dhi, má 'o tá àzǐ áma tàndì nǐ drígá sè, kǐtswázó ngá kisú áma dré, áma bhápi ìbe dhi be.

35 Tà títí má dré 'òlè dhi ǐ sè dhi, má tadhá àmǐ dré dhi, lè mì kàdré àzǐ 'o landè àko ró kònnì, kǐtswázó móndí yàyà dhi kǐ ledé. Mì kisù rè kúlí Mírì Yésu nǐ tàndì dré tàlè kòni ǐ ká: <Dhya adrélépi ngá fe dhi nǐ kólénzé adrè dhya adrélépi ngá kisú dhi àdhya nǐ lavú.>»

36 Pólò kòtà tà nda ǐ dre dhi, ǐ dré àyǐ kǐ kórókó titizo tà zizo Gǐká tí.

37 Dì àyǐ títí dhi ǐ dré adrézó Pólò nǐ kamú, adrézó ngòlè rúa, ǐ dré tá adrèrà'a lazilé tíá dhi 'á.

³⁸ Ayi ki togó tá kizà ro lavulé, akódhi dré tá tàle dhi, ì kitswá gòle véle áyi no ko dhi sè. Gò ì dré akódhi ni adzízó yïandre mìle, kòmbàró bwátù na.

21

Pólò ì Yèrúsalmà na

¹ Mà kòlanzí ru bhàgo nda ìbe dre dhi, mà dré bwátù dòzo lizo pyà tùrù Kósà àdhya na. Kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré tsàzo tùrù Ródò àdhya na. Gò mà dré lizo tsàle bhàandre Pàtára àdhya na.

² Kònàle dhi, mà dré bwátù àzya adrélepi 'òle zyàle bvò Fòwĩnikè àdhya na dhi ni kisúzó gò, mà dré tombàzo lána lile.

³ Mà kòtsa àrà adrézó tùrù Kìpìrò àdhya ni drì no dhi na dre dhi, mà dré lavúzó tàbhu ni lésè gò, lile bvò Sírìyà àdhya na. Di mà dré tsàzo bhàandre Tìrè àdhya na, à kòtìrìró ngá bwátù nda dré adólé dhi ì be dhi bvó.

⁴ Kònàle dhi, mà dré móndí ka'ìbhá àruka ki kisúzó gò, mà dré adrézó àyi ìbe kítú nzi-dri-rì. Ayi nda ì dré tàzoá Pólò dré Tìrì Lólo ni rĩnyí sè dhi, kòlì Yèrúsalmà na ko.

⁵ Di, àma ki lókyá kòkitswá dre dhi, mà dré àmakya ngàzo kitswále lile. Móndyá ka'ìbhá títi nda ì, àyi ki tòkó ì ìndì àyi ki ànzimvá ìbe dhi, ì dré àma ki adzízó apfòle bhàandre nda lésè gò, mà dré àma ki kórókó titizo tà zizo Gìká tí yïandre mìle.

⁶ Mà kòlazí àyi tí dre dhi, mà dré tombàzo bwátù na lile gò, ì dré àyikya nzizo àyi bhàna.

⁷ Mà kônga Tírè lésè dre dhi, mà dré lizo tsàle bhàandre rú zìle Pòtòlèmáyì dhi na. Kònàle dhi, mà dré mòdo fèzo àma ki adrúpi Yésu ni ka'ìbhá dhi i dré gò, mà dré adrézó àyi ìbe kítú àlo.

⁸ Kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré lizo tsàle bhàandre Kàyìsàríyà àdhya na. Kònàle dhi, mà dré adrézó Filípò, Rúbí Tani longólépi dhi ni dzó na. Akódhi nda tá dhya nzi-drì-rì kipèle Yèrúsalmà na dhi ki àlo 'i.*

⁹ Akódhi tá ànzitòkó su mobhá rè ko, adrèbhá tá Giká ni kúlí longó pròfètà kya tìni dhi ìbe.

¹⁰ Mà kàdré kònàle gǐle kítú àruka i dre dhi, pròfètà àlo rú be Agábò dhi dré atsázó bvò Yùdáyà àdhya lésè.

¹¹ Akódhi nda dré áyi kisízó ànyi àma làga, Pólò ni káfà adó, áyi pá ki adròzo áyi drígá ìbe gò, tàzoá dhi: «Tírì Lólo adrè tàá dhi: Yúdà ànzì Yèrúsalmà na dhi ki káfà kònìdhi ni líyí ni adrò kònìni gò, ì dré akódhi ni fèzo móndí sùrú twá ro dhi i drígá.»

¹² Mà kòyi tà nda dre dhi, àma móndyá ka'ìbhá kònàle dhi ìbe dhi i, mà dré Pólò ni ti lizízó, kòlìró Yèrúsalmà na ko dhi bvó.

¹³ Dì, Pólò dré ìna logózóá dhi: «Mì adrè ngòle, adrézó àma togó 'o nòle àdho tà sè? Ma gànzi ró ngbà 'í bã nya kòdhya ko. Ma kókpà gànzi ró lèle dràle Yèrúsalmà na Mírì Yésu ni rú ni tà sè.»

¹⁴ Dì mà dré kítswálé akódhi ni logá bwà ko dhi sè dhi, mà dré kúlí tayízó, tàzoá dhi: «Tà Mírì dré adrélé lèle 'òle dhi kò'o ru wà.»

* 21:8 21:8 A kònò Tà 'òle dhi i 6:5; 8:5.

15 Amvolásà, mà dré tà títi dhi ki ledézó gò, mà dré mbàzo Yèrúsalmà na.

16 Mà mbà tá túmání móndí ka'ibhá àruka Kàyìsàriyà lésè dhi íbe. Di ì dré àma ki drizo lizo àma íbe agó àlo rú be Mìnàsonà dhi ni dzó na, mà kàyíró kònàle be dhi bvó. Akódhi nda angá tá Kìpirò lésè, ìndì akódhi tá móndí Yésu ni ka'ilepi kínó lésè dhi 'i.

Pólò ì kimó ru bhàgo Ekèlézyà àdhya íbe

17 Mà kòtsa Yèrúsalmà na dre dhi, àma ki adrúpi Yésu ni ka'ibhá dhi ì dré àma ki ka'izo dòle togó dóro sè.

18 Kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré lizo Pólò be Yàkóbhò bhàna.† Kònàle dhi, bhàgo títi Ekèlézyà àdhya ì kimó tá kpà ru.

19 Di Pólò dré mòdo fèzo àyi dré gò, tà títi Gìká dré 'òle àyi àzì sè mónnyá sùrú twá ro dhi ì kòfalé dhi ki titizó àyi dré m'ibhalé tí.

20 Ì kòyi tà nda ì dre dhi, ì dré ngàzo adrélé Gìká ni rú bha kùle. Gò ì dré tàzoá Pólò dré dhi: «Àma ki adrúpi, mí nò rè ngalè Yúdà ànzi lizólizo dhi ì ka'í Yésu ngíni ya dhi ká. Ayi títi nda ki togó kókpa àtsi ró Mósè ni tátrítrí kúlí ni tà sè.

21 Di, ì yi tàle dhi, mí adré mína Yúdà ànzi títi ayíbhá mónnyá sùrú twá ro dhi ì kòfalésè dhi ki tadhá, ì kòtayíró Mósè ni tátrítrí kúlí, ìndì ì kògòró véle adrélé àyi ki ànzi ki lwa ko, adrézó kpà àma ki labhi lebé ko.

22 Mà ni 'òá ngíni? Tàko ko, ì ni dra ámi atsama ni rúbí yi 'í.

† 21:18 21:18 Yàkóbhò kònèdhi tá Yésu ni adrúpi ki àlo 'i. A kònò Tà 'òle dhi ì 12:17; 15:13.

23 Di mí kò'o tà mà dré adrélé tàle mí dré kònìdhi kòdhya. Ago su mòndrà sibhá dhi ì kònwa àma kòfalé be.

24 Mí kòdrì àyi nda ì lizo àyi íbe, mì kòtemvéró àmi túmǎní àyi íbe Gìká kandrà. Mí kòfè kpà làfa ì dré kitswázó àyi kì drìbhí 'o rèle dhi mì.‡ Mí kò'o kònìni dhi, móndyá títi dhi kì nǎà tàle dhi, tà adrélé tàle mí rú kòdhi ì kinzò 'i dhi be. † Ì ni kpà nǎà dhi, mí adré mína tà tátírítrí kúlí dré adrélé tàle dhi kì ka'í 'òle dhi be.

25 Kàdré móndyá ka'ìbhá sùrú twá ro dhi kì tà sè dhi, mà tisì tá wárágà, tà mà dré tá ru yìzo ì kò'o dhi kì longózó àyi dré. Má tisì tá dhi, ì kònya mányàngá fèle gìká tàko ì dré dhi ko, ì kònya kà'wá kàrí ko, ì kònya kà'wá 'òle zùle dràle dhi kì zǎ ko, ìndì ì kò'o ndòtò tà ko.Š»

26 Di kítú bvóá dhi sè dhi, Pólò dré àgo nda kì drìzo lizo àyi kì temvé túmǎní í be. Gò dré fìzo tépelò na, kitswálé lókyá àyi kì temvema nda dré kitswázó akílé gò, ngá fèzo Gìká dré àyi àlo àlo títi dhi kì rú sè dhi ì longó.*

A ru Pólò tépelò na

27 Kítú nzi-drì-rì àyi kì temvema nda àdhya ì dré tá adrérà'a 'òle akílé dhi 'á dhi, Yúdà ànzì àruka angábhá bvò Asíyà àdhya lésè dhi ì dré Pólò ì nòzo tépelò na. Di ì dré ngàzo móndyá zyandre títi dhi kì 'a tífí, akódhi ì rùzo gò,

‡ 21:24 21:24 A kònò tà àndu ngìle mòndrà sìma ì tà sè Tà 'òle dhi ì 18:18 na dhi. Š 21:25 21:25 A kònò Tà 'òle dhi ì 15:20.

* 21:26 21:26 A kònò 1 Kòritòbhá ì 9:20.

28 ì dré kúlí yòzo tàzoá dhi: «Ìsèrelè ànzi ì, m̀ì alì àma ki ledé wà! Kònìdhi agó adrelépi mónnyá tíí àrà tíí ì 'àsè dhi ki kodzó ligilé àma ki sùrú rú, àma ki tátrítrí kúlí rú, ìndì tépelò kònìdhi rú dhi 'ì. Kòdhi ìbe dhi, akódhi adrì ndìndì mónnyá sùrú twá ro dhi ì afízó àyi ìbe tépelò le, àrà lólo kònìdhi ni 'òzo atsálé ndí ró!»

29 (Ì tà tá kònìni tàko ko, ì nò tá Tròfímò angalépi Efésò lésè dhi ì Pólò be bhàandre 'á. Dì ì adrè tá àyikya kisùá dhi, Pólò adrì tá akódhi afízó ába tépelò le.)

30 Dì tà nda dré mónnyá tíí bhàandre nda 'á dhi ki 'a tífízó gò, ì dré angázó aralé àrà tíí ì lésè Pólò ni ru, akódhi ni sèzo pfòzo ába tépelò 'àsè gò, tépelò ni dzóti ki tesézó.

31 Dì ì dré tá adrèrà'a 'òle Pólò ni pfu dràle dhi 'á dhi, Rómà ki sòdá ki kàdrì dré yízoá tàle dhi, tà abí dre nyĩnyi Yèrúsalemà 'a.

32 Gbã kòdhwa, akódhi dré sòdá ki drìzo àyi ki drì kobhá ìbe ràzo àyi ìbe mónnyá zyandre nda ì véna. Ayi nda ì kònò sòdá ki kàdrì nda ì sòdá ni ìbe dre dhi, ì dré Pólò ni pfùma tayízó.

33 Dì sòdá ki kàdrì nda dré àyi kisízó ànyi akódhi làga gò, akódhi ni 'o rùle, adrèle nyìrì rì dhi ì sè. Gò dré lizízóá ngalè akódhi àdhi 'ì ya dhi, ìndì 'o tá àdho tà 'ì ya dhi.

34 Mónnyá zyandre nda ì kòfalé dhi, mónnyá àruka ì adrè tá tetrélé, adrézó tà àlo ta. Aruka ni ì adrè tá kó tà àzuya ta. Tà wàyá nda sè dhi, sòdá ki kàdrì nda kitswá tá tà nda ni àndu ni bwà ko. Dì dré Pólò ni 'òzo drìle lizo ába dzó kàdrì adrézó sòdá ki líkí dhi na.

³⁵ Sòdá nda ì kòtsa Pólò be àrà adrézó mbàle dzó kàdrì nda na dhi na dre dhi, ì dré akódhi nì dòzo dodò mónnyá zyandre nda kì ligìma nì tà sè.

³⁶ Tàko ko, àyi tíí dhi ì adré tá lile tetrébe àyi vésè, adrézó loyóá dhi: «Akódhi kòdràdrà! Kòdràdrà!»

Pólò ga àyi tàrà mónnyá zyandre i kandrà

³⁷ A dré tá adrérà'a 'òle Pólò nì 'o fìle dzó kàdrì nda na dhi 'á dhi, dré lizizóá sòdá kì kàdrì tí dhi: «Má nì kitswá tà ta mí dré bwà?» Dì sòdá kì kàdrì nda logó drá dhi: «Mí nì tákò Gírìkì ti tàle be?»

³⁸ Mì kònìdhi tsì Èzèpétò agó atú móndí kì kodzólèpi ligílé gò drìkònzìbhá ngùlù-su dhi kì drìzo lapázó àyi íbe duku na dhi 'i ko?»

³⁹ Dì, Pólò logó drá dhi: «Ma, ma Yúdà mvá angálèpi Tàrúsò bvò Kìlìkíyà àdhya lé dhi lésè dhi 'i. Dì ma móndí bhàandre rúku kyàkyà dhi lésè dhi 'i. Má adré ámi ti lizí, mí kòfèró má dré láti tà tàzo mónnyá zyandre kòni ì dré.»

⁴⁰ Dì sòdá kì kàdrì nda kòka'í dre dhi, Pólò dré ngàzo àyi totó àrà adrézó mbàle dzó kàdrì nda na dhi na gò, drígá bha kuru mónnyá zyandre nda kì kúlí kikízó. Dì ngá kòbhù ndiii dre dhi, dré tàzoá àyi dré Èbèrè ti sè dhi:†

22

¹ «Áma adrúpi i, áma atá íbe nì i, mì yi rè tà má dré adrélé tàle àmi dré áma tàrà gázo nì ì ká!»

† 21:40 21:40 A kitswá kpà kúlí «Èbèrè ti» kòni kì ladzá: «Àràméyà ti».

² I kòyi akódhi adrérà'a tà ta àyi dré Ebèrè ti sè dre dhi, ì dré gòzo vélé adrélé kíri wáláká ni ni lavú. Gò Pólò dré tàzoá dhi:

³ «Ma Yúdà mvá tile Tàrusò bvò Kìlikíyà àdhya lé dhi na dhi 'i. Di, à líkí tá ma mbàle kònwa Yèrusalémà 'a. Gàmàliyélè tadhá tá àma kí tábhí kí tátrítrí kúlí má dré ñile kyá dhi nì. Àma togó tá àtsi ró Gíká ni tà sè, àmi títi àndrò ni kya tíni.

⁴ Kàdré móndyá adrèbhá Yésu kòdhi ni láti lebè dhi ki tà sè dhi, má pfo tá àyi ki mǐ tsàle byá àyi ki dràdrà na. Má turú tá àyi àgo ró ìndì tòko ró nda ì lebhélé bãdzó na.

⁵ Kòwánà ki kàdrì ì bhàgo kàdrì títi dhi ìbe dhi ki kitswá tadhá dhi, tà má dré adrélé tàle kòdhi ì tà bàti 'i dhi. Má kisú tá ndìndì wárágà àyi nda ì dré tsìle àyi ki adrúpi Dàmàsékè na dhi ì dré dhi ì gò, má dré lizo ába kitswálé móndyá ka'ìbhá kònàle dhi ki turú adrìle Yèrusalémà le, à kònòró tà àyi dri be dhi bvò.»

Pólò títi, í ka'i Yésu ngíni ya dhi

(À kònò kpà Tà 'òle dhi ì 9:1-19; 26:12-18)

⁶ «Lókyá má dré tá adrérà'a tsàle ànyi Dàmàsékè làga ànyíànyi kítú rírí sè dhi 'á dhi, ngádra kàdrì bhù lésè dhi dré kòzo ngbǒ ró ngá kazá má làgàsè kúru.

⁷ Di má dré dhèzo kìní mi gò, má dré kúlí yǐzo tàá má dré dhi: <Sàwúlò, Sàwúlò, mí adrè áma mǐ pfo àdho tà sè?>

⁸ Má dré lizízóá dhi: <Mírì, mi àdhi 'i?> Di kúlí nda logó má dré dhi: <Ma, Yésu Nàzàrètà lésè, mí dré mína adrélé mǐ pfòle dhi 'i.>

⁹ Ama atsiàmú ì nò tá kpà ngádra nda 'í. Dì, ì nì tá àyíkya tà kúlí nda dré tá adrélé tàle má dré dhi kí àndu ko.

¹⁰ Gò má dré lizízóá dhi: <Mírì, lè má kò'o ngíni?> Mírì logó má dré dhi: <Mí nga lile Dàmàsékè na. Kònàle dhi, à nì tà tíí Giká dré bhàle mí kò'o dhi kí ta mí dré.>

¹¹ Dì má dré kitswálé ngá no ngádra nda nì lagulagu dré bwà ko dhi sè dhi, áma atsiàmú ì dré áma drígá rùzo, áma sèzo lizo má be Dàmàsékè na.

¹² Kònàle dhi, agó àlo rú be Anàníyà dhi dré alizo áma no. Akódhi nda tá móndí adrélépi tròle Mósè nì tatrítrí kúlí rú dhi 'í. Yúdà ànzì tíí Dàmàsékè na dhi ì adré tá kpà akódhi nì rú ta dóro.

¹³ Akódhi kàtsá áyi totó ànyi má làga dre dhi, dré tàzoá má dré dhi: <Áma adrúpi Sàwúlò, ámi mì kògò ngá no!> Gbă lókyá nda sè dhi, má dré gòzo adrélé ngá no gò, má dré akódhi nì nòzo.

¹⁴ Akódhi dré tàzoá má dré dhi: <Giká àma kí tábhí kya zì mì kitswálé tà í dré adrélé lèle 'òle dhi kí nì, kitswálé Dhya gyăgya dhi nì no, ìndì kitswálé akódhi nda nì kúlí yi tíá dhi bvó.>

¹⁵ Tàko ko, mí nì akódhi nì tà mí dré nòle ìndì mí dré yìle dhi kí longó móndyá tíí ì dré.

¹⁶ Dì nyànomvá dhi, mí adré àdho tà letè? Mí nga akódhi nì zì adrélé ámi Mírì ro, ìndì mí do bàtísimò, Giká kòdzìró mì ámi tàkonzì ì lésè be dhi bvó.>>

Pólò tíí, Mírì zì ì lile móndyá sùrú twá ro dhi ì véna ngíni ya dhi

17 «Má kàgò Yèrúsalémà le dre dhi, má dré adrézó tà zi Giká tí tépelò na gò, ngá dré afizó má dri toróbí tìni.

18 Má nò tá Mírì adrérà'a tàá má dré dhi: <Mí nga mbèlè pfòle Yèrúsalémà 'àsè. Tàko ko, mónnyá Yèrúsalémà 'a dhi ì kitswá àyikya áma tà mí dré adrélé longólé dhi kì ka'ì bwà ko.>

19 Má logó dhi: <Mírì, àyi nda ì nǐ dóro tàle dhi, má adré tá mána tatsílé lèsámbo dzó ì 'àsè mónnyá adrèbhá ámi ka'ì dhi kì turúbe lebhélé bǎdzó na, adrézó kpà àyi kì bhwa.

20 Kòdhi íbe dhi, lókyá à dré tá adrérà'a Sètèfánò, ámi tà longólépi dhi ni kàrí kutú dhi 'á dhi, ma tá mána kònàle, adrélé tà nda ni ka'ì, adrézó kpà dhya adrèbhá tá akódhi ni pfu dràle dhi kì kítá líkí.>

21 Dì Mírì dré tàzoá má dré dhi: <Mí lì, tàko ko, má ni ámi mu lìle làwú làvo na, mónnyá sùrú twá ro dhi ì véna.>>

Pólò tadhá dhi, ì Rómà agó 'ì

22 Mónnyá zyandre nda ì yi tá Pólò tsàle lókyá dré kúlí nda ni tǎrà'a. Gò ì dré ngàzo kúlí loyó, adrézó tàá dhi: «À kòtingá akódhi móndí ì kòfalésè! Kìtswá ína lídrì sè ko!»

23 Ì dré adrézó tetrélé, adrézó àyi kì kítá kì lebhé kǐní mi, adrézó tàpfulíndrì lomvó todàle kurú na.

24 Dì sòdá kì kàdrì nda dré Pólò ni 'òzo drìle fizo ába àyi kì dzó kàdrì na. Dré tàzoá dhi, à kòbhwà akódhi adrézó akódhi ni lizí, kòtáro tà mónnyá zyandre nda ì dré tá adrézó tetrélé í rú dhi ni àndu.

²⁵ Di, à kàdrò akódhi kitswálé bhwàle dre dhi, Pólò dré lizízóá sòdá ki drì kobhá ki àlo tí dhi: «Rómà ki tátrítrí kúlí ka'ì, mì kàdré móndí Rómà ro dhi ni bhwa, akódhi ni tàbvó ta àko ró dhi 'í?»

²⁶ Di sòdá ki drì kòlepi nda kòyi kúlí nda dre dhi, dré lizo longóá sòdá ki kàdrì nda dré, tàzoá dhi: «Mí adré tá 'òle àdho tà 'o? Tàko ko, agó kòdhi ina móndí Rómà ro dhi 'ì!»

²⁷ Di sòdá ki kàdrì nda dré áyi kisízó ànyi Pólò làga, lizíá tíá dhi: «Mí tà rè má dré ká: Mì móndí Rómà ro dhi 'i bàti?» Pólò logó dhi: «Àyíya, kònìni.»

²⁸ Sòdá ki kàdrì tà dhi: «Má fè mána làfa kàdrì, atsázó móndí Rómà ro dhi ró.» Di Pólò logó dhi: «Mána, à ti ma móndí Rómà ro dhi ró dhi titì.»

²⁹ Gbă kòdhwa, sòdá adrèbhá tá 'òle Pólò ni lizí dhi ì dré akódhi ni tayízó. Di tirì dré sòdá ki kàdrì nda ni 'òzo, dré nìle í 'o tá Pólò adrélépi Rómà ro ni adròle nyèrì sè dhi sè.

Pólò pfò Yúdà ànzi ki bhàgo kàdrì i kandrá

³⁰ Kítú bvóá dhi sè dhi, sòdá ki kàdrì nda dré kòwánà kàdrì ki 'òzo ru kimó bhàgo kàdrì títi dhi ìbe. Di dré Pólò ni trizo gò, 'òzoá apfòle àyi nda i kandrá, kitswázó tà Yúdà ànzi ì dré adrézó akódhi ni asíkì dhi ni àndu ni dhi bvó.

23

¹ Di Pólò dré ngàzo bhàgo kàdrì nda ki no dèi gò, tàzoá dhi: «Áma adrúpi i, áma togó arókì ma ko tà títi má dré 'òle Gíká kandrá atsálé ándrò kònìdhi dhi ì sè dhi.»

² Gbã kòdhwa, kòwánà ki kàdrì rú be Anàníyà dhi dré mónnyá adrèbhá Pólò làga dhi ki 'òzo akódhi nì ti sa.

³ Di Pólò dré tazoá drá dhi: «Mi, àbè rúbhá tswàle mvèle kemve dhi ró nì, Gìká nì ámi tswa nì! Mí lírì mína kònàle kitswálé áma tàbvó ta àma ki tátírítrí kúlí sè. Di, mí 'o mína ma tswàle, adrézó tátírítrí kúlí nda nì ɲo.»

⁴ Gò àyi adrèbhá Pólò làga nda ì dré tazoá drá dhi: «Mí 'o mi ngíni adrélé Gìká nì kòwánà ki kàdrì nì lodhá kònini dhi?»

⁵ Di Pólò logó dhi: «Adrúpi i, má nì tá ko tàle dhi, akódhi kòwánà ki kàdrì 'i dhi. Angyá ko, Gìká nì Kúlí adré tàá dhi: <Mí kòtà tà kònzi ámi mónnyá ki kàdrì rú ko.>»*

⁶ Di Pólò nì tá tàle dhi, bhàgo kàdrì ru kimóbhá nda ì kòfalé dhi, móndí àruka ì tá Sàdùkáyò 'i, ìndì àruka nì ì tá Fàrìsáyò 'i dhi be. Di dré kúlí yòzo tazoá àyi dré dhi: «Áma adrúpi i, ma mána Fàrìsáyò 'i, ìndì Fàrìsáyò mvá 'i. A adré áma tàbvó ta ándrò kònini, má dré adrélé mì bha Gìká véna adrézó ka'íá dhi, mónnyá dràbhá dre dhi ki nga dràdrà 'ásè dhi sè!»

⁷ Kòtà tà nda dre dhi, lawà dré kizo Fàrìsáyò ì kòfalésè Sàdùkáyò íbe gò, mónnyá zyandre nda ì dré ru lanzízó.

⁸ (Tàko ko, Sàdùkáyò ì adré àyikya tàá dhi, ngangà dràdrà 'ásè dhi yókódhó, ìndì ángéló ì tírì íbe dhi ì yókódhó. Di, Fàrìsáyò ì adré àyikya tà nda ki ka'í títi.)

⁹ Di lawà nda dré véle kizo lavúlé gò, tátírítrí kúlí tadhábhá àruka Fàrìsáyò ró dhi ì dré ngàzo

* 23:5 23:5 A kònò Pfòma 22:27.

adrélé tà kayí rinyí sè, adrézó tàà dhi: «Mà kisú àmakya tà kònzi àlo dhi agó kònìdhi véna ko. Aruka ni, tirí 'i yà, kó ngalé ángéló 'i yà dhi tà tà drá nì!»

¹⁰ Di lawà nda dré tá adrélé lile drìdrì dhi sè dhi, sòdá ki kàdrì nda adré tá ngá ro, ì ni dra Pólò ni ru pfùle dràle dhi sè. Di dré lazizóá àyi sòdá i dri dhi, ì kòsi akódhi ni apá àyi drígàsè, drìle lizo ába àyi ki dzó kàdrì na.

¹¹ Kítú nda ni ngátsi sè dhi, Mírì dré agázó Pólò kandrá tàà drá dhi: «Mí tsi togó! Ngóro mí dré áma tà longólé kònwa Yèrusalémà 'a dhi tíni dhi, adré kpá leá dhi, mí kòlongó áma tà Rómà na.»

Yúdà ànzi ì yi ru kitswázó Pólò ni pfu dràle

¹² Ngá kòwa dre dhi, Yúdà ànzi àruka ì dré ru yìzo gò, mòndrà sizo àyi kòfalésè tàzoá dhi, ì kitswá ngá nya ko ìndì ngá mvu ko, tsàle ì dré Pólò ni pfurà'a dràle dhi 'á.

¹³ Dhya ru yibhá tà nda dri dhi ì lavú tá nyadhì-rì.

¹⁴ Di ì dré lizo kòwánà kàdrì i véna bhàgo íbe, tàà àyi dré dhi: «Mà sè mòndrà àma kòfalésè tàzoá dhi, mà kitswá ngá nya ko ìndì ngá mvu ko, tsàle lókyá mà dré dra Pólò ni pfùzo dràle dhi 'á.

¹⁵ Di nyànomvá dhi, àmi túmání bhàgo kàdrì íbe dhi i, mì kòlizi sòdá ki kàdrì, kògòró Pólò ni 'o apfòle àmi kandrá, ngóro mì lè tá akódhi ni tà ndàle nìle kyá na tíni. Di àma ró dhi, mà ni adrè rìle kitswálé akódhi ni pfu dràle drìdrì dré dra atsázó kònwa dhi kandrá.»

16 Dì, tà ì dré ru yìzo 'òá Pólò rú nda nì rúbí dré dhèzo akódhì nì kòdromvá bína gò, akódhì nda dré lìzo longóá Pólò dré sòdá kì dzó kàdrì na.

17 Gò Pólò dré sòdá kì drì kobhá kì àlo azízó, tàzoá drá dhi: «Mí drì kàdhùrà kònìdhi lìzo ába sòdá kì kàdrì véna. Tàko ko, akódhì tà ìbe longólé drá.»

18 Dì sòdá kì drì kòlepi nda dré akódhì nì drìzo lìzo ába sòdá kì kàdrì véna, tàzoá dhi: «Pólò 'ìle bãdzó na kòdhi zi tá ma lizílé, má kàdzíró kàdhùrà kònìdhi mí vélé. Angyá ko, akódhì tà ìbe longólé mí dré.»

19 Dì sòdá kì kàdrì nda dré kàdhùrà nda nì drígá rùzo, akódhì nì drìzo gàrà dri gò, lizízóá tíá dhi: «Mí adré àdho tà le longólé má dré?»

20 Dì kàdhùrà nda logó dhi: «Yúdà ànzi ì yi ru ámi lizízó, mí kò'oró Pólò pfòle kídru bhàgo kàdrì ì kandrà, ngóró ì lè tá akódhì nì tà ndàle nìle kyá na tìni.

21 Adré dì lèá dhi, mí kòka'í mína ko. Tàko ko, àyi kì àruka ànyíànyì nyadhi-rì dhi ì adré àyikya rìle akódhì bvó láti 'á. Ayì nda ì sì mòndrà tàzoá dhi, ì kitswá ngá nya ko ìndì ngá mvu ko tsàle lókyá ì dré dra akódhì nì pfùzo dràle dhi 'á. Nyànómvá kònìdhi, àyi gànzi ró, adrélé ngbà 'í ámi kúlí letè kòdhya.»

22 Dì sòdá kì kàdrì nda dré lazízóá kàdhùrà nda dri dhi: «Mí kòtà tà mí dré longólé má dré kòdhi dhya àlo dré ko.» Gò dré akódhì nì tayízó lile.

A mù Pólò gùvèrènére Fèlikisì véna Kàyisàríyà na

23 Dì sòdá kì kàdrì nda dré áyi sòdá kì drì kobhá rì dhi kì azízó, tàzoá àyi dré dhi: «Mì ledé tà tíí

dhi i kitswázó sòdá kámá-rì dhi ki dri, túmání sòdá nyadhi-na-drì-mudrí dònjí i dri dhi íbe, ìndì sòdá kámá-rì dìlì íbe àyi drígá dhi íbe, lizo àyi íbe sáà nzi-drì-su ngátsi àdhya sè Kàyìsàriyà na.

²⁴ Mì bhà kpà dònjí i kitswálé Pólò ni do tsàle byá gùvèrènerè Fèlíkišì véna líná dhi bvó.»

²⁵ Dì dré wárágà tìsìzo gùvèrènerè nda dré kònìni:

²⁶ «Ma, Kàlàwùdíyò Lìsíyà, má adré wárágà kònìdhi ni tìsì mi, atálágó, gùvèrènerè Fèlíkišì dré. Mòdo mí dré!

²⁷ Yúdà ànzi ì ru tá agó má dré adrélé mùle mí véna kònìdhi gò, ì dré tá adrézó 'òle akódhi ni pfu dràle. Dì má dré yìzoá tàle dhi, akódhi móndí Rómà ro dhi 'i gò, mà dré lizo sòdá mána íbe akódhi ni apá àyi drígàsè.

²⁸ Má lè tá tà ì dré adrézó akódhi ni asíkì ásà dhi ni àndu nìle gò, má dré akódhi ni 'òzo pfòle àyi ki bhàgo kàdrì i kandrá.

²⁹ Má dré kisúzóá dhi, ì adré akódhi ni asíkì àyi ki tátítrí kúlí ni tà sè. Dì, tà tà bhàzo akódhi dri kitswálé dràdrà sè yà, kó ngalè bã sè yà dhi tá yókódhó.

³⁰ Má dré yìzoá tàle dhi, ì yi tá ru kitswázó akódhi ni pfu dràle dhi, má dré akódhi ni mùzo lile gbà lókyá nda sè mí véna. Má dré kpà lazízóá akódhi ni asíkìbhá i dri dhi, ì kòlì tà ì dré adrézó akódhi ni asíkì ásà dhi ki ta mí kandrá.»

³¹ Dì sòdá nda ì dré Pólò ni drìzo lizo ába ngátsi sè ngóro tá tàle àyi dré dhi tìni gò, ì dré tsàzo bhàandre rú zìle Atípátrì dhi na.

³² Kítú bvóá dhi sè dhi, ì dré akódhi ni tayízó sòdá dònjí i dri nda i drígá, ì kògòro lile ába be

dhi bvó. Gò àyi ìbhá pá sè dhi ì dré àyikya nzìzo àyi ki dzó kàdrì na.

³³ Dì sòdá dòngí i dri nda ì kòtsa Kàyìsàriyà na dre dhi, ì dré wárágà nda ni fèzo gùvèrènére Fèlíkisì dré gò, Pólò ni tayízó akódhi drígá.

³⁴ Dì gùvèrènére nda dré wárágà nda ni nàzo gò, lizízóá Pólò tí ngalè akódhi angá tá bvò ángùdhi lésè ya dhi. Kòyi tàle dhi, akódhi angá tá Kìlíkiyà lésè dhi dre dhi,

³⁵ dré tàzoá drá dhi: «Má ni ámi yi lókyá ámi asíkìbhá ì dré dra atsázó dhi tú.» Gò dré Pólò ni 'òzo líkílé Èródè ni dzó kàdrì na.

24

Yúdà ànzi ì asíkì Pólò Fèlíkisì kandrá

¹ Kítú nzi àmvolésè dhi, kòwánà ki kàdrì Anàniyà ì dré tsàzo bhàgo àruka íbe ìndì dhya adrélèpi tá kúlí ta àyi dré, rú be Tèrùtúlò dhi be Kàyìsàriyà na. Gò ì dré tà ì dré tá adrézó Pólò ni asíkì ásà dhi ki tàzo gùvèrènére Fèlíkisì kandrá.

² A kàzì Pólò dre dhi, Tèrùtúlò nda dré ngàzo tà ta akódhi rú kònini: «Atálágó Fèlíkisì, mà adré lenzélé tà kìdrìkìdri mà dré adrézó ába lókyá be vwàvwà ro mí zàle dhi ni tà sè, ìndì tà mí dré kisùle ladzálé atsálé dóro àma ki bvò kònìdhi lé dhi ki tà sè.

³ Mà adré tà nda ki no lókyá wáyì sè ìndì àrà títi ì 'àsè gò, mà dré adrézó àwoyà ta mí dré togó wáyì sè.

⁴ Dì, má lè mána ámi lókyá kizálé ko. Má adré di ámi ti lizí, mí kòyiró àma lókyá tsà sè ámi togó dóro sè.

⁵ Mà kisú dhi, agó kònìdhi ína drìkònzi líyí 'i. Adré móndí ki kodzó ligílé Yúdà ànzi bvò wáyi 'ásè dhi i kòfalésè. Akódhi mónnyá adrèbhá dhya Nàzàrétà lésè dhi ni láti kinzò ro dhi ni lebè dhi ki kàdrì ki àlo 'i.

⁶ Tabhì tá ndìndì àma ki tépelò 'òle atsálé ndĩ ró gò, mà dré akódhi ni rùzo.*

⁸ Ámi tàndi, mí ni kitswá akódhi ni lizí, kitswázó tà títi mà dré adrézó akódhi ni asíkì ásà kòdhi ki àndu ni kyá.»

⁹ Gò Yúdà ànzi ì dré kpà tàzoá dhi, tà títi Tèrùtúlò dré tàle Pólò rú nda i tà bàti 'i.

Pólò ga áyi tàrá Fèlíkisì kandrà

¹⁰ Dì gùvèrènerè nda dré drìgá bhèzo Pólò véna kòtáro tà gò, Pólò dré ngàzo tàá dhi: «Má nĩ tàle dhi, mí dhya adrélépi tàbvò ta bvò kònìdhi drìle dhi 'i kóná be bĩ dhi be. Ásà dhi, ma arí íbe adrézó áma tàrá ga mí kandrà.

¹¹ Ngóro mí dré kitswálé nìle be dhi tíni dhi, lavú rè kítú mudrí-drì-rì ko, má mbà tá Yèrúsalmà na kitswálé Gíkà ni lindrì bha.

¹² Dhya adrèbhá áma asíkì kòni ì kisú tá ma tépelò na adrérà'a tà kayí móndí íbe yà, kó ngalè adrérà'a móndí ki kodzó ligílé yà dhi ko. Ì kisú tá kpà ma adrérà'a 'òá kònìni Yúdà ànzi ki lìsámbò dzó i 'ásè yà, kó ngalè àrà àzya bhàandre nda lé dhi na yà dhi ko.

* **24:6 24:6** Wárágà Gíkà ni Kúlí tisìzo àyi dri drìdrì dhi i léna dhi, à adré kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Mà lè tà akódhi ni tàbvò tàle ngóro àma ki tàtrítí kúlí dré adrélé tàle dhi tíni. 7 Dì, sòdá ki kàdrì Lisíyà dré ína akódhi ni pàzo àma drìgàsè rìnyí sè. 8 Gò dré tàzoá dhi, akódhi ni asíkìbhá ì kàpfò akódhi ni tà ta mí kandrà.]

13 I kitswá kpà tadhá dhi, tà ì dré adrézó áma asíkí ásà dhi ì tà bàti 'i dhi bwà ko.

14 Di, má adré mána tà kònìdhi ni ka'í kòdhya: Má adré láti ì dré adrélé zìle kinzò ro nda ni lebè, adrézó Gìká àma kì tábhí kya ni lindrì bha ásà. Má adré kpà tà títi tìsìle Mósè ni tátírítrí kúlí na ìndì pròfétà kì búkù ì 'ásè dhi kì ka'í.

15 Má adré kpà mì bha Gìká véna, adrézó ka'íá àyi kòni kya tíni dhi, móndyá títi gyägya ró ìndì kònzì ró dhi kì nga dràdrà 'ásè.

16 Di ásà dhi, má adré ngbú adrélé áma togó líkí, má kàdré ró tà àko má rú Gìká kandrà, ìndì móndí ì kandrà.

17 Má dré tá tsàle Yèrúsalemà na ko kóná bí dhi sè dhi, má gò tsàle kònàle kitswá lé ngá fe lemerèbhá áma sùrú na dhi ì dré, ìndì kitswá lé ngá fe Gìká dré.

18 I kisú tá ma adrérà'a tà kòdhi kì 'o tépelò na, àkò má temvé tá ma dre dhi 'á. Ama tá túmání móndí zyandre dhi íbe ko. Má 'o tá kpà tà àlo wàyá ro ko.

19 Di, Yúdà ànzì àruka angábhá bvò Asíyà àdhya lésè dhi ì tá àyikya kònàle. Adré tá leá dhi, àyi nda ì kàdré áma asíkí kònwa mí kandrà dhi àyi, ì kàdré tà íbe tàle má rú dhi.

20 Adré kó leá dhi, dhya kòni ì kòtà tà kònzì ì dré tá kisulé má vélé, má dré tá pfòrà'a Yúdà ànzì kì bhàgò kàdrì ì kandrà dhi 'á dhi.

21 Aruka ni, tà nda tà má dré tá yòle àyi kandrà kònìdhi 'i: «A adré áma tàbvó ta àmi kandrà ándrò kònìni, má dré adrélé ka'íá tàle dhi, móndyá dràbhá dre dhi kì nga dràdrà 'ásè dhi sè!»

²² Dì Fèlíkisì, Mírì ni láti ni tà nìlepi dóro nda, dré ru kimoma nda ni 'òzo akílé gò, tàzoá àyi dré dhi: «Lókyá sòdá kí kàdrì Lìsíyà dré dra atsázó dhi tú dhi, má ni àmi kí tà kòdhi ni bvó lanzí.»

²³ Gò dré lazizóá sòdá kí drì kòlepi dri dhi, kòbhà sòdá àruka í adrélé Pólò ni líkí. Dì, à kòtayí akódhi adrélé tà àruka dré adrélé lèle 'òle dhi kí 'o, ìndì à kòtayí akódhi ni arúpi í adrélé akódhi ni lomí.

Pólò pfo Fèlíkisì í kandrà Drùsílà be

²⁴ Kítú àruka í kòlavú dre dhi, Fèlíkisì í dré gòzo tsàle tòkó ni rú be Drùsílà adrélépi Yúdà mvá ro dhi be. Dré Pólò ni azizó gò, akódhi ni yìzo adrérà'a tà adrézó Yésu Krísto ni ka'í dhi ni tà ta.

²⁵ Dì Pólò dré tá adrérà'a tà ta tà gyăgya 'òma ni tà dri, lovó mvòma ni tà dri, ìndì tàbvó tàma adrélépi alìle dhi ni tà dri dhi 'á dhi, tirì dré Fèlíkisì ni 'òzo gò, dré tàzoá dhi: «Tà kòdhi kítswá kítú ándrò dhi sè dre. Mí lì. Má kòkisú lókyá àzya dre dhi, má ni go ámi azí.»

²⁶ Kòdhi íbe dhi, Fèlíkisì adré tá ína mǐ bha, Pólò kòfèró làfa í dré. Àsà dhi, adré tá akódhi ni azí rà, í kàdréro tà tití tùmání.

²⁷ Kóná rǐ dhi í kòlavú kònìni dre dhi, Pòrùkíyò Féstò dré atsázó gùvèrènerè ro Fèlíkisì ni àrà 'a. Dì Fèlíkisì dré tá adrélé Yúdà ànzi kí togó le 'òle kinílé dhi sè dhi, dré Pólò ni tayízó adrélé bǎdzó na.

25

Pólò pfo Féstò kandrà

¹ Kítú na Féstò ni tsàma bvò Yùdáyà àdhyà na dhi àmvolésè dhi ì kòlavú dre dhi, akódhi dré ngàzo Kàyìsàríyà lésè lile Yèrúsalémà na.

² Kònàle dhi, Yúdà ànzi ki kòwánà kàdrì ì àyi ki kàdrì àruka íbe dhi, ì dré tsàzo tà ì dré tá adrézó Pólò ni asíkì ásà dhi ki ta akódhi kandrá. Gò ì dré Féstò ni ti lizízó,

³ kò'oró Pólò lile tàbvó tàle Yèrúsalémà na, àyi ki togó 'òzo kinílé dhi bvó. Ƴ lizí tá kònìni tàko ko, ì adré tá 'òle móndí ki bha rìle akódhi bvó, ì kòpfuró akódhi dràle láti 'á be dhi bvó.

⁴ Di, Féstò dré logózoá àyi dré dhi: «À adré Pólò ni líkí bãdzó na Kàyìsàríyà na. Áma tãndi, má adré 'òle lile kònàle.

⁵ Di akódhi nda kò'o tà kònzi dhi, lè mà kòlì túmání àmi ki kàdrì àruka íbe, ì kòtáró tà ì dré adrézó akódhi ni asíkì ásà dhi ì kònàle.»

⁶ Féstò kàdré kònàle kítú nzi-drì-na yà, kó ngalè mudrí yà dhi dre dhi, dré gòzo lile Kàyìsàríyà na. Di kítú bvóá dhi sè dhi, dré lírízó tàbvó tãrà na gò, Pólò ni 'òzo apfòle í kandrá.

⁷ Pólò kàpfò dre dhi, Yúdà ànzi alìbhá Yèrúsalémà lésè dhi ì dré ngàzo akódhi ni gàrà ki kúru gò, ì dré asíkìzoá tà kàdrìkàdrì ì sè bí. Di, ì kitswá tá àyikya tadhá dhi, tà nda ì tà bàti 'i dhi bwà ko.

⁸ Gò Pólò dré ngàzo áyi tãrà ga, tàzoá dhi: «Má 'o tà kònzi àlo Yúdà ànzi ki tãtrítrí kúlí rú yà, àyi ki tépelò rú yà, kó ngalè Rómà ki ópí kàdrì rú yà dhi ko.»

⁹ Di Féstò dré tá adrélé Yúdà ànzi ki togó le 'òle kinílé dhi sè dhi, dré lizízóá Pólò tí dhi: «Mí ka'í

lìle Yèrúsalémà na, má dré kitswázó ámi tàbvó ta kònàle dhi 'í?»

¹⁰ Di Pólò logó dhi: «Má adré áma totó kònwa tàbvó tǎrà Kàyísàrà àdhya 'á. Adré leá dhi, à kòtá áma tàbvó kònwa. Má 'o tà kònzi àlo dhi Yúdà ànzi ì rú ko, ngóró mí dré nìle be dhi tìni.

¹¹ Di, má kò'o mána tà kònzi àlo kitswálépi dràdrà sè dhi 'í dhi, má kitswá dràma ga ko. Di, tà ì dré adrézó áma asíkì ásà dhi ì kàdré àyíkya kinzò 'ì dhi, dhya àlo kitswá áma fe àyi drígá bwà ko. Má adré mána ámi lizí, mí kòmùró ma Kàyísàrà dré tàbvó tàle nì!»

¹² Di Féstò dré tà tazo áyi drì tabhá íbe gò, logózóá dhi: «Mí lizí Kàyísàrà ámi tàbvó ta nì, mí nì di tsa Kàyísàrà nda kandrà!»

Pólò pfo ópí Agùrípà ì kandrà Bèrùnìkè be

¹³ Kítú àruka ì àmvolésè dhi, ópí Agùrípà ì amvùpi nì Bèrùnìkè be dhi ì dré tsàzo mòdo fe Féstò dré Kàyisàriyà na.

¹⁴ Di ì dré tá adrélé gǐle kònàle dhi sè dhi, Féstò dré Pólò nì tà títízó ópí nda dré. Tà tá dhi: «Agó àlo Fèlíkisì dré tayílé bãdzó na dhi rè dhu kònwàrè.

¹⁵ Má dré tá lizo Yèrúsalémà na dhi, Yúdà ànzi kì kòwánà kàdrì ì àyi kì bhàgo íbe dhi ì alì tá akódhi nda nì asíkì má kandrà gò, ì dré áma lizí, má kònòró tà akódhi dri.

¹⁶ Má dré logózóá àyi dré dhi, àma Rómà ro dhi ì, mà adré gà móndí fe à kònòró tà dríá dhi, tàbvó nì nì ta àko ró ko. Be ró dhi, lè akódhi kòyi rè zyà tà àyi asíkìbhá ì dré adrélé tàle í rú dhi ì

gò, lókyá fèzo akódhi dré áyi tàrà gàzo tà nda i sè 'íká.

¹⁷ Dì àyi nda ì dré tá atsázó kònwa dhi, má tígí tá tà nda ko. Be ró dhi, kítú bvóá dhi sè dhi, má dré lírízó tàbvó tàrà na gò, agó nda ni 'o apfòle má kandrà.

¹⁸ Dì, akódhi ni asíkìbhá nda ì kònga tà ta dre dhi, tà ì dré tàle akódhi rú dhi i tá kònzi ngóro má dré tá adrélé kisùle dhi tìni ko.

¹⁹ Be ró dhi, ì adré tá àyikya tà kayí akódhi be àyi ki tàndi ki Gíká ni tà dri, ìndì agó àlo dràlepi, rú be Yésu dhi ni tà dri. Dì, Pólò adré tá ína tàá dhi, akódhi nda lídrì íbe.

²⁰ Ma ró dhi, má nǐ tá ngalè má ni tà làsú be kònìni dhi ni bvó ta ngíni ya dhi ko. Ásà dhi, má dré lízízóá ngalè Pólò ni kitswá ka'íá líle tàbvó tàle Yèrúsalémà na yà dhi.

²¹ Dì, Pólò dré ína áma lízízó, má kòmùró i àma ki ópí kàdrì Kàyìsàrà dré tàbvó tàle nì. Dì má dré akódhi ni 'òzo adrélé líkílé bǎdzó na, tsàle lókyá má dré kitswázó akódhi ni mu Kàyìsàrà véna dhi 'á.»

²² Gò Agùrípà dré tàzoá Féstò dré dhi: «Má adré mána agó kòdhi ni le yǐle.» Féstò logó dhi: «Mí ni akódhi ni yi kǐdru.»

²³ Kítú bvóá dhi sè dhi, Agùrípà i Bèrùnìkè be dhi ì dré atsázó mǐlanzilanzì be bí. I dré afízó tàbvó tàrà le sòdá ki kàdrì íbe ìndì dhya kàdrìkàdrì bhàandre nda àdhya íbe. Gò Féstò dré Pólò ni 'òzo apfòle àyi kandrà,

²⁴ tàzoá dhi: «Ópí Agùrípà, ìndì àmi títì àma íbe ni i, mì nò rè agó kònìdhi ká! Yúdà ànzi títì Yèrúsalémà na ìndì kònwa Kàyìsàríyà 'a dhi

ì atsá tà ta akódhi rú má kandrà, yòzoá kúlí 'u'ù sè dhi, akódhi kitswá dràdrà sè.

²⁵ Dì ma ró dhi, má kisú mána tà àlo dré 'òle kitswálépi dràdrà sè dhi ko. Dì, akódhi dré áma lizilé áyi mu Kàyìsàrà dré tàbvó tàle nì dhi sè dhi, má nò dóro nì, akódhi nì mùle vélána dhi.

²⁶ Dì, ma mána tà pyà má dré kitswálé tisìle àma ki ópí kàdrì nda dré akódhi nì tà dri dhi àko. Ásà dhi, má 'o akódhi apfòle àmi kandrà, lavulé dhi, mi, ópí Agùrìpà kandrà, mà kònì akódhi nì lizí dhi, má kòkisúró tà má dré kitswálé tisìle akódhi nì tà dri dhi be dhi bvó.

²⁷ Tàko ko, kitswá má dré móndí 'ìle dhi nì mùzo Kàyìsàrà véna, tà akódhi nì asíkìzo ásà dhi ki tadhá àko ró dhi ko.»

26

Pólò ga áyi tàrà Agùrìpà kandrà

¹ Gò Agùrìpà dré tàzoá Pólò dré dhi: «Mí nì kitswá kúlí ta mí rúsè, ámi tàrà gàzo.» Dì Pólò dré drígá bhàzo kuru gò, tà tàzo áyi tàrà gàzo kònìni:

² «Ópí Agùrìpà, ma mána arí ìbe, má dré adrélé áma tàrà ga àndrò mí kandrà tà títi Yúdà ànzi ì dré adrézó áma asíkì ásà dhi ì sè dhi sè.

³ Tàko ko, mí nì mína Yúdà ànzi kì labhi ì, tà ì dré adrézó ru kayí àyi kòfalésè ásà dhi ìbe títi dhi ì dóro lavulé. Má adré dì ámi ti lizí, mí kòyiró ma togó be vwàvwà.

⁴ Yúdà ànzi títi dhi ì nì áma tà dóro, kídhólé áma anzi áma tàndi nì bvò na dhi lésè, tsàle lókyá má dré tá adrérà'a Yèrúsalmà na dhi 'á.

⁵ I ñi ma kínó lésè, ìndì ì kòlè dhi, ì ni kitswá tadhá, má 'o tá àma ki Gìká ni tà ngóró Fàrìsáyò adrèbhá 'òá togó be àtsi ró dhi ki àlo ró ngíni ya dhi.

⁶ Di à adrè áma tàbvó ta ándrò kònìni, má dré adrélé mì bha tà Gìká dré tá lazilé àma ki tábhí ì dré dhi ñi tà sè dhi sè.

⁷ Tà lazilé nda, tà àma ki sùrú mudrí-dri-rì dhi ì dré adrézó mì bha kitswázó kisúá, ì dré adrèrà'a Gìká ni tà 'o togó be àtsi ró kítú be ìndì ngátsi be dhi 'á dhi 'i. Opí Agùrípà, má dré kpà adrélé mì bha tà nda sè dhi sè dhi, Yúdà ànzi ì adrè áma asíkì ándrò.

⁸ Ami adrèbhá kònwa ni i, mì kitswá àmikya ka'íá ko tàle dhi, Gìká adrè móndyá dràbhá dre dhi ki tingá dràdrà lésè dhi àdho tà sè?

⁹ Wáláká dhi, áma tàndi má ka'í tá kpà dhi, lè tá má kò'o tà títi dhi ì kitswázó ligílè Yésu Nàzàrètà lésè dhi ni rú be.

¹⁰ Di kòrìdhi tá tà má dré 'òle Yèrúsalémà na dhi 'i. Kòwánà kàdrì ì fè tá rìnyí má dré Yésu ni ka'ìbhá bí dhi ki turúzó lebhélé bǎdzó na. A dré tá adrèrà'a 'òle àyi ki tupfú todràle dhi 'á dhi, má adrè tá mána ka'íá dhi, tà nda kàdré kònìni.

¹¹ Má adrè tá tatsíle lèsámò dzó ì 'àsè adrélé tà ñobe àyi dri, adrézó àyi ki 'o rìnyí sè, ì kògàrò àyi ki tà ka'íka'í be dhi bvó. Áma togó dré tá adrélé aswálé àyi rú tà tàndi ró dhi sè dhi, má adrè tá lile àyi ki mì pfobe, tsàle byá móndyá sùrú twá ro dhi ki bhàandre ì 'àsè.»

Pólò títi, í ka'í Yésu ngíni ya dhi

(À kònò kpà Tà 'òle dhi ì 9:1-19; 22:6-16)

12 «Di tà nda kòdhi sè dhi, má adré tá lile Dàmàsékè na, kitswálé àzì kòwánà kàdrì ì dré tá bhàle má drígá dhi ni 'o rìnyì ì dré fèle má dré dhi sè.

13 Ópí, má dré tá adrérà'a láti 'á kítú rírì sè dhi 'á dhi, má dré ngádra bhù lésè dhi ni nòzo adrérà'a kòle kítú ni lagulagu lavú, adrérà'a ngá kazá àma làgàsè kúru áma atsiàmu íbe.

14 Di mà dré ledhézó títi kìnì mi gò, má dré kúlí yìzo tàá má dré Èbèrè ti sè dhi: <Sàwúlò, Sàwúlò, mí adré áma mǐ pfo àdho tà sè? Mí dré adrélé kùtsí to pá sè dhi kòkóròko mí dré.>*

15 Di má dré lizízóá dhi: <Mírì, mi àdhi 'i?> Mírì dré logózóá má dré dhi: <Ma Yésu mí dré mína adrélé mǐ pfòle dhi 'i.

16 Di mí nga ámi totó pá dri! Má agá mí kandrà ámi bha adrélé áma àzì 'òlepi ró ìndì áma tà longólépi ró. Mí ni áma tà mí dré nòle dhi i, ìndì tà má dré dra tadhálé mí dré dhi íbe dhi kǐ longó móndí ì dré.

17 Má ni ámi apá ámi tàndì ni sùrú ì drígàsè ìndì móndyá sùrú twá ro dhi ì drígàsè. Tako ko, má adré mána ámi mu àyi nda ì véna

18 kitswálé àyi kǐ mǐ nzi, ì kàpfòró tínímvá lésè atsálé ngádra 'á, ìndì ì kàpfòró Sàtánà ni rìnyì zàlésè atsálé Gíká véle, akódhi kòtrírò àyi kǐ tàkonzì ì gò, àrà fèzo àyi dré móndyá í dré bhàle twá adrélé ína ró àyi kǐ tà kǎ'ika'í sè dhi ì kòfalé.>

* 26:14 26:14 Kúlí «Mí dré adrélé kùtsí to pá sè dhi kòkóròko mí dré» kòni ì adré làá tàle dhi: «Mí dré adrélé ligilé tà má dré adrélé lèle 'òle dhi íbe dhi kòkóròko mí dré.»

19 Di, ópí Agùrípà, má ka'í tá tà Giká dré tadhálé má dré nda ni 'òle togó wáyi sè.

20 Di má dré rè zyà lizo Giká ni kúlí longó móndyá Dàmàsékè na dhi i dré. Gò má dré lizo longóá móndyá Yèrúsalémà na dhi i dré, tùmání móndyá bvò wáyi Yùdáyà àdhya 'ásè dhi íbe, ìndì móndyá sùrú twá ro dhi íbe. Má tà tá àyi títi nda i dré dhi, ì kòladzá àyi ki togó agòzo Giká vélé, ìndì ì kàdré tà adrèbhá tadhá dhi ì ladzá àyi ki togó káyà dhi ki 'o kòdhya.

21 Tà nda kòdhi sè dhi, Yúdà ànzi ì ru tá ma tépelò na gò, ì dré láti ndàzo kitswázó áma pfu dràle.

22 Di, Giká su ína má rú atsálé ándrò kònìdhi gò, má dré adrézó tà má dré nòle ìndì má dré yìle dhi ki longó móndyá títi tàko ìndì kàdrì ro dhi i dré. Má adrè ngbà 'í tà pròfètà i Mósè be dhi ì dré tá longólé dhi ki longó kòdhya.

23 † longó tá dhi: «Mèsíyà ni kizà nya, dré ngàzo drìdrì dràdrà 'ásè móndyá àruka títi dhi i kandrána gò, dré ngádra lídrì àdhya ni tà longózó àyi tàndi ni sùrú i dré, tùmání móndyá sùrú twá ro dhi íbe.»†»

Pólò azí Agùrípà Yésu ni ka'í

24 Pólò dré tá adrérà'a àyi tàrà ga kònìni dhi 'á dhi, Féstò dré kúlí yòzo tàzoá dhi: «Pólò, ámi drì abí dre! Tà kàdrì mí dré ndàle nìle dhi ì adrè ámi drì kizá nì!»

25 Di Pólò dré logózóá dhi: «Atálágó Féstò, ngá kizá áma drì ko! Tà má dré adrélé tàle kòdhi i, tà bàti 'i ìndì tògyakúlí 'i.

† 26:23 26:23 A kònò Èsáyà 42:6; 49:6.

²⁶ Ópí Agùrípà yi ína tà kòdhi ì dre. Má adré dī tà nda kī ta akódhi kandrá tiri àko. Má nǐ tàle dhi, tà nda kī àlo zù ì akódhi dré ko dhi be. Tàko ko, tà nda ì 'o ru lùzu ró ko.

²⁷ Ópí Agùrípà, mí ka'ì tà pròfètà ì dré longólé dhi ì? Má nǐ, mí ka'ì 'í dhi be!»

²⁸ Dì Agùrípà tà Pólò dré dhi: «Mí adré tsǐ kisùá dhi, lókyá tsà kònìdhi sè, mí ni áma 'o atsálé Krísto ni ka'ilepi ró dhi bàti?»

²⁹ Dì Pólò logó dhi: «Kàdré lókyá tsà sè yà, kó ngalè lókyá vwàvwà sè yà dhi, má adré Gǐká nǐ ti lizí, mǐ kàtsáro má tǐni túmání món dyá títi adrébhá áma kúlí yi ándrò ni íbe, mǐ kàdré ngbà 'í nyèrì kòni íbe àmi rú ko dhi kòdhya.»

³⁰ Gò ópí Agùrípà ì dré ngàzo túmání gùvèrènerè Féstò be, Bèrúníkè be, ìndì món dyá adrébhá tá àyi íbe dhi íbe.

³¹ Dì ì kàpfò àrà nda lésè dre dhi, ì dré adrézó tàá àyi kòfalésè dhi: «Agó kòdhi 'o tà àlo kitswálépi dràdrà sè yà, kó ngalè bã sè yà dhi ko.»

³² Gò Agùrípà dré tàzoá Féstò dré dhi: «Agó kòdhi kòlizí tá mi áyi mu Kàyìsàrà dré tàbvó tàle dhi ko dhi, kònò à nǐ tá kitswá akódhi nǐ tri bwà.»

27

Pólò ni atsi andre lizo Rómà na dhi

¹ A kòka'ì lókyá mà dré kitswázó bwátù do lizo bvò Itàliyà àdhyà na dhi dre dhi, à dré Pólò kǐ fèzo món dí àruka 'ìle dhi íbe Rómà kǐ ópí kàdrì nǐ sòdá kǐ drǐ kòlepi, rú be Yúlíyò dhi drígá.

² Di mà dré tombàzo bwátù àlo angálépi Adràmiténò lésè dhi na gò, mà dré ngàzo lile. Bwátù nda adré tá lile bhàandre àruka yìandre mìlésè bvò Asíyà àdhya lé dhi i 'ásè. Mà lì tá túmání Arìstàrukò angálépi Tèsàlòníkè bvò Màkèdòníyà àdhya lé dhi lésè dhi be.

³ Kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré tsàzo bhàandre Sídónà àdhya na. Yùliyò nì togó dóro tadhále Pólò véna dhi sè dhi, dré akódhi nì tayízó lile áyi arúpi bhàandre nda lé dhi ki no, ì kòkìswáró akódhi nì ledé.

⁴ Mà kònga Sídónà lésè dre dhi, lyã dré adrézó avilé sínyà dri àma rú gò, mà dré lavúzó tùrù Kìpìrò àdhya làgàsè, tùrù nda kòkìkìró lyã nda tsà be dhi bvó.

⁵ Gò mà dré pfòzo yìandre nì tálí drìsè, lavúlé bvò Kìlikíyà àdhya làgàsè ìndì Pàfilíyà àdhya làgàsè, tsàle bhàandre rú zìle Mírà bvò Lìkíyà àdhya lé dhi na.

⁶ Kònàle dhi, sòdá ki drì kòlepi nda dré bwátù àzya angálépi Alìgìzàndríyà lésè, adrélépi lile Itàlíyà na dhi nì kisúzó, àma ki bhàzo lána gò, mà dré lizo.

⁷ Kítú bǐ dhi, mà dré lizo yàyà gò, mà dré tsàzo ànyi bhàandre rú zìle Kínídò dhi làga kizà be bǐ. Di lyã dré tá adrélé avilé sínyà dri àma rú dhi sè dhi, mà dré ngá kizo lavúzó tùrù Kùrètè àdhya làgàsè, tásóká Salòmónè àdhya kandràsè, tùrù nda kòkìkìró lyã nda tsà be dhi bvó.

⁸ Mà dré lavúzó vwàle tsà tùrù nda làgàsè gò, mà dré tsàzo kizà be bǐ bhàandre rú zìle «Arà avélépi bwátù zùzo dhi» na, ànyi bhàandre rú

zìle Làsáyà dhi làgana.

⁹ Mà dré lókyá kizálé bǐ dre dhi sè dhi, lyǎ adré tá vǐle kònzi lavulé. Tàko ko, kítú adrézó mǒndí kǐ tàkonzì trǐma nǐ tà kisù dhi lavú dre.* Di Pólò dré ngàzo bwátù nda nǐ dobhá kǐ kodzó, tázóá dhi:

¹⁰ «Áma arúpi i, má adré noá dhi, atsí kònìdhi adré 'òle atsálé kòkóròko. Bwátù kònìdhi tùmǎní ngá lána dhi ìbe dhi kǐ kitswá abíle tíí. Ndìndì àma kǐ tàndì, mà nǐ kpà kitswá todràle.»

¹¹ Di, sòdá kǐ drǐ kòlepi nda lè tá Pólò nǐ kúlí nda kǐ yǐle ko. Be ró dhi, yi ína bwátù dobhá kǐ kàdrì kǐ kúlí bwátù líyí be dhi kòdhya.

¹² Arà mà dré àma kǐ kíkízó lána nda kitswá tá ína adrézó lókyá kídhì àdhya nǐ letè lavulé dhi ko. Di mǒndí bǐ àma adrèbhá tá bwátù nda lé dhi ì kòfalé dhi ì dré ru yǐzo, mà kòngaró arà nda 'àsè lǐle. Ì adré tá lèá tsàle bhàandre rú zìle Fòwǐníkisì tǔrù nda lé dhi na, kitswálé lókyá kídhì àdhya nǐ letè lavulé kònale. Fòwǐníkisì nda tá arà adrézó bwátù zu, lyǎ dré adrézó avíle kítú dré ndǐrà lésè dhi 'i.

Kàgùmá vi yǐandre mi

¹³ Lyǎ dré kídhózó adrélé avíle tàbhu lésè yàya gò, bwátù dobhá nda ì dré kisùzoá dhi, ì nǐ kitswá lǐle tsàle Fòwǐníkisì na. Di ì dré aya tá tǐrǐlé yǐ na

* **27:9 27:9** Gǐká nǐ Kúlí tǐsǐle Gǐrǐkǐ tǐ sè dhi adré tàá kònwa dhi: «kítú adrézó tàbirí mvo dhi lavú dre». Kítú nda tá kítú adrézó mǒndí kǐ tàkonzì trǐma nǐ tà kisù dhi 'i. A kònò Lèvítíkè 16:29-34. Kítú nda tá mbǎ nǐ nzi-drǐ-su na, kó ngalé mbǎ nǐ mudrǐ na. Di lókyá dóro adrézó lǐle bwátù sè yǐandre mǐsè dhi lavú dre.

adrézó bwátù kíkí dhi ni asézó gò, mà dré ngàzo adrélé lavulé tùrù Kùrètè àdhya nda làgàsè.

¹⁴ Dì, gí ko, lyãandre gú dhi dré ngàzo adrélé avilé tùrù nda drìlèsè, adrélé bwátù nda ni vi lile yãandre kítógá na ró. (À adré lyãandre làsú be kònìni nda ni rú zi «lyãandre angálépi kurú lésè ìndì kítú dré apfòrà lésè dhi».)

¹⁵ Mà dré tá kitswálé lile sínyà dri lyã rúsè bwà ko dhi sè dhi, mà dré àma ki tayízó lyãandre nda dré adrélé tikpólé lizo àma íbe.

¹⁶ Mà dré tá adrérà'a lavulé tùrù mvá àlo rú be Kàwúdà dhi làgàsè dhi 'á dhi, mà dré lagùzo kitswálé kòlóngbò 'ìle bwátù àndu dhi ni asé bhàle bwátù nda drìna.

¹⁷ Bwátù dobhá ì kòlikí kòlóngbò nda dre dhi, ì dré bã ki lebhézó lavulé bwátù zàlèsè, kitswálé rùá tātā. Dì ì adré tá ngá ro, lyãandre nda ni dra bwátù nda ni vi lile áyi lasí àrà sínyí ro ànyi bvò Lìbíyà àdhya làga dhi rú dhi sè. Ásà dhi, ì dré fa adrézó bwátù kíkí tsà dhi ni tirízó yí na gò, bwátù nda ni tayízó lyãandre nda dré adrélé tikpólé.

¹⁸ Kítú bvóá dhi sè, kàgùmá nda dré tá adrélé àma ki liví tesélé rìnyí sè dhi sè dhi, bwátù dobhá ì dré kidhózó adrélé ngá dòle bwátù nda lé dhi ki lebhé yí na.

¹⁹ Kítú ni na sè dhi, ì dré ngá adrézó bwátù do ásà dhi ki lebhézó yí na àyi ki tàndi ki drígá sè.

²⁰ Kàgùmá nda dré gòzo adrélé vìle rìnyí sè kítú bǐ gò, mà dré gòzo kítú 'i yà, kó ngalè bhìbhínyà 'i yà dhi ki no ko. Kùdù ro dhi, mà dré àma ki mǐ bhàma kitswázó adrélé dhi ni tayízó.

21 Lókyá kòlavú vwàvwà ro mà dré ngá nya àko ró dre dhi, Pólò dré ngàzo áyi totó àyi títi dhi ì kandrà tàá dhi: «Áma arúpi ì, adré tá leá dhi, mì kòyi tá áma kúlí gò, ngàzo Kùrétè lésè ko dhi. Kònò mì kitswá tá kizà kòndi ni nya ko, ìndì ngá kòdhi ì kitswá tá abílé ko.

22 Dì, nyànomvá dhi, má adré àmi ki kodzó, mì kàdréro togó tsi! Dhya àlo àmi kòfalé dhi kitswá ìna dràle ko. Bwátù kòndi ni ngbà 'í abí dhi nì.

23 Tàko ko, ngátsi ándrò kòndi sè dhi, Gìká, áma líyí, má dré adrézó tà ni ni 'o dhi ni ángeló agá tá má kandrà

24 tàá dhi: «Pólò, mí ro ngá ko! Adré leá dhi, mí kòtsa pfole Kàyìsàrà kandrà. Gìká ni togó tani sè dhi, a ni mónyá títi mì dré adrézó lile àyi íbe bwátù kòndi sè dhi ki tídrí ámi tà sè.»

25 Dì áma arúpi ì, mì kàdré togó tsi! Tàko ko, má adré Gìká ni ka'í, adrézó kpà ka'íá dhi, tà nda ki ru 'o ngóro dré tàle má dré dhi tíni.

26 Dì, adré leá dhi, àma ki bwátù kòndi kòlì áyi lasí tùrù àlo dhi rú.»

Bwátù lasí ì tùrù rú

27 Kítù ni mudrí-drì-su sè dhi, kàgùmá nda adré tá ngbú àma ki vi lile yìandre Adríyà àdhya mìsè.† Anyíanyi ngátsi kítógá sè dhi, bwátù dobhá nda ì dré atógyàzoá dhi, mà adré tá tsàle ànyi kìní làgana ró.

28 Dì ì dré aya adrézó yì tálí tabhì dhi ni bhèzo yì na, kisúzóá dhi, yì alú tá méterè nyadhi-àlo-drì-mudrí-drì-nzi-drì-rì. Mà kòlì vwàle tsà dre

† 27:27 27:27 «Yìandre Adríyà àdhya» kòndhi tá yìandre Mèditéranè àdhya ni kítógá na.

dhi, ì dré gòzo tódhyá tabhíá kisúzóá dhi, yí alú tá méterè nyadhi-àlo-drì-nzi-drì-na.

²⁹ Dì ì adré tá ngá ro, àma kí bwátù nda ni dra áyi lasí kírà kàdrìkàdrì yí gàrà na dhi ì rú dhi sè. Dì ì dré aya su dhi kí tirízó yí na bwátù nda àmvolésè kitswálé kíkíá gò, ì dré adrézó ngá letè wàle.

³⁰ Dì, bwátù dobhá nda ì dré àyikya kòlóngbò tirízó yí na, ngóro ì adré tá 'òle aya àruka kí tirí bwátù kòmvolésè na tìni, ì kòkitswáro lapalé àma kí bwátù nda lésè.

³¹ Dì Pólò dré tàzoá sòdá kí drì kòlepi nda ì dré sòdá ni íbe dhi: «Dhya kòni ì kòpfò bwátù kòndi 'àsè dhi, mì kitswá àmìkya adrìlé bwà ko!»

³² Dì sòdá nda ì dré kòlóngbò nda ni bã kí bvwàzo, tayízóá dhèle yí na.

³³ Ngá dré tá adrerà'a 'òle wàle dhi 'á dhi, Pólò dré móndyá títi dhi kí kodzózó ngá nya, tàzoá dhi: «Ándrò kòndi, kítú ni mudrí-drì-su mì dré adrézó tàmgá dri ngá nya àko ró dhi 'i.

³⁴ Má adré dì àmi kí kodzó ngá nya. Angyá ko, mì adré nyàá adrízó. Dhya àlo àmi kòfalé dhi ni drìbhí àlo dhi kitswá avìle ko!»

³⁵ Kòtà tà nda ì dre dhi, dré mápà adózó, àwoyà tàzo Gìká dré àyi títi nda ì kandrà gò, nòzoá nyàle.

³⁶ Dì ì dré togó tsìzo títi gò, ì dré kókpa ngá dòzo nyàle.

³⁷ Ama títi bwátù nda lé dhi ì tá kámá-rì-drì-nyadhi-na-drì-mudrí-drì-nzi-drì-àlo.

³⁸ Mà kònya ngá pìzo dre dhi, bwátù dobhá nda ì dré ngánò àmbí bhèzo yí na, bwátù nda

kàngáro yí dri be dhi bvó.

³⁹ Ngá kòwa dre dhi, ì dré kìní nòzo làwú làvo na. Dì, ì nì tá àyíkya kìní nda bvò ángùdhi 'ì ya dhi ko. Ì dré àrà yí dré tá adrézó ru lomví dhi nì nòzo sínyí yí mǐle dhi be gò, ì dré ru yízo tàzoá dhi, kòkítswá dhi, ì nì bwátù nda nì dì lǐle áyi lasí sínyí nda dri.

⁴⁰ Dì ì dré aya adrézó bwátù kíkí dhi ki bã bvwàzo tayízóá yí na gò, kápí kàdrì adrézó bwátù tidì ásà dhi ki bã tìtrìzo. Dì ì dré kítá kàdrì lyá dré adrézó bwátù vi ásà dhi nì tingázó kuru 'ìle bwátù kandrálèsè ro gò, ì dré bwátù nda nì tayízó lǐle sínyí nda drìna ro.

⁴¹ Dì, bwátù nda nì kòmvo dré ína lǐzo áyi lasí anzúlé sínyí ru lokólépi yí kítógá na dhi dri ngbí. Dì yí adrélépi tá longálé dhi adré tá ru tswa bwátù nda rú gò, bwátù nda nì àndu dré kidhózó toṅòle.

⁴² Sòdá nda ì yi tá ru tàzoá dhi, ì nì dhya 'ìle dhi ki tupfú todràle, àyi ki àlo kòkítswáró yí wa lapázó ko dhi bvó.

⁴³ Dì, sòdá ki drì kòlepi nda dré ína Pólò nì lèle tidrǐlé dhi sè dhi, dré àyi ki logázó. Dré lazízóá móndyá yí nibhá wàle dhi ì dri dhi, ì kòlebhé rè zyà àyi yí na lǐle pfòle kìní drìna.

⁴⁴ Gò dré tàzoá móndyá àruka títi dhi ì dré dhi, ì kòtombà pálángì ì drìsè ìndì bwátù kìgá ì drìsè, kítswálé lǐle pfòle àyi vèsè. Dì ásà dhi, móndyá títi nda ì dré topfòzo kìní drìna adrǐlé.

28

Pólò tùrù Mèlìtè àdhya na

1 Mà kàpfò yǎandre lésè líná dre dhi, mà dré yǐzoá tàle dhi, tùrù nda nì rú tá Mèlité.

2 Móndyá bhà mobhá tùrù nda drǐle dhi ì dré àma ki ka'izo dòle àyi véna togó dóro lavúlé dhi sè. Ǽ dré àtsí turúzó àma dré yòle, kozya dré tá adréle dhǐle dhi sè, ìndì kidhì dré tá adréle àma ki 'o dhi sè.

3 Di, Pólò dré àtsipá amvózó kitswálé dàle àtsí na dhi, nì àtrá dré ína apfòzo lásà àtsí nì rǐnyí dré, akódhi nì drígá tsi ngbí.

4 Móndyá nda ì kònò nì nda adrerà'a livilé akódhi drígá dre dhi, ì dré tàzoá àyi kòfalésè dhi: «Kònìdhi agó mómí pfùlepi drǎle dhi 'i bàti! Tágba dré adrízó yǎandre lésè dhi, gǐká gyǎgya dhi kitswá akódhi nì tayí adrǐlé ko.»

5 Di, Pólò dré ína nì nda nì kivízó dhèle àtsí na gò, kàtrá nì dré akódhi nì 'òzo kònzi àlomvá ko.

6 Móndyá nda ì adré tá letèá, nòzoá ngalè akódhi nì drígá nì tipǐ yà, kó ngalè a nì dhe drǎle ngbǒ ró yà dhi. Di, ì kòletè vwàvwà ro dre dhi, ì dré nòzoá dhi, tà twá 'o ína akódhi ko. Di ì dré gòzo tà ladzá, tàzoá dhi: «Dhya kònìdhi gǐká ki àlo 'i!»

7 Móndyá tùrù nda drǐle dhi ki kàdrì rú be Pòpǐliyò dhi nì bhà tá ànyi àrà nda làga. Di akódhi nda dré àma ki ka'izo dòle í véna togó dóro sè, adrézó àma ki 'o dóro kítú na.

8 Di, akódhi nì atá adré tá ína drà ro lánɡá na, rúbhá nì dré tá adréle àtsi ró dhi sè, ìndì dré adréle áyi 'a bhu kàri ró dhi sè. Di Pólò dré fǐzo akódhi nì no gò, dré tà zǐzo Gǐká tí, drígá bhàzo akódhi dri gò, akódhi nì tidrízó.

9 Tà nda ni rúbí kòla'ú dre dhi, dràbhá àruka tíí tùrù nda drìle dhi ì dré alìzo Pólò véle gò, dré kpà àyi ki tidrízó tíí.

10 Gò ì dré àma ki lindrì bhàzo láti twátwa bǐ dhi ì sè. Dì mà dré tá adrérà'a 'òle lile dhi 'á dhi, ì dré ngá mà dré tá adrézó lovó ni íbe atsí sè dhi ki afèzo àma dré.

Pólò tsa Rómà na

11 Mà kàdré kònàle mbǎ na dre dhi, mà dré tombàzo bwátù àlo lókyá kidhì àdhya ni letèlepi lavulé tùrù nda làga dhi na gò, mà dré ngàzo lile. Bwátù nda angá tá Alìgìzàndrìyà lésè, ìndì rú ni tá «Gìká làtí ì».*

12 Dì mà dré tsàzo bhàandre rú zìle Síràkúsà dhi na gò, mà dré adrézó kònàle kítú na.

13 Gò mà dré ngàzo lavulé bvò nda làgàsè, tsàle bhàandre rú zìle Règìyò dhi na. Kítú bvóá dhi sè dhi, lyǎ dré kidhózó adrélé avilé tàbhu lésè gò, kítú ni na sè dhi, mà dré tsàzo bhàandre rú zìle Pòtìyólì dhi na.

14 Kònàle dhi, mà dré móndí ka'ìbhá àruka ki kisúzó gò, ì dré àma ki zìzo adrélé àyi véna pósò àlo. Dì àmvolásà dhi, mà dré ngàzo lile Rómà na.

15 Móndyá ka'ìbhá Rómà na dhi ì yi tá tàle dhi, àma tá láti 'á. Dì àyi ki àruka ì dré alìzo àma ki drì letè ngá lagírà kàdrì Apíyò àdhya na. Aruka ni ì dré alìzo àma ki kisú bhàandre rú zìle «Kùmú kǐ dzó na dhi ì» dhi na. Pólò kònò àyi nda ì tíí dre dhi, dré àwoyà tàzo Gìká dré gò, togó tsìzo.

* **28:11 28:11** «Gìká làtí» kòni ì tá Gírìkǐ ki gǐká rì ì dré tá adrézó mǐ bha àyi véna adrézó lile bwátù sè yìandre mǐsè dhi 'ì.

16 Mà kòtsa Rómà na dre dhi, à dré dzó fèzo Pólò dré adrézó lána kalóma. A bhà tá ngbà 'í sòdá àlo adrélé akódhi ni líkí dhi kòdhya.

Pólò longó Gìká ni kúlí Rómà na

17 Kítú na àmvolésè dhi, Pólò dré Yúdà ànzi Rómà le dhi ki drí kobhá ki azizó alìle í vélé. Ayí nda ì kòkímó ru dre dhi, akódhi dré ngàzo táá àyi dré dhi: «Áma adrúpi ì, à ru tá ma Yèrúsalémà na áma fèzo Rómà ì drígá, tágba má dré tá tà àlo 'òzo kònze àma ki sùrú rú yà, kó ngalè àma ki tábhí ki labhi rú yà dhi ko dhi.

18 Rómà ki kàdrì ì kòlizí ma dre dhi, ì dré tà àlo kítswalépi dràdrà sè dhi ni kisúzó má vélé ko gò, ì dré adrézó áma le tayílé.

19 Dì, Yúdà ànzi kònàle dhi ì dré tá tà nda ni gàzo dhi, lè tá má kòlizí à kòmùró ma Kàyìsàrà dré tàbvó tàle be dhi bvó. Tágba dré adrézó kònèni dhi, ma mána tà àlo adrézó áma tàndi ni sùrú asíkí ásà dhi àko.

20 Dì ásà dhi, má azi tá àmì nòle, mà kòtáro tà àmì íbe. A 'í ma nyìrì sè kònèni, tà Ísèrèlè ànzi ì dré adrézó mì bha ásà dhi ni tà sè.»

21 Dì Yúdà ànzi nda ì dré logózóá drá dhi: «Mà kisú wárágà àlo ámì tà dri Yùdáyà lésè dhi ko. Kòdhi íbe dhi, àma ki adrúpi angábhá kònalésè dhi ki àlo tà tà kònze àlo mí rú yà, kó ngalè tà kònze àlo dhya àzya dré tàle mí rú yà dhi ko.

22 Dì, mà adrè àmakya tà mí dré adrélé kisùle dhi ki le yìle mí tí. Tàko ko, mà nì tàle dhi, móndyá àrà tíí ì 'àsè dhi ì adrè tà ta kònze Gìká ni láti mí dré adrélé longólé kòdhi rú dhi be.»

23 Di ì dré kítú bhàzo kitswázó gòle ru kisú Pólò be. Kítú nda kàtsá dre dhi, ì dré atsázó véle zyandre ró wáláká ni ni lavú, àrà Pólò dré tá adrézó adrélé dhi 'á. Di kidhólé drùbhì sè tsàle ìndró na dhi, Pólò dré Giká ni Opì ni tà longózó, àndu ni ni ngìzo àyi dré, adrézó àyi ki togó asé Yésu ni ka'ì tà tisìle Mósè ni tátrítrí kúlí na ìndì pròfétà ki búkù ì 'àsè dhi ì sè.

24 Gò àyi ki àruka ì dré tà dré tàle nda ki ka'izo. Di, àruka ni ì ka'ì tá àyikya ko.

25 Ì dré tá adrérà'a tà kayí àyi kòfalésè, adrézó 'òle ayílé dhi 'á dhi, Pólò dré kúlí kòni ki tàzo àyi dré: «Tírí Lólo longó tá tà kyá àmi ki tábhí ì dré pròfétà Èsáyà tí,

26 tàzoá dhi:

<Mí ì tàá móndyá kòdhi ì dré dhi:

Mì ni adré tà yi 'í,

di, mì kitswá tà mì dré adrélé yìle nda ki àndu ni tàdzí ko.

Mì ni adré ngá no 'í,

di, mì kitswá ngá mì dré adrélé nòle nda ki atógya tàdzí ko.

27 Tàko ko, móndyá kòdhi ki togó andírì dre.

Ì tabhó àyi ki bíbhálé, àyi ki mǐ dròzo dròdrò.

Ì kò'o tá kònìni ko dhi, kònò ì ni tá ngá no àyi ki mǐ sè,

adrézó tà yi àyi ki bíbhálé sè, adrézó tà ni àyi ki togó na,

ì dré àyi ki togó adzázó má véle gò,

má dré àyi ki tidrízó.>†»

† 28:27 28:27 A kònò Èsáyà 6:9-10.

28 Pólò gò tàá dhi: «Adré di làá dhi, mì kònǐ dóro tàle dhi, Gíká mù kúlí adrézó móndí ki tídrí dhi móndyá súrú twá ro dhi i véna. Ǟ ni àyíkya kúlí nda ni yi!» [

29 †]

³⁰ Dì Pólò adré tá adrélé dzó í dré làfa fèzo adrézó lána dhi na kóná rǐ. Adré tá móndyá tíí adrèbhá tá alìle í vélé dhi ki ka'ǐ dòle togó dóro sè.

³¹ Adré tá Gíká ni Opì ni tà longó, adrézó Mírǐ Yésu Krísto ni tà tadhá móndí i dré tirǐ àko. Dì dhya àlo logá tá akódhi ko.

† 28:29 28:29 Wárágà Gíká ni Kúlí tisizo àyi dri drǐdrǐ dhi i léna dhi, à adré kúlí kònǐ ki kisú kònwa ko: [Pólò kòtà kúlí nda i dre dhi, Yúdà ànzi nda i dré ngázo lìle tà kayíbe àyi kòfalèsè tà tàndi ró.]

Logo (Logoti)
Logoti (Logo): BUKU TA TIDHI//RU YIZO DHI ADHYA
New Testament

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Logo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 May 2025 from source
files dated 10 May 2025

942af0a0-42ea-5477-8f1a-fed39823f32b